STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 06625

SAFFHO

Jacob Gordin

•

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

פערזאָנען.

מאַטיאַס פינגערהוט.
טשערנע, זיין פרוי.
סאָפיע, זייער עלטערע טאָכטער.
ליזע, זייער צווייטע טאָכטער.
באָריס סטאַווראָפּאָלסקי, א פאָטאָגראַפיסט.
מלך שטעמפּעל, אַ רייכער פישהענדלער, טשערנע'ס אַ ברודער.
פראַדי, זיין ווייב.
מאַניטשקע, זייער מיזינקעלע.
אַפּאַללאָן זאַננענשיין, פּיאַניסט.
סאַמועל ציינער.
זשעניטשקע, אַ מיידעל פון אַ יאָהר 7.
געסט, שכנים, יונגע לייט.

אָרט דער האַנדלונג: אדעס.

צייט: די אכציגער יאָהרען.

Temple Ner Tamid

סאפפהא

לעבענסבילד אין 4 אקטען פון

יעקב גאָרדין

ארויסגעגעבען פון
יעקב גאָרדין ליטעראַרי סוירקעל
ניו יאָרק

Copyright by Jacob Gordin, 1907

פאָררעדע

אַ פאָררעדע — און איבערהויפּט אַ פאָררעדע געשריעבען ניט פון דעם מחבר אליין — קען זיין אלעס וואָס מע וויל אַז זי זאָל זיין. זי קען זיין אַ קריטיקע וואָס זוכט, געפינט און לויבט די מעלות, אָדער פערדאַמט די חסרונות פון דעם ווערק צו וועלכען זי ווערט געשריעבען; זי קען אָבער אויך זיין פּשוט אַן ערקלערונג, אַ בעלייכטונג דורך וועלכער מע זאָל בעסער פערשטעהן דאָס ווערק. דאָס לעצטע מיין איך צו טהון אין דער איצטיגער פאָררעדע.

יעקב גאָרדינ׳ס ליטעראַרישע ארבייט מיט איהרע מעלות און איהרע חסרונות — און ספּעציעל יעקב גאָרדינ׳ס גרויסע פערדיענסטען אין דער ענטוויקלונג פון דער אידישער דראַמאַטישער קונסט — קענען נאָך איצט ניט אָבגעשעצט ווערען. ערשטענס דערפאַר ווייל יעקב גאָרדין האָט נאָך זיין אונערמידליכע ליטעראַרישע טהעטיגקייט ניט געענדיגט און מיר האָפען נאָך לאַנג צו זעהען איהם ווירקען און שאַפען צווישען אונז; און צווייטענס אויך דערפאַר ווייל די אידישע ליטעראַרישע און דראַמאַטישע קריטיק איז נאָך אין איהר וויקלעשנור און די אבשעצונג פון אזא קראַפט ווי יעקב גאָרדינ׳ס איז נאָך איבער איהרע כחות. דאָס אַלעס וועט בלייבען פאַר דער שפּעטערער קריטיקע און פאַר דער געשיכטע פון דער אידישער ליטעראַטור צו טהון. דערווייל מעג דער אידישער לעזער, פריהער פאַר אַלץ, זוכען גאָרדינען צו פערשטעהען. אויב די פאָררעדע וועט דעם לעזער העלפען דערצו, האָב איך מיין ציעל ערלייכט.

* * *

460

דאָס פאָרליגענדע ווערק „סאַפאָה" האָט אַ קנאַפּע שייכות מיט דער אַלטער גריכישער סאַפאָה און גאָר קיין שייכות ניט מיט דער „סאַפאָה" פון דעם פראַנצויזישען שרייבער דאָדע. עס איז אַ זעלבסטשטענדיגע אַרבייט און מאָהלט אין בולטע שטריכען די מערקווירדיגע פּערזענליכקייט פון סאַפיע פינגערהוט און איהר שווערען קאַמפף אין לעבען.

ניט ליעבע אַליין, מיט די מעגליכע סבות וואָס קענען זיך טרעפען דער פערליעבטער פּערזאָן אויף איהר וועג, איז דער הויפּט געדאַנק פון דעם דראַמאַטישען בילד; אָבער ליעבע אין דער ברוסט פון אַ פרייעם מענשען, פון אַן ערוואַכטער נשמה — פון אַ פרוי וועלכע קען ניט און וויל ניט דערלאָזען אַז איהר פּערזענליכקייט — דער זעלבסטשטענדיגער מענש אין איהר, זאָל צעמאָלט ווערען צווישען די עקזיסטירענדע אומשטענדען פון אונזער פאַלשען און היפּאָקריטישען לעבען — אָט דאָס איז דאָס טהעמא פון דער דראַמאַ. און די פרייע פרוי קעמפּפט מוטהיג געגען דעם איינגעוואָרצעלטען אַלטען לעבען, און איהר ענערגישער קאַמפּף וועבט און מאָלט דיא דראַמאַ פון איהר לעבען. אין דעם זינען איז „סאַפאָה" ניט בלויז אַ רעעלעם און לעבעדיגעם בילד פון קאַמפּף צווישען דעם אַלטען און נייעם לעבען, נור עס טראָגט אויך אין זיך אַ גרויסע ערציהונגסקראַפט.

סאַפיע פינגערהוט איז אַן אַדעסער מיידעל. אַ שיינע, אַ ביסעל אַ געבילדעטע מיט אַ קינסטלערישער נשמה... זי האָט ליעב מוזיקע ווי איהר לעבען. זי איז אַ שטאַרקער, זעלבסטשטענדיגער מענש. ווי קומט דאָס אַלץ צו איהר — צו אַן אָרים מיידעל, ערצויגען ביי אַ טאַטען אַן אמת'ן אַדעסער פּוסט און פּאַסניק און אַ מאַמע אַ פערהאַוועטען קנעכט, ווי נור אַ אידישע טאָכטער קען זיין ביי אַזאַ פּראַנט וואָס טהוט אַליין ניט אַ האַנט אין קאַלטע וואַסער און לעבט אויף דעם רעכענונג פון זיינע קינדער — דאָס דערציילט אונז דאָס ווערק ניט. אַזאַ איז זי און שוין. אין אַדעס ביי די פּאָטאָגראַפען לעבען רעטושיער־טיש, צווישען די נייטערינס און מאָדיסטקעס, צווישען די פאַבריקמאַכערינס און גלאַט אַזוי צווישען די

דורשטיגע נאָך קענטניסען און קונסט, קען מען זיך מיט אזא מייד
דעל טרעפען.

און סאַפיע פינגערהוט איז איינע פון די פרייע מענשען וואָס האָט ערוואכט צו א זעלבסטשטענדיגען לעבען. ווען זי פערליעבט זיך אין איהר פרינציפּאל — אין דעם פאָטאָגראף באריס סטאווראָפּאָלסקי — ביי וועמען זי ארבייט אלס רעטושיערין — ווארט זי ניט ביז דער ראַבינער וועט אויף איהר ליעבע ארויפלעגען דעם „קאַזיאָנע פעטשיאט“, אָדער ביז דער מסדר קדושין וועט זי פערייניגען מיט איהר געליעבטען מיט דער רינג פון א שקלאַפען־קעט.... ניין, אהר נשמה איז א פרייע און זי ליעבט מיט דער גאַנצער נשמה. אויף ליעבן דארף זי ביי קיינעם קיין ערלויבנים ניט פרעגען, און זי גלויבט יענעם וואָס זי ליעבט און זי גיט איהם אָב אלעס.... אלעם וואָס ביי איהר איז טייער אין לעבען. אָבער דער פּרייז פאר דעם אלעמען מוז זיין ליעבע, אמת'ע, ניט קיין מאַסקירטע ליעבע, ווארים ווי זי דערוויסט זיך אז באריס סטאווראָפּאָלסקי האָט גאָר ליעב זיך א שפּיעל צו טהון מיט איהר שוועסטער אויך, דאן שטעלט זי זיך ניט אָב פאר דעם וואָס די היינטיגע היפּאָקריטישע וועלט מיט איהר שמאכפּאָלען, ליגנערישען פאַמיליען־לעבען וועט זי בראַנדמארקען ווי א פערברעכערין און טייטלען אויף איהר מיט די פינגער ווי אויף א געפאלענער... ניין, זי זאָגט זיך אָב פון איהר חתן, וויל פאר איהם ניט חתונה האָבען, ווייל ער ליעבט א'ן אנדערע, אפילו דאן ווען ער דערמאָנט איהר אז זי „מוז“...

„מוז“ איז ניט פאר איהר געזאָגט געוואָרען. זי מוז קיין זאך ניט טהון וואָס איז ניט דער באַגעהר פון איהר וועזען, וואָס איז ניט דער אויסדרוק פון איהר נשמה. זי מוז ניט חתונה האָבען און לעבען מיט א מאַן וואָס ליעבט זי ניט. זי מוז זיך ניט שעמען צו טראָגען די לאַסט פון זאָרג פאר דער פרוכט פון איהר אמת'ער ליעבע — עס איז די פרוכט פון איהר פרייהייט!... נו, זאָל די געזעלשאַפט זי פערדאמען, זאָלען די פריינד און בעקאַנטע זי ניט שוינען... שטיל וועט זי טראָגען איהר לאַסט, שטיל וועט זי ארבייטער פאר זיך און פאר איהר ליעבע... זי וועט אָבער תמיד בלייבען טריי איהר נשמה....

און זי בעקעמפפט די פאראורטהיילען פון מענשען... און לעבט זיך איהר פריי, איהר זעלבסטשטענדיג לעבען.

און יאהרען געהן פאראיבער.

* * *

אין אונזער היינטיגער וועלט שטעהט אפטמאל די וויסענשאפט, די ליטעראטור און די קונסט אין דער דיענסט פון די רייכע און מעכטיגע פון אונזער לעבען. און אפילו די וואס האבען גאט'ס פייערל אין זייער נשמה — די ליטעראטען, קינסטלער און וויסענשאפטס-מענער זייגען א מאל געצוואונגען צו פערקויפען זייערע פעהיגקייטען און טאלאנטען פאר — באארעם געלד. פערשטייט זיך אז דער האנדעל מיט דער נשמה נעהמט אן פערשידענע פארמען. א מאל ווערען די רייכע די בעשיצער פון דער קונסט און קינסטלער—די מעצענאנטען פון דער קונסט, ווי מען רופט זיי—. א'ן אנדערס מאל ווערען זיי די שטיצער און העלפער פון דער וויסענשאפט — די פערשפרייטער פון בילדונג און ליכט, הייסט עס — און זיי בויען אוניווערזיטעטען און ביבליאטהעקען, ריכטען איין אינסטיטוטען און מוזעען. אבער אימער איז דא א געשעפטעל דערביי, אימער זוכען זיי צו האלטען דעם פרייען געדאנק, די פרייע שעפפונגס-קראפט פון מענשען אין די אייזערנע צוואנגען פון זייער הערשאפט. ביי אונז אידען קען מען אנווייזען אויף אזא קלאס בעוואוסטע בעלי צדקות נור אין יענע דעמאקראטישע לענדער, וואו אידען האבען דורך פאליטישער גלייכבערעכטיגונג און דער ענטוויקלונג פון דעם קאפיטאליזם שוין ענטוויקעלט אן אייגענעם קלאס פון רייכע וואס האט איבערגענומען אלע מדות פון דעם זעלבען קלאס און דעם לאנד אין וועלכען זיי וואהנען. וואו זיי האבען זיך שוין אסימילירט און צוגויפגעגאסען מיט יענעם קלאס אין איין לייב און איין זעעלע, און פערשטעהן שוין, ווי יענע, צו שעצען די הערשאפט איבער די גרויסע מאסען פון דעם פאלק און איבער די קרעפטען וואס קענען זיי פיהרען צו פארטשריט. אין רוסלאנד אבער, ווען א'ן אויפגעקומענער גביר —א כאם, א גראבער יונג— א פישער, ביי וועמען אפילו די זעעלע איז דורכגעזאפט מיט דעם ריח פון טשיכאן, ווערט פלוצלונג א בעשיצער פון קונסט—

א מעצענאט, איז עס ווייל ער זוכט זיך איינצוקויפען אין יחוס. ער פעגטעט אבער דערביי אויך די נשמה און דאס געוויסען פון דעם קינסטלער, ווייל דער יחוס אליין איז איהם דאך קארג, ער וויל נאך אויך איינהאנדלען א מציאה... גלאט צוליעב יחוס אליין וואלט ער זיך ניט געלאזט אזוי פיעל קאסטען, אבער ווען צו דעם יחוס איז נאך צוגעלעגט א גוט געשעפטעל, ווי צום ביישפיעל, חתונה מאכען מיט דעם קינסטלער זיינס א טעכטעריל — אך, פאר וואס ניט?...

אין „סאפאה" איז מלך שטעמפעל — דער פישהענדלער — אזא מין מעצענאט פון דער קונסט... ער קויפט דעם טאלענטפאלען פיאניסט אפפאלאן זאנענשיין פאר א'ן איידעם פאר זיין מעזינקע מיט דעם וואס ער האלט איהם אויס פינף לאנגע יאהר אין פעטערס־בורג ביי זיין שטודיום. זאנענשיין קומט קיין אדעס זיך בעזעצען און חתונה האבען מיט מלך שטעמפעל'ס טעכטעריל. ער קומט — דער אויסגעהאליטער קינסטלער בעצאהלען דעם חוב פאר שטעמ־פעלס מעצענאטסווע. בעגעגענט ער זיך אבער מיט סאפיע פינגער־הוט... און ער פערליעבט זיך אין איהר, אין דער שעהנער, שטאל־צער, קלוגער סאפיע. זי—האט איהר ערשטע ערפאהרונג אין ליעבען ניט אנגעלערנט... און זי ליעבט איהם אויך... און ווי זי ליעבט איהם... שטארק, הייס, טאקי נור ווי א פרייע שטארקע נשמה קען ליעבען. און פאר וואס טאקי ניט? וואס זאל איהר שטערען צו ליעבען איהם? וואלט זאנענשיין געווען א שטארקער מענש, וואלט ער געוואוסט אז מאגיטשקען —מלך שטעמפעלס טאכטער— האט ער ניט ליעב, אז צו איהר פיהלט ער נור א פער־פליכטונג, א שולדיגקייט—א מין געוויסענסביסע און ניט מעהר, און דארף פאר איהר ניט חתונה האבען ווייל זי וועט, אויף איהר שטייגער, זיין אונגליקליך מיט איהם. איז ער אבער א שוועכלינג, קען זיך ניט בעשליסען אויף א געוואגטען שריט אין לעבען, און... ער האט דאך מיט איהר חתונה.

ליעבען ליעבט ער אבער סאפיען און זי איהם אויך. און סאפיע שטעלט זיך ניט אב פאר קיין זאך... איהר ליעבע איז א'ן אמת'ע, א ריינע. וואס פאר א ווערטה האט פאר איהר דאס וואס

מענשען וועלען ווידער ריידען, ווידער טייטלען אויף איהר מיט די פינגער, אָדער פערדאמען און בעלעדיגען זי. זי ליעבט אפּאלאָן זאַנענשיין און ער זי אויך... און זי איז פאַרטיג צו ליידען און קעמפּפען געגען די פאַראורטהיילען פון מענשען, פון דעם כלל. און זי גיט אפּפּאַלאָנען אוועק אַלעס וואָס איהר שעהנע, גרויסע נשמה קען אוועקגעבען...

אבער דער קאמפף פאר איהר ליעבע איז ניט נור געגען דער שטילער, היפּאָקריטישער פערדאמונג פון דעם כלל אליין. עס הייבט זיך נאָך אויף א קאמפף פון דער פרוי געגען דער פרוי — א ליארעמדיגער, סאַקנדאַליעזער — א טיעף בעליידיגענדער קאמפף. די געזעצליכע פרוי בעקעמפּפט די געליעבטע פרוי. אויף דער זייט פון דער ערשטער איז די געזעלשאפטליכע מיינונג, די רעלי־גיאָן, דאָס געזעץ... אַלעס, א חוץ ליעבע. און ווען זי „וויל“— קען זי די געליעבטע פרוי „אויספּאַטשען“, אפילו „שיסען, און איהר קומט גאָר נישט דערפאר“... אויף דער זייט פון דער אַנדערער איז אבער נור איהר אייגענע ריינע נשמה, איהר ברענענדיגע ליעבע, איהר גרויסע בענקעניש נאָך דעם וועמען איהר ליעבע געהערט. אויף איהר זייט איז אויך דער קאמפף, דער שווערער קאמפף געגען דער געזעלשאפטליכער מיינונג און אָרדנונג, געגען אַלעס וואָס איז פאלש און ליגנעריש, מעג עס זיין א געבאָט אָדער א געזעץ...

צווישען דער אַלטער און דער נייער וועלט מענשען איז דער קאמפף א גרויסער, א'ן אייביגער... א'ן אונפערמיידליכער קאמפף. אין אונצעהליגע פאָרמען שוועבט ער ארוים אין לעבען. עס איז דער קאמפף פון דעם ערוואכטען, שטאַרקען אייגצעלנעם מענשען געגען די קריסטאַליזירטע פאָרמען פון דער געזעלשאפט, געגען די פארגליווערטע מיינונגען פון דעם גאַנצען כלל מענשען. עס איז דער קאמפף וואָס פיהרט צו פאַרטשריט... יעקב גאָרדין וואָלט געקנט דעם קאמפף אויסדריקען אויך אין אַנדערע רעעלע פאָרמען פון דעם לעבען, אויך אין אַנדערע אָרטען וואָלט ער איהם געקענט פאַרשטעלען, אבער אין קיינע פון די אַלע לעבענס־ערשיינונגען וואָלט דאָס בילד ניט ארויסגעקומען אזוי שארף, די דראַמא וואָלט

ניט געווען אזוי פול מיט אמת'ע ליידען און וועהטאגען פון אונזער לעבען ווי אין דעם קאמפף פון די נאטירליכע געפיהלען פון דעם מענשען, — אין דעם קאמפף פון דער ליעבע געגען די צוואנגען פון געזעלשאפטליכע פאראורטהיילען, דינים און געזעצען.

סאפיע פינגערהוט האט דעם קאמפף ניט געוואונען... אין דעם איז די גרויסע דראמא פון איהר לעבען...

אפפאלאן זאנענשיין איז ניט נור א שוועכלינג, נור אויך א מענש מיט א קליינער, ענגער נשמה. אפילו ווי דער אקעאן ברייטע און טיעפע מוזיקע פון מאצארטען האבען זיין נשמה ניט אויסגעברייטעט; אפילו ניט די הימעלש־ליכטיגע מוזיקע פון טשייקאווסקי'ן האבען זי אויסגעלייטערט; און ניט אפילו די טרוימערישע נאקטורנען פון שאפען'ען האבען געקענט פערוויגען און איינשלעפערען זיינע אלטע פאראורטהיילען געגען דער פרייער פרוי און איהרע פרייע האנדלונגען. די קונסט האט אויף זיין נשמה ניט געווירקט אין דער ריכטונג... אויך ער, פאר וועמען זי האט אלעס אין לעבען געאפפערט — ווייזט אן אויף איהר זשעניצקען—אויף איהר קינד — די פרוכט פון איהר ליעבע און איהר קאמפף — ווי אויף דער לאסט פון איהר שאנדע. אויך ער —אין די שווערסטע מינוטען פון איהר קאמפף— שטעלט זיך אויף דער זייט פון די מעכטיגע — אויף דער זייט פון דעם כלל... און סאפיע פינגערהוט'ס דראמא האט זיך טרויעריג געענדיגט... איז זי געפאלען אין דעם קאמפף?

יא, יעקב גארדין וויל עס אזוי. א פערוואונדעטע פון די לעבענס־פיילען, א געשטרויכעלטע וויל זי זיך אבגעבען צו א שטיל לעבען פאר זיך, פאר איהרע עלטערן, פאר איהר קינד.

אבער איהר קינד?... זי האט געקענט קעמפפען געגען די פאראורטהיילען פון מענשען, געגען די דינים און געזעצען פון דער געזעלשאפט, געגען דעם בעזען ווילען פון א פרוי... א „געזעצ־ליכע פרוי"... און אפילו געגען דעם צוזאמענגעבראכענעם געמיטה פון איהר שוועכלינג, וועמען זי ליעבט אזוי שטארק; יא, געגען זיי אלע האט זי געקענט קעמפפען, אבער זי קען זיך הפנים ניט ענטשליסען צו קעמפפען געגען איהר קינד. זי קען זיך ניט ענט־

שליסען צו לאָזען איהר זשענינקען, א מאָל אין לעבען, דערוויסען זיך דעם ריכטיגען אמת וועגען איהר אייגענער געבורט, לאָזען דזשעניצקען פערשטעהען איהר מאַמעס נשמה, איהר מאַמעס לעבען, איהר מאַמעס קאַמפף... זי קען זיך ניט ענטשליסען צו לאָזען איהר קינד אויפוואַקסען אָהן א טאַטען — אָהן א געזעצליכען טאַטען— אורטהיילען זי און אפשר אויך פערדאמען זי!... ניין, זי קען זיך עס ניט ענטשליסען. און זי קעהרט אום צו איהר קינד דעם טאַטען, דעם פאָטאָגראַף, באָרים סטאַווראָפּאָלסקי.

שפּאָטיש אפילו, אבער פּאַלענדיג אין דעם שווערען קאַמפף פון לעבען, לאָזט זי דעם ראַבינער לעגען א „קאַזיאָנע פּעטשיאַט" אויף איהר שרעקליכען פּאַל!...

אָט דאָס איז דאָס דראַמאַטישע בילד פון יעקב גאָרדין'ס סאַפאָ. דער לעזער מעג עס אויפמערקזאַם לעזען און פּריוּוען עס פערשטעהען.

ה. זאָלאָטאַראָוו.

ערשטער אַקט.

(ניט קיין רייכעס, אָבער זעהר ריינעס צימער ביי פינגערהוט'ן אין הויז. אויף דיא פענסטער בלומען אין טעפּ. אויף דיא טישען ברענען לאָמפּען. אויף איין טיש אַ גראַפין מיט וואַסער און אַ גלאָז. ליזע זיצט אויף איין סאָפע און ברענגט אין אָרדנונג אַ נייעס קלייד. טשערנע זוכט עטוואָס אין אַלע ווינקעלעך און שפּייט בייז: „טפו זאָל עס ווערען." מאַטיוס האַלט איין פוס אויף אַ בענקיל, שפּייט אויף אַ בערשטיל און פּוצט זיך אַ שטיוועל, דאַן נעהמט ער איין אַנדער בערשטיל און פּוצט זיך זיין ראָק. נאָכהער נעהמט ער פון בוזעם קעשענע אַ גרויס קעמעל, און קעמט זיינע באַקענבערט. נאָכהער שפּייעט ער אויף זיין האַנד און גלעט זיין פּליעך לאַנגזאַם.)

טשערנע. איך האָב מיר דעם קאָפּ גאָר אין גאַנצען פערדרעהט. האָט אימיצער געזעהען דיא שליסלען פון קאַמאָד? טפו זאָל עס ווערען. (זוכט.)

פינגערהוט. מאַדאַם פינגערהוט, אַז מען האָט אַ קורצען זכרון, מאַכט מען זיך אַ לאַנגען קניפּעל. עי, נעהם צו דיא בערשטלעך פון דאַנען! גלעט מיט'ן ארבעל זיין צילינדער און מעסט איהם אָן געגען שפּיגעל.)

טשערנע. נאָך יעדען דאַרף איך נאָכגעהן. נאָך יעדען דאַרף איך אויפרוימען — אַ קניפּעל! וואָס וועט מיר העלפען אַ קניפּעל, אַז איך וועל ניט געדענקען אויף וואָס צו דערמאָנען זיך? עס וועלען קומען מענשען, איך האָב געוואָלט צוגרייטען — פּראַנט מיינער! וואָס האָסטו געזאָגט זאָל איך צונעהמען? אה, דיא בערשטלעך? (טהוט עס) זענען דיא שליסלען ניט אין קיך? נאַ, אַ קאָפּ! טפוי זאָל ער ווערען! (אב.)

פ י נ ג ע ר ה ו ט. (מאַיעסטעטיש.) פריילין ליזא, האָסטו פיל־לייכט עטוואָס קליין געלד? ניט פיעל זאָ... איין 30, 40 קאָפּעקען. מאַטיוס פינגערהוט איז דאָך היינט אַ מחותן.

ל י ז ע. (גראָב) ניין. ערשטענס, האָב איך ניט. און צווייטענס, איך זאָל אפילו האָבען, וואָלט איך דיר ניט געגעבען — אַ נעטהיגע זאַך! (מאַטיוס פעררויכערט דערווייל אַ פּאַפּיראָס פון זיי לאַנגען פּאַפּיראָסניק.)

פ י נ ג ע ר ה ו ט. מאַמזעל ליזע, דו רעדסט אַזוי חאַמסקי־גראָב. ווייל דו ביזט אַ טויגעניכטס, אַ לא יוצלח, דער רוח ווייס וואָס — צו וואָס טויגסטו? (טשערנע קומט צוריק, זוכענדיג.)

ט ש ע ר נ ע. דערפאַר טויגסטו צו אַלעם אין דער וועלט. וואו זענען פּאַרט דיא שליסעל, האַ?

פ י נ ג ע ר ה ו ט. עי, וואָס פערשטעהסטו, אונגעבילדעטע מיעשטשאַנקע פון סלאַבאָדקע ראָמאַנאָווקע? (צו ליזען) מע האָט דיך אָבגעגעבען צו שטודירען אין אַ זאָקען־פאַבריק, האָסטו דיך אויסגעלערענט נור ביז דער פיאַטע און שפּרו! האָט מען דיך אָבגעגעבען צו אַ מאָדיסטין, האָסטו ניט געקענט אויסלערנען דעם אונטערשיעד פון איין רבנישע יאַרמעלקע ביז אַ רביצינס יאַמפּערקע. און איצט זוכסטו אַרבייט, האַלטסט אין איין זוכען ווי די מאַמע דיינע. טפו זאָל עס ווערען!

ל י ז ע. דיר איז גוט, אַז דו דאַרפסט ניט זוכען. אַנדערע זוכען פאַר דיר...

ט ש ע ר נ ע. אַז דו וואָלסט געזוכט, וויא אַנדערע, וואָלט עס דיר אויך אַ ביסעל פערדרעהט דעם קאָפּ.

פ י נ ג ע ר ה ו ט. וויא קומסטו צו גלייכען דיין קאָפּ צו מיין קאָפּ?

ט ש ע ר נ ע. דיין קאָפּ איז ניט אַזאַ גרויסע ציערונג. (זוכט.)

פ י נ ג ע ר ה ו ט. איך מיין צו מיין זכרון... איך קען דיר אויסרעכנען אויף דיא פינגער, וויפיעל טראַקטירען עס איז דאָ פון דער סטאַרע פּאָרטאַ פראַנקאָווסקע ביז׳ן פּאָלסקי ספּוסק און פון לאַנזשעראָן ביז חאַדזשיבעי — מאַדאַם, דערלאַנג מיר אַ ריינעם נאָזטיכעל!

טשערנע. יא, פון חאדזשיבע, ווייסטו, און וואס טהוט זיך אין שטוב? נא דיר א נאזטיכעל, פראנט מיינער! (גיבט איהם.) וואו קענען דאס פארט זיין דיא שליסלען? נא! (אב אין קיך.)

פינגערהוט. ניין, מאמזעל, דו ביזט דער מאמע׳ס טאכטער. זעהסט דו, סאפיע איז שוין גראטען אין טאטען. (צייגט אויף זיך.) זיא האט געענדיגט פיער קלאסען גימנאזיע מיט א זנאק אטליטשיע. זיא איז שעהן, פיקאנט. נשקשה, אז זיא געהט מיט דער דעריבאסאווסקע, מוז יעדער אפיציער אבקעהרען צו איהר דיא מארדע. און ווער קוקט אויף דיר? א סאלדאט. זיא איז קלוג, זינגט, טאנצט, האט א ממזרישען קאפ, פונקט וויא ביים טאטען.

ליזא. יא, פונקט אזא קאפ וויא ביי דיר, נור א פליעך פעהלט איהר.

פינגערהוט. מאמזעל, קוק דיך ארום וויא דו רעדסט! ביזט טאקע היינט א מחותנתטע, און איך קען דיר דאך אריינוואר־ פען א בינטעל פינגער אין באק אריין. קנאק זשאלטעם אוב סרעדינו! סאפיען האט מען אבגעגעבען צו א פאטאגראף, איז זיא באלד געווארען דיא ערשטע רוטעשארקע. אזוי וויא הינד רייסען זיך דיא אדעסער פאטאגראפען איבער איהר, און זיא ברענגט טאקע אלע חודש 50 רובעל — דאס איז אויך עפיס ווערטה, הא? האט זיך איהר פערגלוסט, האט זיא גאר צוגענומען דעם פאטאגראף מיט דער פאטאגראפיע און זיא ווערט מארגען איה״ש נאך דער חופה אליין א פאטאגראפיכע. פאר וועמען ווענסטו חתונה האבען? פאר א בינדיוזשניק אדער פאר א לאפאטע פיעדלער.

ליזע. וואס פאר א שווער, אזא איידעם. (א גערוויש.)

טשערנע. שא, דער שניידער טראגט דאס חופה קלייד. קומט אריין, קומט אריין. (שנייער קומט מיט׳ן קלייד.) סאפיע, קום נור אהער. וואס טהוסטו דארט? (ביידע פרויען בעטראכטען דאס קלייד. ליזע מיט קנאה, טשערנע מיט בעגייסטערונג.)

פינגערהוט. סאפיע לעזט דארט מסתמא א ראמאן. זיא שלינגט דיא ראמאנען וויא בלינטשיקעס. ווען ניט מיינע אוי־

גען, וואָלט איך אויך געלייענט... א גוטער ראָמאַן איז טאַקי גוט... חי, חי, חי!

ט ש ע ר נ ע. דו קענסט דען לעזען? מאַך ניט שולדיג דיא אויגען.

פ י נ ג ע ר ה ו ט. איך קען ניט, זאָגסטו? הם! וויא קומט עס? זיצט, מוסיו שניידער, איהר האָט אפשר א גוטען פּאַפּיראָס? חי, חי! זענען מיר מחותנים! א מאָל ביי די אלט־מאָדישע יודען פלעגט מען נאָך מאכען א חתן־מאָל; ביי אונז היינט, ווער עס וועט ווערען, וועט קומען, אָבער אזוי... טרוקען... דיא חופּה און דער באַלל מאָרגען. אין דער שאלאשנער שול וועט זיין דיא חופּה און דער באַלל אין „יעוראָפּא" פון אויבען, איבער'ן טראַקטיר „יעוור־ראָפּא" איין טרעפּ, זעהר א גרויסער זאַאל. מיר וועלען פאָהרען אין עקיפּאַזשען. לאַקאַיען מיט ווייסע הענטשיקעס, מוזיק! עס קאָסט געלד, ברודער. (סאָפּע זינגט אונטער קוליססען.)

ל י ז ע. יא, אונזער טאַטע זשאַלעוועט ניט קיין געלד.

פ י נ ג ע ר ה ו ט. איך צאָהל דען? א מכה! איך גיב דיר א טאָכטער, אַן אַנטיק, און דו צאָהל. דער חתן איז דער פאָטאָגראַף באַרים סטאַווראָפּאָלסקי, איהר קענט איהם? זיין פאָטאָגראַפּיע איז אנקעגען פּאָלע ראַיאַל. און דער אונטערפיהרער פון כלה'ס צד איז מלך שטעמפּעל, מאַדאַם פינגערהוט'ס ברודער, א רייכער פיש־הענדלער, א גראָבער חזיר, א רוח אין זיין טאַטענס ערד אריין. איהר מעגט קומען זעהן... שש! נור זיא חזנט זיך. (סאָפּיע זינגט „מאַטושקא האלובאַשקע", קומט מיט געזאַנג, נייגט זיך צום שניידער, בע־טראַכט דאָס קלייד פון אַלע זייטען, זינגענדיג. זיא איז ניט רייך, אָבער זעהר אָריגינעל געקליידעט.)

ס אָ פּ י ע. א חופּה קיילד! א קלייד וואָס מען מעסט אָן מיט פרייד, מען טהוט אָן מיט טרעהרען און מען טהוט אויס מיט שרעק....

פ י נ ג ע ר ה ו ט. פון וואַנען ווייסטו דיא אַלע זאַכען?

ס אָ פּ י ע. (לאַכט.) פון ראָמאַנען. איצט וועלען מיר זעהן. הערר פינגערהוט, קעהרט זיך אוים מיט'ן רוקען צום פּובליקום. (לויפט צו איהם און קערט איהם אום צום וואַנד מיט'ן בענקיל.) גע־

מאַסטען זאָל ווערען. (ווארפט אראָב פון זיך אַ קאפטעל און טהוט אָן דאָס קלייד.)

ט ש ע ר נ ע. (העלפט איהר.) סאַפיע.... דער שניידער — אוי, דיא היינטיגע מיידלעך. טפוי זאָלען זיי ווערען!

ס אַ פ י ע. אַן אייגענער מאַן, אַ דאָקטאָר און אַ זשענסקי שניידער דארפען ניט גערעכענט ווערען פאר מאַנזבילען. ניט אזוי, הערר שניידער?

פ י נ ג ע ר ה ו ט. וואָס פרעגסטו דעם שניידער? דו פרעג דיא שניידערקע.

ס אַ פ י ע. (געגען שפיגעל) איך האָב ליעב אַ קלייד, וואָס זאָל זיין גענעהט מיט געשמאַק, מיט אַ שעהנעם גוסט, — עס זאָל ניט שרייען, עס זאָל אָבער רעדען צום אויג. אַלעמען זיין געפעהלען איז זעהר אנגענעהם, און אַ שעהן קלייד איז אַ מעכטיגעס מיטעל צו געפעלען. דיא פרוי וואָס בענוצט זיך ניט מיט דעם מיטעל איז געגליכען צו אַ יעגער וואָסגעהט אין וואלד שיסען ווילדע חיות און לאָזט זיין ביקס אין דער היים. הע, הע, הע! יאַ, אַ פרוי איז שטענדיג אין וואלד צווישען ווילדע חיות און זיא דארף שטענדיג האָבען דיא ביקס מיט זיך. ביקס אויף, נאַ פריצעל! (מאַכט וויא זיא וויל שיסען) פוי! פיף! פאַף! (זינגט פון דיא הוגענאָטען) פיף, פאַף! (צום שניידער) יאַ, דאָס קלייד איז יעצט בעסער. (טהוט זיך אויס.)

ל י ז ע. דאנקען גאָט, ענדליך צוגעטראָפען. נאָר 15 מאָל געמאָסטען. (זעצט זיך צו איהר אַרבייט.)

ס אַ פ י ע. ביזט אַ נאַר. אַ חופּה קלייד דארף מען פאַר דער חופה גוט צומעסטען און צופּאַסען. נאָכהער איז צו שפּעט. (טהוט זיך איבער.)

פ י נ ג ע ר ה ו ט. פריילײן סאַפיע, איך וועל מיך שוין גיך מעגען אומקעהרען מיט'ן פנים צום פובליקום? איך דארף מיט דיר רעדען פון געשעפט. פערשטעהסטו מיך, איך...

ט ש ע ר נ ע. האָסט דאָך איהם ערשט אַ פּאָאר טעג צוריק געגעבען קעשענע־געלד... אַ פּאָאר טעג צוריק... ווען איז דאָס גע־

ווען? זונטאג צו מאָנטאג? פערגעסען! א קאָפּ! טפוי זאָל ער ווערען.

פ י נ ג ע ר ה ו ט. אז איך זאָג, איך האָב ניט גענומען, מעגסטו זיין זיכער, עס איז היילינ. סאָפיע, איך דארף מיך א ביסעל אָבראַזירען. א מחותן דארף האָבען א גלאַטע מאָרדע. איך דארף א פּעקיל טאַבאַק. און היינט וועל איך מיר ערלויבען צו טרינקען טהעע אין דער דוואַריאַנסקע פּון טראַקטיר „פּאַריז“. זאָלען זיי וויסען, ווער מאַטיופ פינגערהוט איז. א רוח'ן אין זייער טאַ־טענס ערד אריין.

ס אָ פּ י ע. (נעהמט פּון איהר טאַשע אַ בערזע.) דאָס קומט איך. (גיט דעם שניידער.) דאָס קומט איך ניט. (גיט איהם נאָך. דער שניידער דאַנקט.) און דיר, פּאַפּאַ, האָב איך שוין היינטיגע וואָך געגעבען צוויי צוואַנציגער.

פ י נ ג ע ר ה ו ט. יא, געגעבען זאָגסטו? הם, וויא קומט עס, וואָס איך גערענק ניט?

ס אָ פ י ע. אדרבא. זאָג דו, וויא קומט עס? חאַ, חאַ, חאַ! נור גאָר ניט. ביזט דאָך א מחותן, נאַ! אָבער בלייב ניט לאַנג אין טראַקטיר. א מחותן דארף זיצען אין דער היים, ניט אין פּאַריז.

פ י נ ג ע ר ה ו ט. (טהוט אָן זיין צילענדער.) פּריילין סאָפיע, מערסי. מוסיו שניידער, מיר ווילען מאַכען דיא רייזע צו־זאַמען. ליזע, פּערבינד מיר דעם באַנד א לאַ גאַריבאַלדי דע פּאַמ־פּאַדור...

ל י ז ע. (גראָב) מען וועט דיך אזוי אויך דערקענען.

ס אָ פּ י ע. קום אַהער, איך וועל דיר מאַכען אַ באַנד, וויא אזוי זאָגסטו? אַלאַ גאַריבאַלדי דע פּאָמפּאַדור. חאַ, חאַ, חאַ! ער איז גערעכט. זאָלאַנג א מענש לעבט, דארף ער זיך האַלטען וויא א מאַלאָדיעץ. (בינדעט.) מאַמע, ער האָט אפּנים א מאָל געדאַרפט זיין איין שרעקליכער הערצענפרעססער.

ט ש ע ר נ ע. קיין אַנדערע ארבייט האָט ער אין זיין לעבען ניט געטהאָן. וויא אזוי האָט מען גערופען דיא מעשטשאַנקע פון דער מאַלדעוואַנקע? ע, פּערגעסען....

פ י נ ג ע ר ה ו ט. עס האָט נאָך א מכה ווער אזוי געשפּיעלט

אין ביללארד אזוי וויא איך א מאָל. שאראָם אָט באָרטא, זשאָלטעי אוב סערעדינו! אויפ׳ם וויעדערשפעניגען. (פערנייגט זיך מאָיעס־טעטיש מיט׳ן צילינדער אין האַנד און געהט אָב מיט׳ן שניידער.)

ס אָ פ י ע. (געהט צו די בלומען.) אוי וועה, מע האָט היינט די בלומען ניט בעגאָסען. (נעהמט וואַסער פון גראפין.) איך זאָל זיין רייך, וואָלט איך דיא גאַנצע שטוב אָנגעפילט מיט בלומען. דיא טהייערסטע מעבעל מאכען א צימער ניט אזוי שעהן, וויא בלומען. (בעגיסט, זינגט „מאטושקא האלאבושקא“.) אנדערע כלות ווייגען, ווען זיי געהן חתונה האָבען, און איך זינג. הם! זיי ווילען דאָך חתונה האָבען, היינט וואָס ווייגען זיי? איך זינג און... מאַמע, איך וואָלט איצט אָבגעגעבען 5 יאָהר פון מיין לעבען, איך זאָל ניט דאַרפען חתונה האָבען.

ט ש ע ר נ ע. וואָס איז עפּעס, נאַר?

ס אָ פ י ע. (זיפצט.) אזוי — איך ווייס ניט... אָבער איצט איז שוין צו שפּעט. פערפאלען! ע, (זינגט „מאַטושקא.) דו ווייסט, מאַמאַ, דאָס ליעד זינגט א רוסישע כלה. (טהוט אָן איהר הוט געגען שפּיגעל און רעדט:) מאטושקא האלאבושקא, מוטער טייערע, מיין ליכטיגע זון, האָב רחמנות אויף מיר, אויף דיין ארעמעס קינד. וויא א בייזע שלאַנג זויגט מיר מיין הארץ א ביטערע שמערץ און גאַנצע נעכט פערברענג איך אָהן שלאָף און אָהן רוהע“.... איך געה קויפען פאר מיר און ליזען ווייסע האַנדשוה. חע! חע! ווי זאָגט דער פּאַפּאַ, עס וועט באַלד ביי אונז זיין א באַלל אלא גאַריבאלדי דע פּאָמפּאַדור. (אב, באַלד צוריק.) מחותנתטע לעבען, אפשר וועט דאָ קומען אונזער הויכווירדיגער הערר חתן, זאָל ער זיין אזוי גרויסאַרטיג און וואַרטען. איך קום שוין צוריק... דאַרפסט אפשר קליין געלד? דאָווידזעניע פּאַנא קאַכאַנע מאָיע. (אב.)

ט ש ע ר נ ע. און אָט הענגען די שליסלען! אליין אויפגעהאַנגען, א קאָפּ, טפו זאָלסטו ווערען! וואָס האָב איך דיך געוואָלט פרעגען, ליזע? פון זינען ארויס. יא, וויא מיינסטו, דער פעטער מלך וועט שענקען א שעהנעם דרשה־געשאַנק? ער איז א לייבליכער ברודער מיינער און רייך איז ער וויא קרח, אָבער ער איז צו א גרויסער חזיר. יא, אפנים מען קען ניט ווערען רייך, מען זאָל קיין חזיר ניט

זיין. (גערויש.) שא, ווער איז דאָרט? (באָרים עפענט דיא טהיר.) אָ, אונזער חתן! מז"ט אייך, באָרים. סאָפיע איז ערשט ארויס. וויא קומט עס וואָס איהר האָט זיא ניט בעגעגענט?

באָרים. (שעהנער מאַן, טראָגט אַ בולאַנזשערקע, אַ שוואַרצען ראָק אין איין האַנד אַ בוקעט, אין דער אַנדערער אַ גיטאַרע אין אַ פוטליאר.) זי איז ערשט ארויסגעגאַנגען? איך האָב זיא ניט געזעהען.

ליזע. אוי, וואָס האָט איהר געבראַכט, באָרים?

באָרים. דאָס איז אַ בוקעט פאַר סאָפיען. דיר אויך צוויי רויזען. (גיבט איהר.) און דאָס איז מיין גיטאַרע. אויב סאָפיע וועט זיין אויפגעעלגט צום זינגען, וועל איך איהר אקאָמפּאַנירען. אוי, וויפיעל מיר האָבען דאָס איבערגעזונגען און איבערגעשפּיעלט זינד מיר זענען בעקאַנט. מחותנתטע, פון דעם אקאָמפּאַנירען האָט זיך אונזער גאַנצער ראָמאַן אָנגעפאַנגען. (שטעלט דיא גיטאַרע אין א ווינקעל.)

טשערנע. אוי, מיר דאַכט זיך, איך האָב אריינגעוואָרפען קוילען און שטשעפּקעס אין סאַמאָוואַר און קיין וואַסער ניט אָנגעגאָסען. אַ קאַפּ! טפו זאָל עס ווערען. (לויפט אב.)

באָרים. (זעצט זיך.) פוי, איך בין מיעד וויא א פושע ישראל. אָבער אַ באַלל וועט ביי אונז זיין! (נעהמט זיא אויף דיא קניע.) ליזע, קום אהער צו מיר. זעץ זיך דאָ. גיב מיר אַ קוש, גיכער. (געשעהט.) נאָך אַ מאָל! אַ יאָ, עס איז אַ פערגניגען צו האָבען אזא שוואָגער? (סאָפיע עפענט דיא טיהר שטיל און וויל זיי איבערשרעקען, בלייבט שטעהן.) איך האָב געזעהען, וויא סאָפיע איז פערבייגעגאַנגען און האָב מיך אומיסטען ניט געמאַכט זעהענדיג. איך האָב געוואוסט, איך וועל קענען אריינכאַפּען מיט דיר דערוויילע אַ שטיף. קיצקע, איך האָב דיך ליעב. גיב אהער דיא לאַפּקעס. אַט אזוי. (אומאַרמען זיך.)

ליזע. איהר האָט אזוי שטאַרק ליעב סאָפיען, וויא אזוי קענט איהר מיך אויך ליעב האָבען?

באָרים. סאָפיען! איך האָב זיא אַ מאָל זעהר שטאַרק ליעב געהאַט, און איצט... איצט איז שוין אַ צוגעוואוינטע זאַך. זיא

מוז איך איצט ליעב האָבען, און דו ביזט אָבער א פרישע פאמפוש־קעלע. נארעלע, ווען איך זאָל ניט מוזען חתונה האָבען מיט איהר, וואָלט איך דיך גענומען אָט אזוי... און... און... איך וואָלט דיך, דאכט זיך, אויפגעגעסען. (דריקט זיא צו זיך.) ליזע, איך בין פערליעבט אין דיר וויא א משוגענער. (סאָפיע מאַכט שטיל צו די טיהר.)

ל י ז ע. (גלעט איהם דעם קאָפּ.) איהר זייט אזא שעהנער מאַן, אז מע קען פון אייך שטארבען.

ב א ר י ס. טאקי? (סאָפיע זינגט הינטער דער טיהר „מאַ־טושקא גאלובושקא".) שש! זיא געהט. (סאָפיע אריין.)

ס אָ פ י ע. אה, האבע דיא עהרע! א בוקעט פאר מיר? זעהר שעהן! דיין גיטארע אויך געבראכט? גרויסארטיג. וואָס זעהסטו עפּיס אויס, וויא איין אָבגעבריטעטער? (טאַפּט זיין קאָפּ.) האָסט היץ? (זינגט:) פאזשאלוי ראָדימאיא ודיטיאטקא סאָוויע.

ב א ר י ס. ניין. קיין היץ האָב איך ניט, אָבער דער קאָפּף טהוט מיר ווירקליך וועה.

ס אָ פ י ע. דער קאָפּ? ווירקליך? אז מען געהט חתונה האָבען, מוז מען האָבען קאָפּשמערצען. (זינגט, אָהן ווערטער, לעגט איהם אריין א קאָנפעקט אין מויל און זינגט.) גוטער ראחאטליקום, עס וועט דיך מאַכען זיסער. ליזע, פערבייס מיט ראחאט לוקום. (גיט איהר איינס) און דאָס וועלען מיר בעהאלטען אויף שפּעטער. (בעהאלט אין קאָמאָד דיא שאַכטעל מיט קאָנפעקטען.) אוי, עס איז א גרויס נארישקייט, אז מע וויל מיט א מאָל אין גאנצען אויסנאשען און מע לאָזט ניט אויף שפּעטער, מע דארף שטענדיג דענקען וואָס שפּעטער וועט זיין. (געררויש.) אהא, מע געהט, מע קומט, מע איז דאָ. (פינגערהוט, פריידע, מלך, מאַניטשקע קומען, פיהרענדיג אַ פרעהליכען געשפּרעך.)

פ י נ ג ע ר ה ו ט. איך פיהר אייך געסט. דער יחוס פון אונ־זער משפּחה. מוסיו מלך שטעמפּעל, האָכגעעהרטער הערר סטאַווראַ־פּאלסקי, האָבע די עהרע, מאדאם פראדי, פּלאַצען זיי! (אלע גריסען זיך, פרויען קושען זיך.)

ש ט ע מ פּ ע ל. נו, וויא געהט עס, מאַטיע? ווילסט דאָך

מסתמא א פאפיראס, דו רויכערסט נאך אלץ פון „באקומס“ פאב־ריקע? (רויכען.)

ט ש ע ר נ ע. אוי, ליזע, איך האב דיר עטליכע מאל געוואלט זאגען און האב פערגעסען... ביי אונז איז אויסגעגאנגען צוקער. לויף אריבער... א קאפ, טפוי זאל ער ווערען!

לי ז ע. שוין. (ווינקט צו באריסען.) געהאקטען צוקער? (אב.)

(פרויען בעוואונדערען סאפיע'ס קלייד, רעדען שטיל.)

ב א ר י ס. מען דארף קויפען צו טהעע ביסקוויטען און פי־ראזשנע. איין מינוט. (אב, סאפיע זאל ניט בעמערקען.)

ש ט ע מ פ ע ל. מאטיע, ביזט נאך אזא געזונטער לאפאק, פאר וואס טהוסטו גאר ניט? אדעס, ברודער, איז א גרויסע טייך, מע קען זיך אויספישען עפיס א קאמערציע, אז מע וויל.

פ י נ ג ע ר ה ו ט. וואס הייסט, איך טהו גאר ניט? עס מאכט זיך א מאל אימיצען געפינען א דירה אדער אן אנדערע קא־מיססיאן. איך לעב פון קאמיססיאן...

ש ט ע מ פ ע ל. ע, וואס פאר א קאמיססיע קען מען האבען פון פוסטעפאסעוועץ? יעדער מענש, יעדער חיה אפילו דארף האבען א געשעפט, עפיס א ריבאלאווסטווע. פרימערנא, אין וואסער לעבט א פיש, א העכט, א שלייען, א קארפ, א קאמבאלע, א סודאק, אן אקען, א סקומבריא, ווייס איך, אפילו א ביטשאק, אפילו א קליין פיצעלע טולקע האט וואס צו טהאן — דו ביזט ערגער וויא א טולקע.

פ י נ ג ע ר ה ו ט. דערפאר ביזטו א גוטער ביטשאק. אבער וואס דארפסטו ברעכען דיין קאפ פאר מיר? דאנקען גאט, סאפיען מאך איך שוין חתונה, און ליזע וועט זיך אויך געפינען א בעשער־טען, אדער א בעגאלטען, נו, בלייבען מיר „דיד דא באבא“.

ש ט ע מ פ ע ל. ניט דו, ברודער, מאכסט חתונה, חוואסטע ניט... סאפיע האט זיך אליין חתונה געמאכט.

ס א פ י ע. יא, אנקעל, דאס איז וואהר. איך האב מיך אליין חתונה געמאכט. (זיפצט.)

ש ט ע מ פ ע ל. אט דארף איך פרימערנא חתונה מאכען

מיין מיזינקע, קאָסט עס מיך אַ קאַפּיטאַל. דו ווייסט וואָס מיך קאָסט זיין קאָנסערוואַטאָריע? ער עסט דאָך מיר אויף די גאַנצע פּיש!

מ א נ י ט ש ק ע. קאָנסערוואַטאָריע, פּאַפּאַ...

ש ט ע מ פּ ע ל. יא, קאָנסערוואַטאָריע.

פּ ר א ד י. מיר שיקען מאַניטשקעס חתן שוין צוויי יאָהר אַלע חודש צו 25 רובעל, און ער דאַרף נאָך צוויי יאָהר שטודירען... יא, זאָגט בעסער, איהר האָט געהערט? בערזשאַנקעס פּלימעניצע — זיא האָט... (דערצעהלט מיט התלהבות דיא ווייבער.)

מ א נ י ט ש ק ע. ווייסט סאָפיע? מיין חתן אַפּאָלאָן זאָגט ווען ער ווערט פערטיג, גייט ער אַלע קונציגע שפילען קאָנצערט.

נענשיין וועט טאַקי זיין אַזאַ פּיאַניסט, וואָס וועט שפּיעלען קאָנצערט.

ס א פּ י ע. שפּיעלען קאָנצערט? זעהר שעהן. אָנקעל, וויא איז דאָס אייך איינגעפאַלען צו נעהמען אַן איידעם מיט אַ מוזיקע? אַפּאָלאָן, העכט, זאָגענשיין, שלייען, פּיאַנאַ, סקומבריאַ, קאָנצערט, באַליק, סיאָמגע, אַ גוטער ווינעגרעט. מאַניטשקע, דו האָסט זעהר ליעב מוזיק?

מ א נ י ט ש ק ע. יא, אָבער איך האָב בעסער ליעב אַ סאָלדאַטסקע אָרקעסטער מיט טרובעס. פאַרטאַפּיאַנאַ פערשטעה איך ניט זעהר גוט, עס קלאַפּט צו שטאַרק אין קאָפּ.

פּ ר א ד י. אַז ער קומט אַ מאָל אויף „דיא קאַמיקולעס“ און הויבט אָן באַראַבאַנען, בייסט מיר נאָכהער צוויי טעג אין דיא אויערען. אָך, יא, איהר ווייסט? וואַרשאַווסקעס טאָכטער לערנט פּיאַנאַ. יא,הערט זשע, קומט אַ מאָל דיא מוטער אַריין אין זאַאַל, זעהט זיא ביי דער פּיאַנאַ... דער לעהרער און דיא טאָכטער... שוועסטערליך מיינע... (דערצעהלט אין דער שטיל.)

פּ י נ ג ע ר ה ו ט. מוסיע מלך שטעמפּעל, ערלויבט מיר איהנען צו פרעגען: וואָס איז בעסער פּיש מיט חריין, אָדער אַן איידעם מיט מוזיק? חאַ! חאַ! (גלעט דעם פליעך.)

ש ט ע מ פּ ע ל. אוי! וואָס פאַר אַ חכמה איהנען האָבען געזאָגט! יא, מעגסט לאַכען, אָבער מיך, ברודער, קאָסט עס געלט און איך וויים, אַז איך האָב אין זאַפּאַס אַ פערטיגען חתן פאַר מיין

מיזינקע. עס איז אקוראט וויא מען מארינירט איין פיש אויף שפעטער. ער איז מיין ווייב'ס א ווייט פריינדיל, און אהן מיר וואלט ער געמעגט איינזאלצען זיין גאנצע מוזיקע. עס איז אן אמת, איך אליין בין ניט קיין גרויסער זינגער און שפיעלער, נו, איז וואס? א פיש אין וואסער, פרימערנא, זינגט ניט, פון דעסטוועגען לעבט ער, און עסט, און פישעלט זיך. און וואס טהוסטו, מאטיע? דו גליעטסט דעם פליעך און זאגסט מבינות אויף ניסן'ס און פיצי'ס חזנות?

פינגערהוט. ביזט א מחותן, וויל איך דיר ניט זאגען, אז עס איז בעסער צו גליעטען דעם פליעך, וויא צו זיין אליין א פליעך... וואס איז דער בזיון? עס איז מיר געקומען פון צופיעל דענקען. איך זאג טאקי מבינות אויף אונזערע חזנים, ווארום איך רעד דייטש און בין א געבילדעטער מענש... מאטיום פינגערהוטען קען מען איןביידע גרויסע שוהלען. דער גאטזעליגער פרעדיגער, דאקטאר שוואבאכער, פלעגט מיך שטענדיג פרעגען: וויא געהט עס, העדר פינגערהוט? און דו ביזט א רייכער דבר אחר, ווער קען דיך? דער פאמטשניק פריסטאוו פאסלאווסקי זאגט מיר שטענדיג: זדראסטווי מאטקע. ביי דזשערעמע אין טראקטיר נעהמט יעדער פאלאוואי אראב דאס היטעל ווען איך קום. איך געה אויפ'ן פערעסיפ אדער אויף דער מאלדאוואנקע און סלאבאדקע ראמאנאווקע אויף דער בוריאיעווקע, זאגט מען: דאס געהט מאטיום פינגערהוט.

שטעמפעל. יא, יא, מע קען דיך, שלייעסט דיך אום, האסטו אלעמען אנגעריבען מאזאליעס אויף די אויגען, אבער וויפיעל פערדינסטו דערפון?

פינגערהוט. א גרויסע זאך! פערדיענען געלד קען יעדער בעל־מלאכה, יעדער בינדיוזשיק, יעדער פראסטער מענש. ניט פערדיענען פערשטעהט נור אן עדעלמאן. ע! געגנוג פילאזאפיע, לאמיר בעסער שפיעלען א 66. (נעהמט פון דער טאש קארטען.) צעהן קאפיקעס א שפיעל. געהט עס?

שטעמפעל. אויב דו ווערסט ניט מאכען קיין מאשענסטווא, דען איך וויים, דו ביזט א בקי אויף די זאכען — ביזט אן עדעלמאן, האסט שטודירט אין אללע טראקטירען. (זיי שפיעלען.)

ס אָ פ י ע. (האָט איניגע מאָל געקוקט אויף דער טיהר מיט אונ־געדולד.) מאַניטשקע, ווילסט זעהן מיין צימער, קום.

ט ש ע ר נ ע. מעגסט געהן זעהן, מאַניטשקע, וויא זיא האָט עס אויסגעפּוצט און אויסגעצירט איהר אַלקעריל. עס לעבט, עס פינקעלט, עס זינגט יעדער ווינקעלע. עס איז גאָר ניט קיין ספּאַל־ניע, עס איז א קוקאלקע. ווייסע, ווייסע פאַרהענגלעך, בלומען, ע, דיא זאכען. וויא אזוי רופט מען דאָס? איך האָב פערגעסען, א קאָפּ!

ס אָ פ י ע. יא, איך בין געווען געגוג נאַריש צו פערשווענדען דרויף אזוי פיעל צייט. (זיפצט.)

ט ש ע ר נ ע. א גאַנצען טאָג וועלען זיי זיין אין דער פאָ־טאָגראַפיע, זיי וועלען נור קומען אהער שלאָפען. מעגסט זעהן, מאַניטשקע!

מ א נ י ט ש ק ע. אה, זיי וועלען דאָרט שלאָפעןביידע? איך שעהם מיך צו געהן אהין. (פערשעהמט זיך.)

פ ר א ד י. זיא איז דאָך ביי אונז א שעמעדיגע, זיא ווייסט פון קיין זאך ניט, אזוי וויא א קינד. אָט, ביי אונזער שכן, איהר קענט שמעריל ליאמפּיך? זיין מיידעל נאָך גאָר א שנעק, יא, הערט־זשע, אוי, (דערצעהלט שטיל. ביידע מענער שפּיעלען. אין פאָרדער־צי־מער גערויש. ליזע גיט אַ קוויטש, און לויפט אריין מיט צוקער, דאַן בארים מיט פּאקעטען.)

ט ש ע ר נ ע. זעה נאָר וויא זיא האָט זיך צופלאַמט, דיא טרפנה הויט ברענט אויף איהר.

מ א נ י ט ש ק ע. אה, איך וויים, פאר וואָס ליזע האָט גע־קוויטשעט... דאָס האָט זי געווים הערר סטאַווראָפּאָלסקי געשצי־פּעט אין הויז, דאָרט אין דער פינסטער. (שעהמט זיך.)

ל י ז ע. סאָפּיע, אלע דיינע געסט געהן אהער.

ב א ר י ס. יא, סאָפּיטשקע, עס געהט א גאַנצער עסקאַדראָן געסט. מיין ערב שוויגער, דאָ האָט איהר פּעטשעניע צום טהעע. מיין ערב שווער, אייך א גוטען פּאַפּיראָס. (גיבט זיי ביידע.) מאַניטשקע, אייך מאַרמעלאַד (גיט איהר א קאָנפעקט פון שאַכטעל) דו ווילסט, סאָפּיע?

ס אָ פ י ע. (מיט אַ שמייכעל) ניין, דאנקע, איך שעהם מיך. (ער עסט אליין.)

ט ש ע ר נ ע. אַט אזוי, וועלען מיר געהן און מאכען טהעע. (קוקט זיך אום) דאכט זיך, גאָר ניט פערגעסען? איך געדענק ניט. אַ קאַפ, טפוי זאָל עס ווערען. (אב.)

באַ ר י ס. סאָפעלע, וואָס ביזטו עפּיס היינט אזא שטילינקע?

ס אָ פ י ע. איך בין היינט אַ שטילע, ווייל איך האָב פריהער צופיעל געשטיפט. (געררויש.) געה, באָריס, זעה, ווער איז דאָרט? (באריס עפענט די טיהר. פיעל יונגע לייט און מעדכען, אללע גריסען זיך. סאָפיע ווערט מונטער.) אָה, זדראַוויע זשעלאַיעם, וואָס מאכסטו נאדיע? דיך, סאָניע, האָב איך שוין נישט געזעהן אַ וועלט מיט יאָהרען פון אייער נעבטען אָן. (אללע לאַכען) ליאָלע, דו בליהסט וויא איין אקאציע. קינדער, זיצט, נאַט איך אלע צו בלומען. (צער־רייסט איהר בוקעט.)

ב אַ ר י ס. (טרויעריג) אַ, מיין ארמער בוקעט.

ס אָ פ י ע. הערר „פּאַרמקלאַפּ“, נעהמט פלאַץ, מסיו שטי־וועלבלאַט, וואָס שטעהט איהר? זאַחריאַפּקין, איהר זיינט געוואָרען געזונד, ווי אַ סאָלדאַט. ליזע, ברענג נאָך שטולען. (ליזע ברענגט שטוהלען, אָלע זעצען זיך.) באָריס, דו פערנעהם דיא מענליכע געסט און איך וועל מיך בעשעפטיגען מיט דיא ווייבליכע. חאַ, חאַ, חאַ, איך וויים, דו וואָלסט בעסער געוואָלט פערקעהרט, אָבער דאָ איז צופיעל ליכט, און מאַניטשקע זאָגט, אז קנייפּען איז נור גוט אין דער פינסטער. (אָלע לאַכען, סאָפיע זעצט זיך.)

מ א נ י ט ש ק ע. (פערשעהמט.) וואָס האָסטו אויף מיר אויסגעטראַכט, סאָפיע? איך האָב ניט געזאָגט, אז עס איז גוט — פון וואַנען וויים איך? איך האָב נור געזאָגט, אז אויב אימיצער קוויטשעט אין דער פינסטער, מסתמא שטשיפּעט מען איהם. (אָלע לאַכען.)

פ ר א ד י. הלואי וואָלטען שוין אָלע אדעסער מאַמזעלען גע־וואוסט אזוי פון די דאָזיגע זאַכען, וויא זיא וויסט. סאָניע, קום נאָר אהער. (אַ מיידעל געהט צו.) זאָג מיר נאָר, עס איז אמת? איך

האָב געהערט, אז דיין פריינדעל דאַבע לעמפערט... (זאָגט איהר אין אויער.) שוועסטערלעך, 5 חדשים נאָך דער חתונה און שוין....

סאָפּיע. האַספאדא, טרינקט טהעע וויא אין דער היים, און בלאָזט, איהר זאָלט זיך ניט אָבבריהען. בלאָזען שפּעטער, ווען מען בריהט זיך שוין אָב, איז זעהר ניט פּראַקטיש.

באָריס. זיי זאָלען טרינקען טהעע וויא אין דער היים? וואָס מיינסטו, סאָפיע, זיי זאָלען טרינקען אָהן פּיראָזשנע און מיט ווענינ צוקער? (אַלע לאַכען און טרינקען.)

שטעמפּעל. ע, ע, ע, ברודער מאַטיע, וואָס האָסטו דיך שוין אָבגעדעקט 6 אויגען, דו האָסט דאָך נור פיער. (שלעפּט צוריק דיא קאָרט.) צוויי אויגען זיינען ביי דיר איבריג, זיי מעגען דיר ארויסקריכען צוריק. (שלעפּט דיא קאָרט, פּינגערהוט לאָזט ניט.)

פּינגערהוט. וואָס הייסט איבריג? ברודער, ווילסט מיך צימבלען? איך האָב געשפּיעלט אין קאַרטען נאָך דאַן, ווען אויף דער וועלט איז נאָך קיין פיש ניט בעשאַפען געוואָרען. חניאָק דו, איך האָב דאָך ערשט גענומען דיא 66.

שטעמפּעל. נו, האָסטו געדאַרפט אָבדעקען נור איינע, און דו האָסט אָבגעדעקט דריי מיט אַ מאָל. נור איין אויג האָט אַ קאמבאלע, ניט דריי. (שלעפּט דיא קאָרט.) דו קאָמיסיאָנער מיט'ן פּליעך...

פּינגערהוט. נור איינע זאָגסטו? וויא קומט עס? זאָל זיין איך האָב אַ טעות געהאַט. זעהסט? איך גיב דיר נאָך, איך פער־דעק צוריק צוויי. (ציטערט.) קאַזיר! (אַ פּאַטש מיט דער קאָרט איבער'ן טיש.) ארויס מיט קאָזיר! האָסט קאָזיר?

שטעמפּעל. וואָס איז דאָס פאַר אַ שווארץ יאָהר? געהסט ווידער מיט'ן וואָלעט? דו האָסט דאָך ערשט גענומען אַ וואַזיאַטקע מיט'ן וואָלעט? דו שלעפּסט גאַר די קאַזירען צוריק? מאַראַוויכער דו! פּושערר!

פּינגערהוט. ווער שלעפּט דיא קאַזירען צוריק? איך? ווער בין איך ביי דיר? אַ שולער? אמאָליגע צייטען וואָלט איך דיר צופּלאָכטען דיא פּאָלקע פאַר אַזעלכע זאַכען! פע, מען דאַרף שפּיע־לען אַ פּאַרטיע נור מיט אַן אנשטענדיגען פּאַרטנער. איך שפּיעל

ניט מעהר מיט דיר! (דרעהט זי אום מיט'ן רוקען, שרייט בייז.) ע, טשערנע, דערלאנג מיר א גלאז טהעע!

ש ט ע מ פ ע ל. ניט מיר, ברודער, קען מען מאראוויכען! איך בין מלך שטעמפעל!

ט ש ע ר נ ע. (דערלאנגט זיי טהעע.) שא, שא, משוגעים! כדאי צו רייסען זיך איבער א שפיעל. וויא אזוי רופט איהר דאס? איך האב פערגעסען.

ב א ר י ס. האספאדא, איך מאך א פארשלאג, אז מיר זאלען עטוואס בעסער זינגען תארעם. וואו איז מיין גיטארע?

ס א פ י ע. יא, יא, זינגען, וועט מען ניט הערען וויא דיא העהנער קרעהען.

ל י ז ע. אוי, דיא גיטארע! (זיא גיבט איהם דיא גיטארע, ער קוועטשט זיא ביי דיא פינגער, סאפיע בעמערקט עס.)

ב א ר י ס. (טאנט אן דיא גיטארע.) אנו, חברה, דרוזשנא. (זינגט) ווניז פא מאטושקע פא וואלגע. (מאניטשקע כאפט אונטער פאלש.) גוואלד, גוואלד, מאניטשקע! (אלע לאכען.) ווניז פא מאטישקע. (אלע זינגען, מלך און מאטיוס טרינקען ביידע טהעע אנגע־בלאזען. סאפיע זינגט אויך מיט.)

א ל ע. בראווא, בראווא!

ט ש ע ר נ ע. (זינגט.) פאשירקאמו ראזדאליו... הע, ע, איך האב אויך א מאל געזונגען. פערגעסען, טפוי זאל עס ווערען!

ב א ר י ס. סאפיע זאל איצט וועלען זיין א גוטע, וואלט זיא אונז געזונגען איינעם פון איהרע ראמאנסען און איך וואלט אקאמ־פאנירט. סאפיע פאזשאלאיסטע, מאמאטשקא. (אלע בעטען.)

ס א פ י ע. א כלה, דאכט זיך מיר, פאסט ניט צו זינגען און דערפאר וייל עס פאסט ניט, וועל איך שאקע דוקא זינגען. עס איז א ראמאנס אויף די ווערטער פון אונזער רוסישען דיכטער, עס רופט זיך „דיא פערוועלקטע בלום". מיר געפעלען זעהר דיא ווערטער. (דעקלאמירט.)

אין דעם שאטען פון א הויכען בוים אן אלטען,
האט געבליהט א בלום א שעהנע און א צארטע.

פלוצלונג האט א בליץ דען שטארקען בוים צושפאלטען.
געבייגט דאס קעפעל שטעהט דיא בלום, א טרוקענע, פערדארטע.
דיא זון געהט אויף וויא פריהער שעהן אין דעם פריהמארגען,
דיא פעגעל זינגען לוסטיג, דאס לעבען קלינגט און שאלט,
דאס בלימעל שוויגט און וועלקט, צודריקט פון איהרע זארגען.
זי וויינט פון טוי מיט טרערען... איהר איז אונמוטהיג און קאלט...

א ל ל ע. בראווא, בראוואסימא! (אפלאדירען.)

ב א ר י ס. יעצט נעהמט אייך צונויף מיט אללע קרעפטען, איך וועל אייך געבען א קאנצערט... אויפמערקזאם! ע! זשגי, זשגי! גאוואַרי, גאוואַרי! (פערוואַרפט די האר פון קאפ קאקעטיש און שפיעלט. ליזע הערט אויפמערקזאם, זי צואוויינט זיך פלעצליך און לויפט ראש אב. באריס שטעלט אוועק דיא גיטאר און לויפט נאך.)

ב א ר י ס. ליזע, ליזע! וואס איז מיט דיר, נאר! (אב. אלע זייגען ערשטוינט. דאן הערט מען זיין שטימע, דאן א שטארקען קוש. ער פיהרט זי ארײן ביי דער האנד.) עס איז גאר ניט. דיא נערוועו א ביסעל, מיין מוזיק א ביסעל... (שטיל צו ליזע.) קיצקע, זיי א קלוגעטשקע. (זעצט זיך.)

ט ש ע ר נ ע. מויד, וואס האסטו זיך עפים צוכליפעט אין מיטען דרינגנען? טפו זאלסטו ווערען!

פ ר א ד י. נישקשה, וועסט אויך חתונה האבען. פאר יודישע מיידלעך איז ניטא קיין מאנאסטיר. וויא זאגט דער גוי: אבי קאריטא, סוויני בודוט. (ליזע וויינט העפטיגער.)

ט ש ע ר נ ע. וואס וויינסטו, פרעג איך דיך? מויד מיינע, האסט געזעהען א ביסעל! (ליזע פערדעקט דעז קאפ, וויינט לויט. פויזע.)

ס א פ י ע. (פערדרויכערט א פאפיראס. גאנץ רוהיג.) א יא איהר ווייסט ניט, וואס זיא וויינט? איך ווייס. ליזע וויינט, ווייל זיא ווייס, אז מארגען וועט ביי מיר קיין חתונה ניט זיין. אויף מיין חתונה וועט זי ניט טאנצען. (אייניגע לאכען.) עס איז ניט קיין שפאס. איך וועל מיט באריס'ן ניט חתונה האבען. איך האב חרטה היינט, מארגען, ווייס איך, וועט שוין זיין שפעט חרטה צו האבען. (אלע ערשטוינט.)

ט ש ע ר נ ע. וואס איז היינט מיט אייך? פוי זאלט איהר ווערען! וואס הייסט חרטה??

פ י נ ג ע ר ה ו ט. וואס איז דאס פאר א שפיעל חרטה? ביי אזא שפיעל רעמיזעט מען זיך.

ס א פ י ע. עס איז א ביטערער שפיעל, איך זאג אבער וויא דו זאגסט, שפיעלען א פארטיע דארף מען נור מיט אן אנשטענדיגען פארטנער.

ש ט ע מ פ ע ל. אויב דו מיינסט עס מיך, האב איך דיך דארטען וואו איך האב דען טאטען דיינעם!

פ י נ ג ע ר ה ו ט. אוי שא, חאם! סאפיע, וואס איז דאס פאר א פלאן? אזא שידוך? מאטיע פינגערהוט'ס טאכטער. גאנץ אדעסס וויים, איך מאך חתונה...

ס א פ י ע. דיין פלאן בלייבט פלאן, דיין טאכטער האט חתונה, אט דיא טאכטער מיין איך, דער איידעם בלייבט, דיא פאטאגראפיע בלייבט, און איך בלייב פריי און וועל קענען ארביי־טען און געבען געלד. דו, מיר אללע מאכען זעהר א גוט געשעפט. באריס סטאווראפאלסקי! איהר האט ליעב מיין שוועסטער און איך וויל ביי מיין שוועסטער איהר גליק ניט רויבען. איהר וועט זיין א גלקליכע פאאר.

ב א ר י ס. (צומישט.) סאפיע, גאט איז מיט דיר, וואס מיינסט דו? איך קען עס ניט פערשטעהן. וואס רעדסטו דאס? גאר ניט, זיא געפעלט מיר א שטיעף טהון, יעדער מאן וואלט זיך דאס ערלויבט, אבער איך שווער....

ס א פ י ע. דו האסט ערשט געזאגט דא, אז דו ליעבסט זיא זעהר. ווען דאס איז וואהר, ווארום זאל איך ביי מיין שוועסטער איהר געליעבטען רויבען? ווארום זאל איך מיך פעראייניגען מיט א מענשען, וועלכער וועט מיר ניט געהערען מיט זיין גאנצער זעלע, מיט זיין גאנצען לעבען?

ב א ר י ס. ניין, עס איז ניט געווען ערנסט. גלויב מיר, סאפיע. דו דארפסט ניט גלויבען...

ס א פ י ע. דו ווילסט, אז איך זאל דיר גלויבען, אז מען דארף דיר ניט גלויבען? איך וויים עס און איך זאג דיר, אויב דו

האָסט איהר געזאָגט א ליגען, ווייל איך ניט זיין דיא פרוי פון א ליגנער! אזוי איז דאָס. מאָרגען וועלען מיר טאַנצען אויף מיין שוועסטער'ס חתונה. ליזע, איך וואָלט דיר געשענקט מיין חופה־קלייד, אָבער לײדער עס וועט דיר ניט פּאסען. נישקשה, אין אדעסס קען מען יעדער זאַך קריגען אויף פּראָקאט, און א חופה־קלייד, וועל־כעס מען גיט אויף פּראָקאט יעדען, איז פּראַקטישער און בילליגער. זעהסטו, מיין צימּמער קענסטו האָבען אזוי וויא עס איז. (מיט טרערען.) איך האָב עס אויפגערוימט מיט געשמאַק, יעדע זאַך האָט געהאַט ביי מיר איין אנדער בעדייטונג. איך האָב גע־טרוימט עס וועט זיין א נעסט... נישקשה, אייער וואהרע ליעבע וועט קענען בליהען אויף אין א פרעמדען נעסט. אָבער גענוג טענה'ן, איך בין קיין כלה מעהר און דער שידך איז קיין שידך מעהר.

ב א ר י ס. סאָפיע, בעדענק דיך וואָס דו טהוסט! דו האָסט אָפען דאָ פאַר מענשען...

ס אָ פ י ע. טהוט א מענש עטוואָס, דאַרף ער פיהלען, אז ער האָט א רעכט דאָס צו טהאָן, און אויב ער האָט רעכט, דאַרף ער עס טהאָן אָפען פאַר דער גאַנצער וועלט.

ב א ר י ס. אָבער נאָט איז מיט דיר, סאָפיע, וויא קענסטו? דו האָסט פערגעסען?

ס אָ פ י ע. איך האָב גאָר ניט פערגעסען, אויך דאָס דאַרף וויסען דיא גאַנצע וועלט.

ב א ר י ס. וואָס ווילסטו טהון? (ער לאָזט זיא ניט רעדען, זיא בעפרייט זיך.)

ס אָ פ י ע. יא, אויך דאָס דאַרף די גאַנצע וועלט וויסען. איך פיהל, דאָס איך וועל דאַרפען מוטער ווערען. איך שעהם מיך ניט, איך האָב דעם מענשען געליעבט און ווער עס ליעבט טריי, מוז טרויען, גלויבען, אַללעס אין דער וועלט אָפּפערען. יא, איך האָב געטרויט און געאָפּפערט, דאָס אָבער וועט מיך ניט צווינגען חתונה צו האָבען פאַר איהם, ווען איך פיהל און פערשטעה, אז איך דאַרף זיין פרוי ניט זיין.

ט ש ע ר נ ע. אוי, וועה איז מיר, וואס פאר אן אונגליק! וועה איז מיר! (וויינט.)

מ א נ י ט ש ק ע. וואס בעדייטעט דאס? וואס זאגט זיא, מאמע?

פ ר א ד י. שטיל! דו דארפסט עס ניט וויסען. קום אהיים, מלך, קום אהיים!

מ ל ך. א היים. מע שלעפט דא דיא קאזירעם פון פעסיל. (אלע שטעהען אויף, קוקען מיט פערראכטונג אויף סאפיע'ן.)

פ י נ ג ע ר ה ו ט. וואס האסטו געטהאן? בערעכען! א א קלוגע מאמזעל דערצעהלט אזעלכע זאכען?

ס א פ י ע. איך געה ארוים אפפען פאר דער גאנצער וועלט און זאג, איך בין געוועזן בלינד, איך האב געטהאן א פעהלער, עס איז מיין טעות און מיין אונגליק. עס איז קיינעמס זאכע ניט, איך נעהם אויף זיך אליין דיא פעראנטווארטליכקייט! פרעמדע מענשען מט זייער פאלשע פרומקייט און שיינהייליגקייט, מיט זייער אבלאכען און פערשפאטען, וועלען מיך ניט צווינגען, צו פערשטי־קען, פערבארגען דיא ווארהייט און טהון עטוואס געגען מיינע גע־פיהלען. אויב איך וועל מוטער זיין, וועל איך אליין קענען זארגען פאר מיין קינד! מיך שרעקט קיין זאך ניט, איך וויל זיין פריי און עהרליך אין מיינע טהאטען, עהרליך וויא איך פערשטעה, ניט ווי די מומע פראדי און דער פעטער מלך, און זיי אלע!...

פ ר א ד י. (בעליידיגט.) קומט, קומט אוועק פון דאנען, שוועסטערליך, און איך האב געלאכט פון דאבע לעמפערט'ס. איך האב ניט געוואוסט אז מע טאר ניט רעדען פון א געהאנגענעם, ווען איין געהאנגענער איז דא אין דער משפחה. אהיים! (אלע מעד־כען טהוען זיך אן.)

ס א פ י ע. איהר אנטלויפט? איהר שעהמט אייך שוין מיט מיר? חא! חא! חא! אין דער פינסטער קנייפען זיך ערלויבט איהר, אבער אפען ליעבען, אפען, וויא אונזערע וואהרע געפיהלע דיקטירען אונז, דאס איז א שאנדע. יא, עס וועט מיר זיין זעהר ביטער צו וויסען, אז מענשען שעהמען זיך מיט מיר, עס וואלט מיר אבער געוועזן פיעל ביטערער צו פיהלען, דאס אך דארף מיך שעהמען

מיט מיר אליין. (לאכט און וויינט.) מוסיא פינגערהוט, עס איז א ביסעל א לא גאריבאלדי דע פאמפאדור, הא? עס מאכט ניט אויס. און דאס וואס זיי, דיא אונשולדיגע, אנטלויפען, שרעקט מיך אויך ניט. מיר איז נור שווער צו פיהלען, אז אלע מיינע האפנונגען, אלע מיינע ערווארטונגען, אלע מיינע זיסע טרוימע... אוי, אוי! (פאלט צום טיש מיט'ן קאפ און וויינט ביטער.)

(פארהאנג.)

צווייטער אקט.

(אַ זאַל ביי שטעמפּעל אין הויז. רייכע מעבעל אַהן געשמאַק, אַ פּיאַנאָ, מאַניטשקע, שעהן אויסגעפּוצט, שטעהט ביי איינער פון דיא איננערסטע טהירען און קוקט אריין בגנבה. פראַדי קומט אריין, מאַניטשקע דערשרעקט זיך און שפּרינגט אָב פון דער טהיר.)

פ ר א ד י. וואָס האָסטו געטהאָן, דו גנב? האָסט אריינגעקוקט צו איהם, הא?

מ א נ י ט ש ק ע. (פערשעהמט.) איך האָב געוואָלט וויסען, וואָס ער טהוט. פריהער, באַלד נאָכמיטאָג האָט ער... אוי, איך שעהם מיך צו זאָגען.

פ ר א ד י. מיר מעגסטו זאָגען, נאַר, אַ מאַמע ווייסט אַלעס.

מ א נ י ט ש ק ע. ער האָט אויסגעטהאָן דעם ראָק און האָט זיך געלייגט אויף דער קושעטקע.

פ ר א ד י. דאָס איז ביי דיר אַ חידוש? ער איז מיעד פון וועג. אַ קלייניגקייט, דריי טעג העצקען זיך אויף דיא אייזענבאַהנען.

מ א נ י ט ש ק ע. און ווען ער איז אויפגעשטאַנען האָט ער זיך אָבגעוואַשען. פריסקע האָט איהם דערלאַנגט וואַסער. אַליין איז ער אַ שוואַרצער, און זיין לייב איז וויים וויא זילבער, אוי, איך מיין דיא הענד... אָט דאָ... ביז דאַנען... (שעהמט זיך) און איצטער האָט ער זיך ארויסגערוקט דורכ'ן פענסטער און קוקט אויף דער גאַס.

פ ר א ד י. אַ חידוש נו, ער האָט אַזאַ צייט ניט געזעהן אדעסס — דיא גאַנצע שטאָדט וויים דאָך שוין אז ער איז דאָ. מען שאָלגט אָב דיא טיהרען. טראַכטענבערגשע איז געקומען יאַקבי לייען אַ שעריל, פריילין סמיק איז געקומען פרעגען וויפיעל איז דער זייגער, זייער זייגער האָט זיך יאַקבי געשטעלט, פון דיא חלאַמזיקעס

איז מען דאָ געווען צוויי מאָל, אַלע ווילען איהם נור זעהען. מאַ־ניטשקע, אַלע מיידלעך װעלען דיך מקנא זיין און עס איז דאָ וואָס.

מ אַ נ י ט ש ק ע. (פערשעהמט.) אוי, מאַמע, איך פערשטעה ניט וואָס דו מיינסט. זאָג בעסער, מיר פאַסט אָט דיא רויטע לענטע? אוי, ווער געהט? (שטעמפּעל קומט אין אַ פערשמאָלצענעם ראָק.)

פ ר אַ ד י. דו האָסט שוין פערשלאָסען דיא קלייט? קלאַפּ ניט מיט דיינע טשאָבאָטעס.

ש ט ע מ פּ ע ל. היינט האָב איך מיך אומיסטען פריהער אופּראַוועט צוליעב דעם גאַסט. וואו איז דער בחור? דאַרטען? דריכנעט נאָך, האַ?

פ ר אַ ד י. שאַ! ווארף אַראָפּ פון זיך דיין פערשמאָלצענעם פּאַלמעריסטאַן, עס שמעקט פון דיר פיש, גלייך דו האָסט מיט זיך געבראַכט דעם גאַנצען ריבנע ריאַד.

ש ט ע מ פּ ע ל. וויא? עס שמעקט? איך האָב היינט אַראָב־געשטופּט איין גאַנצע פּאַרטיע ניט קיין פרישען טשוכאָן. מאַ־ניטשקע, גיב מיר מיין חאַלאַט. (זיא נעהמט זיין ראָק מיט דיא שפּיץ פינגער און גיבט איהם דען חאַלאַט.) ע, האָספּאָדין סקאָוראַדין! (עפענט דיא טהיר.) מאַניטשקע, ער וועט זיך אַרויסחליופּען פון פענסטער. געה האַלט איהם צו פאַר די הינטערשטע פיס־נאָהעס.

מ אַ נ י ט ש ק ע. אוי, פּאַפּאַ, אַזוי צו רעדען! אוי, ער געהט, דאַכט זיך, אהער!

פ ר אַ ד י. (שטיל.) זאָג דעם אמת, ער האָט דיך שוין גע־קושט?

מ אַ נ י ט ש ק ע. נור צוויי מאָל. (פערשעהמט.) אוי, שאַ! (אַפּפּאַלאָן קומט אַריין פון זיין צימער.)

ש ט ע מ פּ ע ל. נו, האָסט דיך שוין אַ ביסעל אויסגעטשור־בעמט? לאָז מען אונז געבען טהעע. פון וועג קומט מען שטענדיג מיט געבראָכענע ביינער.

פ ר אַ ד י. איהר וועט טרינקען טהעע? בין איך דאָך אַ חכמה, וואָס איך האָב געהייסען פריסקען שטעלען דעם סאַמאָוואַר. איך גיב אייך שוין טהעע. אָה, הערר זאָנגענשיין, צי וויא אַזוי זאָל

איך אייך רופען? האָב איך סוכערלעך! עס צוגעהט אין מויל. איהר וועט אומיסטען פערזוכען. (אב.)

א פ א ל ל א ן. מערקווירדיג, וויא אדעסס האט זיך איבער־געביטען פאר דער צייט. זיא איז געוואָרען פיעל שעהנער. ניט אומזיסט רופט מען אדעס „יוזשנאיא קראַסאַוויצא“. פּושקינסקי גאס קען מען גאָר ניט דערקענען, דאָס האָט ראלי אויסגעבויעט אזא מויער? אָה, וויפיעל ערינערונגען אויף יעדען טריט און שריט וועגען דיא פערגאַנגענע גליקליכע קינדער יאָהרען! אויך איהר, מאַניטשקע, זייט פערענדערט געוואָרען... צום בעסערען...

מ א נ י ט ש ק ע. (פערשעהמט.) איך ווייס ניט, איך זעה זיך אַלטע טאָג, בעמערק איך ניט.

ש ט ע מ פּ ע ל. וואָס דען מיינסטו, ברודער? פערגעס ניט, ביזט שוין אין אדעסס ניט געווען א האַלב צעהנדליג יאָהרען. אין דער צייט איז אָוועקגעשוואומען א סך פיש.

א פ א ל ל א ן. (געהט צור פּיאנא.) דאָס איז ביי אייך א נייע פּיאנא? (נעהמט איין אקקאָרד.) פּוי!

ש ט ע מ פּ ע ל. פּוי גאָר! פּונקט אזא פּאַרטאָפּיאַן האָט דער וואָיענער דאָקטאָר ראָזען. ער איז א דעסטוויטעלני סטאַטסקי סאָוועטניק, א גענעראַל מיט רויטע פּאדקלאַדקע. ברודער, האָסט זיך אריינגעכאַפּט אין פּעסעל...

א פ א ל ל א ן. מיט רויטע פּאדקלאַדקע א גענעראַל? אָה! דארף עס זיין גוט. נו און איהר, מאַניטשקע, וויא ווייט זייט איהר מיט אייער מוזיק?

ש ט ע מ פּ ע ל. ע, זי האָט שוין לאַנג אַסטאַוועט. ווי זאָגט מען: ניט יעדע פּיש איז א טאַראַן.

מ א נ י ט ש ק א. דיא לעהרער האָבען געזאָגט איך האָב גוטע פינגער, אָבער זעהר א שלעכט אויער. (שעהמט זיך.)

א פ א ל ל א ן. הייסט עס, איהר וועט שוין געוויס מיר קיין קאָנקורענט זיין?

מ א נ י ט ש ק ע. (שמייכעלט.) איך פערשטעה ניט, וואָס איהר מיינט.

ש ט ע מ פ ע ל. וואָס פערשטעהסטו ניט? ער זאָגט דו וועסט איהם ניט זיין קיין שונא.

א פ א ל א ן. נו, און וואָס גיבט עס זאָגסט נייעס אין אדעסס? איז דאָ דעם ווינטער ביי אייך געווען א גוטע איטאַליעני־שע אָפּערא. (פראַדי מיט טהעע.)

מ א נ י ט ש ק ע. איך קען אייך ניט זאָגען, איך האָב דעם ווינטער איין מאָל געזעהען „נאַטאַלקאַ פּאָלטאַווקא“. אַט סאָפיע, זיא ווייס אַלע אָפּעראַס און אַלע ליעדער, זיא וועט דאָ זיין היינט, איך האָב זיא געבעטען זיא זאָל קומען.

פ ר א ד י. זי! א שלאַג האָט מיך געטראָפען!

א פ א ל ל א ן. (שטעהט אויף ערשראָקען.) וואָס איז געשעהן?

פ ר א ד י. פערזוכט מיינע סוכערלעך — אַן אַנטיקעל! (שטיל צו מאַניטשקען) ביזט אראָפ פון זינגען? זי איינלאַדען, ווען אזא גאַסט? אוי!...

מ א נ י ט ש ק ע. זי קען רעדען אַלע זאַכען בעסער פון אונז און עס וועט זי קרענקען אויך...

א פ א ל ל א ן. סאָפיע? דאָס איז אייער פריינטיל? הארט אוים, וויא אזוי רופט מען איהר פאָטער? אזא טשודאַק... לעבט ער נאָך מיט דיא באַקענבערד און מיט דער גאַנצער לבנה אויף זיין קאָפּ? (טרינקט טהעע.)

מ א נ י ט ש ק ע. זיין נאָמען איז מאַטיוס פינגערהוט — סאָפיע איז זיין טאָכטער, ער איז מיין אָנקעל.

א פ א ל ל א ן. אַך, יא, מאַטיוס פינגערהוט! א פראַנט מיט א צילינדער. פון פאָרענט די שטיוועל אויסגעפוצט, פון הינטען אויסגעקרימט. סאָפיע איז זיין טאָכטער? דאַכט זיך, א מאָל גע־ווען ניט קיין מיאוסע. וואָס־זשע, זי האָט נאָך ניט חתונה געהאַט? אהא, איך מיין, זי דאַרף שוין זיין א מאַמזעל אין יאָהרען.

פ ר א ד י. יא, אין יאָהרען... א מאַמזעל אומשטיינס גע־זאָגט. מיט א יאָהר 5 צוריק האָט זי שיער ניט חתונה געהאַט, אָבער עס האָט זיך געטראָפען א סיבה. ניט דאָ געדאַכט... אזוי... ווייס איך וואָס. א דריי יאָהר זיינען מיר געווען מיט זיי אַלע פון דער ווייטען, אפילו ניט גערעדט... חלילה! איצט, אז עס איז שטיל

געוואָרען, קומען זיי אַ מאָל, איהר מאַמע איז דאָך מלך׳ם שוועסטער. (שטיל.) דו האָסט זי נעטהיג דאָ געדאַרפט? אַ שעהנער יחוס אין דער משפחה.

ש ט ע מ פ ע ל. פרימערנא, וויא זאָגט מען, אויף איין קרויטשאַק כאַפּט זיך ארויף אַ שלייען, אַן אָקון, אַ ליאַשץ: ראַזנע פיש, ראַזנע מענשען.

מ א נ י ט ש ש ק ע. איהר צווייטע שוועסטער, ליזע, האָט חתונה געהאַט פאַר אַ פאָטאָגראַף, באַרים סטאַווראָפאָלסקי. איהר קענט איהם? געווען אַ מאָל זעהר אַ שעהנער, איצט געפעהלט ער מיר ניט.

ש ט ע מ פ ע ל. ער ליעגט איצט אין דער ערד מיט זיין טיפאָגראַפיע.

מ א נ י ט ש ש ק ע. פאָטאָגראַפיע מיינסטו.

ש ט ע מ פ ע ל. יאָ, טיפאָגראַפיע... און באַקט בייגעל. ער שוואַרצט זיך נעבאָך, ווי אַ ביטשאַק אויף אַ סקאַוורעדע.

פ ר א ד י. און זי נעבעך, זיין ווייב די ליזע, זי האָט די טשאַ־כאָטקע, ניט פאַר מיר געדאַכט. (פערטרויליך.) איהר הערט? ביי סאָפיען האָדעוועט זיך אַ מיידעלע, שוין דאָס פינפטע יאָהר, דאָס איז אַזוי צו זאָגען איהר שוועסטער ליזעס ערשטע קינד.

ש ט ע מ פ ע ל. זי איז זעהר אַ בידאָווע, אָט די סאָפיע. פון אָנפאַנג ווען זי איז ארוים מיט דער ריבאָלאָווסטווע, איז איהר געווען זעהר שווער. זיא האָט זיך געשלאָגען וויא אַ פיש אין אייז, געלאַכט האָבען פון איהר אי זשוק אי זשאַבאַ, יעדע זלידניאַ האָט זיא געשטורכעט, — זיא האָט זיך אָבער פאַרט ארויסגעקראַבקעט. זי פערדיענט איצט ביז 75 רובעל אַ חודש, אַ בריה, אַ רוח אין איהר טאַטענס פיסק אריין.

א פ א ל ל א ן. (שטעהט אויף, איראָניש.) זעהר, זעהר אינ־טערעסאַנטע נייעס, אָבער ליידער, איך מוז אייך אויף אַ קורצע צייט פערלאָזען, איך וועל מיך געהן אַ ביסעל איבערטהאָן. איך דאַרף היינט מאַכען אַ פאָר וויזיטען. מאַדאַם שטעמפעל, אייערע סוכערלעך — אַ מייסטערווערק, זיי זיינען זעהר שטאָפּיג און איך מיין, זעהר גוט צו מאָגען־קאַטאַר.

פ ר א ד י. זיי זענען גוט צו אלע זאכען. (אפאללאן געהט.)

מ א נ ט ש ק ע. (שטעהט אויף.) אך, איהר געהט אוועק? סאפיע וועט קומען און אנדערע. איך האב סאפיען צוגעזאגט....

א פ א ל ל א ן. זאגאר סאפיע? ווי איך זעה, איז זי זעהר א גרויסע פערזענליכקייט, הם! איך מוז אבער נאך היינט בעזוכען מיין אלטען גוטען פריינד און טהייערען לעהרער פעלדוי. איך האב צו איהם וויכטיגע בריעף פון פעטערסבורג. נישקשה, מאַ־ניטשקע, איך וועל ניט פערשפעטיגען צו בעקענען זיך מיט פריילין סאפיע פינגערהוט, אויב איך וועל עס געפינען פיר נעטהיג. (אב אין זיין צימער.)

פ ר א ד י. (שטיל צו מאניען.) זאל דיך גאט היטען, פלאפ־לען! א קלייניגקייט, א קינד אהן א טאטען איז דאך ערגער ווי א משומד אין דער משפחה. האסט בעסער געהערט, מלך? מען זאגט פריעדמאן דער וויצהענדלער האט צוויי סאדערזשאנקעס, איינע א ברוינעטקע, און איינע א בלאנדינקע. יא! הערסט!... איז זונ־טאג (שטיל) און מאנטאג... (זאגט איהם אויפ'ן אויער.)

ש ט ע מ פ ע ל. מאראטשע מיך ניט! מאניטשקע, דו האסט סאפיען ניט געדארפט איינלאדען, זי איז ביי אונז ניט אזא בע־לאריבצע אין דער משפחה, און, „איבערן הויפט" וואס קען איהם אינטערעסירען אזא אסאבע? (זופט טהעע. א גערויש.) שא, ווער שווימט עס? טיו! סקומבריא! סקומבריא! (מעדכען קומען, מאניטשקע לויפט זיי אנטקעגען, קושען זיך, דאן זעצען זיי זיך אלע אן א זייט.)

א ל ל ע. מיט ליעב אייך מיט אייער גאסט, מאניטשקע.

א י י נ ע. ווען איז ער געקומען?

צ ו ו י י ט ע. ער איז דא איצט?

ד ר י ט ע. וויא זעהט ער אוים? איז ער א גרויסער? אזוי א שטארקער?

ע ר ש ט ע. ער... (זאגט מאניטשקען אויפ'ן אויער.)

מ א נ י ט ש ק ע. משוגענע, דיא מאמע קען דערהערען.

א ל ל ע. איז ער שעהנער געווארען?

מ א נ י ט ש ק ע. איהר וועט איהם באלד זעהן. וויא מיר

ווייזט אוים, איז ער געוואָרען מיאוס. ער ווייזט שוין ניט אוים וויא א קאוואַליער, ער ווייזט אוים וויא א מאַן.

פ ר א ד י. אָט דאָס איז א חסרון ביי דיר? אוי, דו נאַר. מאַמזעלען, וועט איהר טרינקען טהעע? (נייז, דאַנקע.) איהר האָט געהערט? טייטעלבוים'ס שנור, אָט דיא קורנאָסע, זיא האָט דאָך.... אוי, (דערצעהלט שטיל.) שא, ווער געהט עם נאָך? (טשערנע און מאַטיום קומען. פראַדי ווינקט מיט איין אויג צו די מייד־לאך.) איהר זעהט, פאָרט אייגענע. זיי וואַרטען ניט, מען זאָל זיי בעטען. וואָס מאַכסטו, טשערנע? (קושען זיך.)

ש ט ע מ פ ע ל. דיא פאַהאָוואַרקע זאָגט, א ניט געבעטענער גאַסט איז ערגער פון א טאָטער. נו, זיצט. דו רויכערסט נאָך אַלץ פון באָקומס פאבריקע? נא, רויכער, כאַפּט דיך דער וואַטעל־מאַכער...

מ א ט י ו ס. (שמעקט.) ביי אייך שמעקט מיט רויהע פיש. איי־דער מען לאָזט איהם צווישען מענשען, דאַרף מען איהם גוט אויספלאַש־צען אין א מולטער מיט וואַסער. אזוי ווי א קינד, מיט וועלכען עס טרעפט זיך איין אונגליק. (פעררויכערט, שטעקט אריין דיא פאַפּי־דאָס אין זיין לאַנגען פאַפּיראָסניק.)

ט ש ע ר נ ע. וואָס זאָגסטו פאָרט, איך האָב ווידער פער־געסען דעם קינד'ס בילד — א קאָפּ, טפוי זאָל עס ווערען... אזוי פיעל מאָל צוגעזאָגט...

פ ר א ד י. דעם קינד'ס בילד! אך, שאַדע! הם, הם! (ווינקט צו דיא מאַמזעלען, זיי מאַכען אַלע גרימאַסען) נו, נישקשה, וועסט ברייננען איין אַנדער מאָל. ניט קיין אונגליק...

ט ש ע ר נ ע. וואָס האָט זיא היינט עפּעס געזאָגט פאַר א חכמה? מיר האָבען אזוי געלאַכט... ע, פערגעסען. א קאָפּ, טפוי זאָל עס ווערען!

פ ר א ד י. (שטיל צו א מעדכען.) נו, יא, זיא האָט א ממזר'שען קאָפּ אויף זיך...

מ א ט י ו ס. וואָס איז ביי דיר דאָס א נייער אינסטרומענט? (צייגט אויף דער פיאַנאָ.)

ש ט ע מ פ ע ל. איין אינסטרומענט גאָר? וואָס מיינסטו,

איך בין איין סטאָליער? דאָס איז איין פּאַרטאָפּיאַן... אז ער האָט זיך שוין יא אויסגעקראַצט צו קומען, האָב איך שוין צוגעגרייט א נייעם און א טייערען, ווי דו זאָגסט, א ווערסטאַק. ברודער, מיר האָבען שוין געמיינט, אז פון דער גאַנצער קאָממערציע וועט ארויס־קומען פוילע פיש, ערשט ויבא ער איז דאָ. זיין „קאָנסעמאַטאָרי" האָט מיך גענוג געקאָסט... שאַ!.. (אַ גערויש) (אפּאַללאָן פון זיין צימער אין א שוואַרצען ראָק מיט נייע האַנדשוה, נייגט זיך העפליך.) אָט דאָס איז דער בחור, א קאַרפּ, האַ?

מ אַ ט י ו ס. איך האָב דיא עהרע... איך האָב איהנען גע־קענט, ווען איהר האָט נאָך געקענט שפּאַצירען אונטער א בילאַרד... מאַטיוס פינגערהוט, מאַדאַם פינגערהוט. (נייגט זיך קאָמיש.)

א פּ א ל לא ן. (האַלט זיך קוים איין פון לאַכען.) עס פרעהט מיך זעהר. יא, איך ערינגער מיך. דער זעלבער העדר מאַטיוס פינגערהוט. יא, יא,

מ א נ י ט ש ק ע. (געהט צו איהם.) ערלויבט מיר צו רעקאָ־מענדירען: מאַשע טראַכטענבערג, ביילע הוזיק... פריילין סמיק....

א פּ א ל ל א ן. (פערבייסט א ליפּ.) הוזיק? עס פרעהט מיך זעהר, פריילין סמיק — זעהר אנגענעהם. (דריקט זיי דיא הענד.)

פּ ר א ד י. (צו אפּאַללאָן.) זיצט אַ ביסעל מיט אונז. וואָס זאָלען מיר טהאָן, אז מענשען זיינען דאָך געקומען און ווילען זעהען אונזער חתן? זאָלען זיי זעהן, אז סע איז, קיין עין הרע, דאָ וואָס צו זעהן.

ש ט ע מ פּ ע ל. זעה בעסער וויא אונזער מיזינקע שעהמט זיך. חע, חע, חע!

מ אַ ט י ו ס. א מאָל האָט דער „עפּיקעט" געפּאָדערט, מייד־לעך זאָלען זיך שעהמען, היינט איז שעהמען ארוים פון דער מאָדע. ווער שעהמט זיך אין אונזערע צייטען? (גלעט דען פּליעד.) זיצט מיט אונז, מוסיו.

א פּ א ל ל א ן. (זעצט זיך.) איך קען לײדער לאַנג מיט די געסט ניט זיצען. איך מוז היינט אונבעדינגט אַ פּאָאַר וויזיטען מאַכען. (ציהט אָן דיא האַנדשוה.)

מ ל ך. אוי, ברודער, דו נעהם בעסער און גיב אונז א שפּיעל א ביסעל — טראַף, טאַראַראַף!

א פּ א ל ל א ן. א ביסעל א שפּיעל. (ערנסט.) ניין, ניין, היינט ניט. היינט געווים ניט.

ש ט ע מ פּ ע ל. אזוי, נור א פּאָאר שטוקעס און נאָכדעם וועלען מיר עפּעס נעהמען אין מויל. איך האָב געבראַכט קעפּאַלגע איקרא און האָב א פלעשעל ראָם יאַמאַיסקי...

א פּ א ל ל א ן. ניין, דאַנקע, איך מוז געהן.

מ א ט י ו ס. איך געדענק, מיט א יאָהר 20—15 צוריק האָט דאָ אין אדעסס געגעבען א קאָנצערט א בעריהמטער פּיאַניסט ווענעיאַווסקי. איך בין געוועזן א בעלן איהם צו הערען. דאָס קען זיך נור מאַטיוס פינגערהוט ערלויבען. 5 קערבלעך פאר א בילעט. אָבער עס איז געוועזן כדאי. איך זאָג איהנען, זאָ וואָס האָב איך „ניכט“ געהערט.

א פּ א ל א ן. יאָ, ריכטיג, זאָ וואָס האָט איהר ניט געהערט. (לאַכט.)

מ א ט י ו ס. וויא מיינען זיא? איך זאָג, דאָס דער דיזער... דאָזיגער ווענעיאַווסקי האָט געשפּיעלט, פּס!

א פּ א ל א ן. יאָ, ווענעיאַווסקי האָט זעהר גוט געשפּיעלט, אָבער ער איז ניט געוועזן קיין פּיאַניסט, ער האָט געשפּיעלט פּיעדעל.

מ א ט י ו ס. פּיעדעל, זאָגט איהר? הם! וויא קומט דאָס? איך וועל אייך זאָגען, אזוי פיעל יאָהר צוריק, איך געדענק ניט, צו פּיעדעל צו פּיאַנאָ, אבער ער האָט געשפּיעלט גרויסאַרטיג.

א פּ א ל א ן. אויסגעצייכענט! (שטעהט אויף, נעהמט זיין הוט.) אַלזאָ!

ש ט ע מ פּ ע ל. ברודער מאַטיע, ביזט אין פּעסעל... חאַ! חאַ! חאַ!

מ א נ י ט ש ק ע. (געהט צו איהם, פערשעמט.) דיא מאַמזעלען ווילען אזוי, איהר זאָלט עטוואָס שפּיעלען.

א פּ א ל א ן. (ענטשלאָסען.) ניין! היינט ניט! מיינט ניט, מאַניטשקע, מען קען און מען דאַרף צו יעדער צייט פיר יעדען איינציגען שפּיעלען. ענטשולדיגט, מיינע הערשאַפטען. איך געה!

מ א נ י ט ש ק ע. (ערשראָקען) סאָפּיע וועט געווים קומען, איך האָב זיא אזוי געבעטען. זי וועט בעז ווערען. זיא איז זעהר א שטאָלצע.

א פּ א ל א ן. זעהר א שטאָלצע אויך! דאָך, איך האָף, שרעקליכעס וועט ניט פּאסירען. און אויב זי וועט בעז ווערען, וועט איהר זי געווים קענען איבערבעטען. אויפס וויעדערזעהן! (נייגט זיך צו אַלע מיט'ן רוקען צור טהיר.)

(סאָפּיע אריין אין טיער. שעהן, ניט רייך, אָבער זעהר עלעגאַנט געקליידעט.)

מ א נ י ט ש ק ע. און אָט איז סאָפּיע! (אַלע צייגען זיך פריינדליך צו איהר.)

פּ ר א ד י. שקאָציל קומט, אויף דיר האָבען מיר זיך געווים ניט געריכט. (אפּאלאן קעהרט זיך אום צוריק, בלייבט שטעהען.)

ס אָ פּ י ע. איך בין געקומען, מומע פראדי, אויף איין מינוט. מאניטשקע האָט מיך זעהר שטארק געבעטען. (נעהמט געגען שפּיעגעל איהר הוט אראָב.) אוי, איך בין מיעד! ערשט געענדיגט די ארבייט... און דאָס איז דער בעריהמטער חתן פון דער „קאָנסעמאטאָריע“? (אפּאלאן נייגט זיך.) וואָס־זשע, איהר האָט שוין אָפּגעגעסען פיש, און איהר געהט שוין? (מלך קוקט אויף איהר בעז. אב צו זיך אין צימער.)

א פּ א ל א ן. פיש האָב איך נאָך ניט געגעסען, אָבער איך האָב געדענקט צו בעזוכען מיין אַלטען גוטען לעהרער פעלדווי. איהר האָט געהערט דען נאָמען?

ס אָ פּ י ע. ווער האָט אין אדעסס ניט געהערט פון דיעזען אַלטען גוטען בראַווען קינסטלער, וועלכער האָט פיר דיא מוזיקאַלישע וועלט זאָ פיעל געלייסטעט און וועלכער האָט זאָ פיעל טאַלענטפאָללע שילער? איך וויים, איהר זייט אויך זיין שילער, איך האָב אָבער אייך ניט געמיינט מיט'ן וואָרט „טאַלאַנטפאָלע“. (זעצט זיך.)

א פּ א ל א ן. פיר אייער גוטעס וואָרט וועגען מיין לעהרער דאַנקע. פערלאַנגט איהר פיליכט אויך איך זאָל בלייבען?

ס אָ פּ י ע. אויב איך פערלאַנג? דאָס פעלט מיר גאָר ניט

איין. מומע פראדי, אז איך בין שוין יא דאָ, נעהמט מיך צו פאַר א גאַסט און גיט מיר א גלאָז טהעע. הערך זאָננענשיין, אויב איהר ווילט בלייבען מיט אונז, האָב איך געווים ניט דאַגעגען, נור אויב איהר דאַרפט געהן, וואָג איך אייך ניט צוריק צו האַלטען... (קעהרט זיך אָב פון איהם.) מאַניטשקע, קום נור אהער. זעהט נור וויא זי שיינט היינט! דאַ איז יעטצט ווירקליך זאָננענשיין! (געלעכטער.)

מ א ט י ו ס. חאַ! חאַ! חאַ! איהר הערט? זאָננענשיין! זיא איז אזא גנב וויא דער טאַטע איהרער. (גלעט דען קאָפּ.) (אפּאַלאָן האָט ניעדערגעלייגט זיין הוט אויף דיא פּיאַנאָ, ארונטערגענומען די האַנדשוה און האָט זיך געזעצט נעבען פּיאַנאָ מיט'ן רוקען צו דיא קלאַוויש.ען)

ט ש ע ר נ ע. אַך, דו זאָלסט זיין בעסער געראָטען אין איהר, וואָלט געווען א סך בעסער.

פּ ר א ד י. (שטיל, צו אפּאלאָן.) אויב איהר דאַרפט געהן, דאַרפט איהר זיך ניט מיט איהר „זשעמענירען“.

א פּ א ל א ן. עס מאַכט ניט אויס. (צו סאָפיע.) מע זאָגט, אז איהר זייט זעהר א פּלייסיגע אָפּעראַ בעזוכערין.

ס אָ פ י ע. איך געה איין מאָל אין דער וואָך אין דער אָפּעראַ. דאַמיט געווין איך צוויי זאַכען: איך הער גוטע מוזיק און ווען איך הער מוזיק, קען איך ניט הערען קיין נאַרישקייטען. דאָס אונגליק איז נור וואָס עס איז דאָ אַנטראַקטען.

א פּ א ל א ן. עס מוז זיין איין אַנטראַקט... צווישען די אַקטען זאָל דאָס אויער אָברוהען. (מלך קומט צוריק מיט אַ פרישע גלאָז טיי. זעצט זיך ביי איין אַנדער טיש.)

ס אָ פ י ע. אַנשטאָט אָבצורוהען, דאַרף מען הערען קריטיקען פון אונזערע מבינים... ביי איינעם האָט דער טאַטע געשפּיעלט אויף אַ טראָמבאָן, רעכענט ער זיך פאַר אַ פאַך־מאַן אין מוזיק און מאַכט אַ תל פון וואַגנער מיט איין פערדישען הירזשע. (ער לאַכט.) דער אַנדערער איז א גרויסער מבין אויף מוזיק דערפאַר, וואָס זיין באָבע קויפט אַלע ערב שבת פיש ביי מיין אַנקעל ר' מלך שטעמ־

פעל! (אַלע לאַכען. מלך זופּט טהעע בייז.) איהר ווייסט דאָך וויא מיין אָנקעל שטעהט איצט נאָהענט צו מוזיק.

אַ פּ אַ ל אָ ן. (שטיל) ער שטעהט פיליכט נאָהנט צו מוזיק, אָבער איך וויים ניט, אויף וויפיעל דיא מוזיק שטעהט נאָהענט צו איהם.

ס אָ פ י ע. ביי אונז האָבען היינטיגען ווינטער קאָנצערטירט עטליכע גוטע פיאניסטען — איך האָב געהערט פּאַכמאַנ׳ן.

מ אַ ט י ו ס. זעה נור, סאָפיע, שפּיעלט ניט דיין פיאניסט פיעדעל, אַזוי וויא מיינער?

ס אָ פ י ע. פיעדעל גאָר? הם, וויא קומט עס? האָסט דיך שוין מסתמא ארייגעכאַפּט דאָ, הא?

ש ט ע מ פּ ע ל. ברודער מאָטיע, ביזט אין פעסעל, הא? חע! חע! (לאַכען.)

ס אָ פ י ע. אינטערעסאַנט צו הערען אייער מיינונג וועגען פּאַכמאַנ׳ן.

אַ פּ אַ ל אָ ן. פּאַכמאַן? ער איז אַ מערקווירדיגער שאַפּע־ניסט. איך האָב איהם זעהר ליעב צו הערען, ער איז אַ וואַהרער פּאָעט. אַ מאָל לייגט ער אַ ביסעל און איז אַ ביסעל משוגע, אָבער דאָס מאַכט ניט. דיעזע שוואַכהייטען האָבען אַלע פּאָעטען. (קעהרט זיך אום, פּאַנגט אָן שפּיעלען. אַלע הערען געשפּאַנט, אויסער מלך, וועלכער טאַפּעט מיט דיא פיס, רייבט סירניקלעך און רויכט. ווען ער ענדיגט, אַפּלאָדירען אַלע אויסער סאָפיע. ער בלייבט ביי דער פּיאַנאָ און פאַנטאַזירט.)

ס אָ פ י ע. (שטיל.) מאַניטשקע, ער איז זעהר אַ גוטער פיאניסט. ביזט פערליעבט, הא?

מ אַ נ י ט ש ק ע. איך וויים ניט. אפשר שפּעטער... איצט איז עפּיס אַזוי... איך האָב מורא...

ס אָ פ י ע. און וואָס הערט זיך מיט דיין ראָמאַן? דער פרי־קאַשציק מיט דיא שווארצע אויגען?

מ אַ נ י ט ש ק ע. אַ יאָ, ער איז אַ קראַסאַוועץ. אַה, איהם זעהסטו... (פערכאַפּט זיך) אָבער וואָס קען מען העלפען, דער קאָסט שוין אַזוי פיעל געלד און עס איז מעהר יחוס. אַ ראָמאַן, אַ ליעבע

איז אזא זאך וואס אז מע וויל איז יא, און אז מע וויל, איז ניט. חתונה האבען אבער איז אזא זאך, וואס מע דארף.

ס אָ פ י ע. דאס איז זעהר א פראקטישע פילאזאפיע. חתונה האבען, זאגסטו, איז א זאך וואס מע דארף? הם, וויא קומט עס?

א פ א ל א ן. פריילין סאפיע, וויא געפעהלט אייך דאס וואס איך האב געשפיעלט? איז דאס אייך בעקאנט?

ס אָ פ י ע. איהר האט געשפיעלט דיא צווייטע נאקטוירנא פון שאפען און עס איז געווים גוט. וועגען דעם וויא עס איז גע־שפיעלט געווארען, וועל איך אייך זאגען, ווילענדיג ניט ווילענדיג וועלען מיר זיין שטיקלעך קרובים... אייגענע... איך בעט אייך, לאמיר אבמאכען איין מאל פאר אלע מאל, מאכט מיר ניט קיין קאמפלימענטען און איך וועל אייך ניט מאכען קיין קאמפלימענ־טען...

פ ר א ד י. (שטיל צו מלך) צוליעב איהר זיצט ער, צוליעב איהר שפיעלט ער. ארענטליכע קינדער שווייגען און „אזא" רעדט.

ש ט ע מ פ ע ל. דו מיינסט זיי שווייגען ווייל זיי זיינען ארענטליך? זיי האבען פשוט ניט קיין שכל.

ס אָ פ י ע. מיין וויזיט האט זיך צו לאנג פערצויגען. מע דארף געהן, איך בין זעהר מיעד. (טהוט אן איהר הוט.) הערר זאננענשיין, איך דאנק אייך הערצליך. (דריקט זיין האנד.) איהר בלייבט נאך דא, מאסיע און מאדאם פינגערהוט? האט מיר אלע א גוטע נאכט. (קושט מאניטשקען. אפאלאן נעהמט זיין הוט.)

א פ א ל א ן. פריילין סאפיע, איך געה אויך, איך געה אויך.

ס אָ פ י ע. ניין, דאנקע, איך נעם באלד דיא קאנקע, איך בין זעהר מיעד.

א פ א ל א ן. אה, איך דארף אויך פאהרען מיט'ן טראמוויי, וועלען מיר פאהרען צוזאמען

ס אָ פ י ע. צוזאמען? ניין. מיר פאהרען גאר ניט מיט איין וועג. וואוהין ווילט איהר דען פאהרען?

א פ א ל א ן. איך? ע, אייגענטליך, איך דארף מיט דער פרעאבראזשענסקע אראב.

ט ש ע ר נ ע. זעה נור, טפוי זאָל עס ווערען, מיט איין וועג טאַקע.

ס אָ פ י ע. (מאַכט זיך ניט הערענדיג.) זעהט איהר, און איך פאָהר מיט דער טיראַספּאָלסקי ארויף.

א פ א ל א ן. וועל איך אייך בעגלייטען נור ביז'ן טראַמוויי... אויפס ווידערזעהן, איך קום באלד צוריק.

ס אָ פ י ע. א גוטע נאַכט — גוטע נאַכט. (אפּאלאן עפענט דיא טהיר תעפּליך, זי געהט, ער נאָך איהר. אַלע קוקען זיך פערוואונ־דערט אָן.)

(אומוואַנדלונג.)

(א גאַס אין אדעסס, ביי א זייט, א טויער מיט הילצערנע באַנק, איבער דער באַנק דעם דוואָרניק'ס גלעקעל. עס איז נאַכט. דיא לבנה שיינט. ציינער, באָרים קומען.)

צ י י נ ע ר. מוסיו סטאַוראָפּאָלסקי, מיר טהוט וועה דער קאָפּ.

ב א ר י ס. איהר האָט פאַר'ן וויין ניט געצאָהלט. אייך מעג וועה טהון דער קאָפּ. יעדער טראַקטירט דעם רייכען פּראָצענטניק ציינער, איהר האָט נאָך געוואונען געלד אויך און איך האָב פער־שפּיעלט. איך גיב א וואָרט ניט צו שפּיעלען און אז מע בעט מיך, קען איך ניט אָפּזאָגען. (זוכט אין דיא טאַשען.) צוויי מיט 80 פערשפּיעלט... א רציחה! ביי מיינע איצטיגע געשעפטען איז דאָס א פערמעגען. נו, גוטע נאַכט, איך דאַרף אריינגעהן אין דעם הויז. (זעצט זיך.) א שעהנע נאַכט. (ברומט פאר זיך שטיל.) „וויחאָזשו אָהין יאַ נאַ דאָראָגו"

צ י י נ ע ר. ע, זשוליק! איך וויים, וואָס פאַר א פויגעל איז דאָ אין שטייגעל. חע! חע! דיין אַלטע ליעבע, האַ?

ב א ר י ס. מוסיע ציינער, איך בעט אייך, רעדט ניט קיין דומהייטען.

צ י י נ ע ר. זיי א מענש און פערשטעה א געשעפט. אונזערע אריסטאָקראַטען לאַכען פון מיר. יעדער האָט לכל הפּחות איין סאַ־דערזשאַנקע, און איך, מיינען זיי, זשאַלעווע געלד. איך בין טאַקע א קאַרגער, אָבער ווען עס זאָל זיין כדאי.

ב אָ ר י ס. האָט אַ גוטע נאַכט און געהט צו אַללע שוואַרץ יאָהר. (וויל קלינגען, ציינער לאָזט ניט.)

צ י י נ ע ר. זיי ניט אַזוי היציג, דו ביזט איצט אויף צרות, דיר קריכען די אויגען ארויס פאַר אַ קאָפּיקע, ווי קען זיך אזא קבצן ווי דו, ערלויבען אזא לוקסוס? איך האָב געהערט ביי פּאַנקאָני, אז דער רייכער סטאַווראקי שדכנט זיך... באַלוואַן, ווידער זי זאָל אָנקומען צו אַ גוי, איז דאָך בעסער צו אַ אידען. דו דאַרפסט געלד צו ניין?

ב א ר י ס. איך האָב ביי אייך געבעטען איהר זאָלט מיר לייען געלד און איהר מאַכט מיר אַזא געמיינעם פאָרשלאַג. מוסיו ציינער, איהר האָט אַ ווייב? אייער ווייב איז קיין מאָל ניט געוועזן אַזוי ציכטיג און עהרליך וויא סאָפּיע פינגערהוט. איהר האָט אַ טאָכטער? זי איז רייך, געבילדעט, האָט אַ חתן אַ דאָקטאָר? זאָג איך אייך, אייער טאָכטער קען מען קויפען פאַר געלד, געוויס פאַר אַ סך געלד, פאַר טויזענד, פאַר צעהן טויזענד, פאַר הונדערט טויזענד, סאָפּיע פינגערהוט קען מען ניט קויפען פאַר קיינע מיליאָנען, פאַר קיינע מיליאַרדען! עס איז אייך ווייניג? איך וועל אייך בעסער זאָגען. איהר האָט געהאַט אַ מוטער?

צ י י נ ע ר. מיין מוטער לעבט נאָך.

ב א ר י ס. וויא אלט איז זי?

צ י י נ ע ר. 72 יאָהר.

ב א ר י ס. אייער מוטער וועט גיכער ווערען ביי אימיצען אַ מעטרעסע, וויא סאָפּיע פינגערהוט. און האָט מיר א גוטע נאַכט. (גיט אַ שטאַרקען קלונג, דער דוואָרניק עפענט, באָריס אב.)

צ י י נ ע ר. וואָס דער ליץ האָט דאָ אָנגעפּלאַפּעלט! ווייס איך, ער ווייס ניט פון זיין געזונד. (געהט. אַנטקעגען סאָפּיע און אפּאַלאָן.) עפּים א נייער אלפאָנס, הא? עס דאַרף גאָר אָנקומען דער רוח ווייס וועמען! הא? איז ער ניט אַ סקאַטינא דער פּאָטאָגראַף, הע? (ווינקט אויפ'ן פּאָריל, אב.)

ס אָ פּ י ע. דאָ איז מיין פּאַלאַסט. ביסלעכווייז זיינען מיר דערווייל דען גאַנצען וועג געגאַנגען צו פוס. איהר ווייסט? עס איז העכער 20 קוואַרטאַלען... דאַנקע. גוטע נאַכט.

א פ א ל א ן. 20 קוואַרטאַלען? עס קען ניט זיין. איך האָב גאָר ניט בעמערקט.

ס אָ פ י ע. מיר האָבען זיך פערררעדט... הערר זאַננענשיין, דאָרט וואַרט מען געוויס אויף אייך. געהט, אויפס ווידערזעהען.

א פ א ל א ן. אה, זיי ווייסען דאָרט, איך האָב מיך געדאַרפט זעהן מיט א פּאָאַר מענשען.

ס אָ פ י ע. וויא? איהר ווילט זיי אָבנאַרען?

א פ א ל א ן. ניין. איך האָב ווירקליך געוואָלט מאַכען א פּאָאַר וויזיטען, נור דיא וואַרהייט געזאָגט, אייך בעגלייטען איז מיר געוועזען פיעל אנגענעהמער.

ס אָ פ י ע. איהר געדענקט אונזער קאָנדיציאָנען? קיינע קאָמפּלימענטען. מיר, זעהט איהר, איז ניט געוועזען אנגענעהם וואָס איהר זייט מיך געגאַנגען בעגלייטען. דיא טאַנטע פּראַדי וועט שוין דאָרט שאַרפען איהר צינגעלע.

א פ א ל א ן. איהר האָט מורא פאַר דער מומע פּראַדי?

ס אָ פ י ע. איך? איך האָב ניט מורא פאַר קיין מומע, פאַר קיין פעטער, פאַר קיינעם אין דער וועלט. איך האָב נור מורא וועמען עס איז אָנטהאָן אומזיסטע יסורים. געהט אהיים און האָט א גוטע נאַכט.

א פ א ל א ן. א גוטע נאַכט. (דריקט איהר האַנד.) איהר וועט מיר גלויבען? מיר ווייזט זיך אויס, איך בין מיט אייך בע־קאַנט שוין לאַנג, לאַנג.

ס אָ פ י ע. אָט וויא איהר זעהט מיך, איהר וועט שוין אין מיר ניט געפונען קיין נייע מעלות. קיין נייע חסרונות, דאַכט זיך, אויך ניט. עס איז דאָ גענוג חסרונות, הא? אוי, געהט שוין, איך מוז פריה אויפשטעהן צו דער ארבייט. איהר ווילט דאָך ניט איך זאָל מאָרגען אופשטעהן א קראַנקע?

א פ א ל א ן. אה, בעוואהרע גאָט! האָט א גוטע נאַכט, איך ווינש אייך רוהיגע גליקליכע טרוימע. (געהט.)

ס אָ פ י ע. יא, איך האָב אייך געוואָלט פרעגען, אָבער דיא וואַרהייט :עזאָגט, גאַנץ אָפען. איהר האָט ליעב מאַניטשקען?

א פ א ל א ן. וואָס זאָל איך אייך זאָגען? ווען איך בין גע־

ווען יונגער, איז ניט געווען צווישען אונז דער אונטערשיעד אזוי גרויס, און איצט... אָבער פערגעסט ניט, אזא מענש וויא שטעמפּעל האָט זיך געלאָזט קאָסטען אזוי פיעל געלד. איך רעכען מיך שוין אזוי פיעל יאָהרען פאר א גאראנטירטען חתן. איך האָב געוואונקט, געצענערט, געהאָפט אויף א וואונדער, געצויגען דיא צייט, ענדליך מוז איך דאָך וואָרט האלטען, און עס מוז געשעהען. מלך שטעמפּעל א מעצנאט! דער פישהענדלער א בעשיטצער פון קונסט! יא, שטעמפּעל און קונסט צוזאמען. דער שטעמפּעל פון פישהענדלער און בארישניקעס ליעגט אויף דער קונסט... אויב זיי וועלען ניט האנדלען מיט טשוכאָן, וועלען מיר ניט קענען שפּיעלען בעטהאָווען'ס סאָנאטען... (טראכט) יא, יעטצט איז צו שפּעט חרטה צו האָבען, אָבער איך טרויסט מיך מיט דער האָפנונג, דאָס מאניטשקע וועט זיך אונטער מיין איינפלוס ענטוויקלען.

ס אָ פ י ע. מיינט איהר נישט, אז א מענש מיט א שטארקען כאראקטער וואָלט אנדערש געהאנדעלט? איהר ווילט זיין א גוטער און אן אָרענטליכער מאן? איך האָב מורא, עס וועט אייך ניט געלינגען. קיין גוטער וועט איהר ניט קענען זיין ווייל מאניטשקע וועט זיין מיט אייך אונגליקליך. קיין עהרליכער זייט איהר ניט, ווייל איהר פארמאסקירט אייערע אמת'ע געפיהלע און בעטריגט זי. אזוי מיין איך — ענטשולדיגט, פיעלייכט איז דאָס ניט ריכטיג — און האָט א גוטע נאכט. (וויל געהן.)

א פ א ל א ן. ניין, בלייבט! איהר האָט גענומען דאָס רעכט צו בעריהרען דיא וויכטיגסטע פראגע אין מיין לעבען. מיין לאגע איז מיר אליין אונקלאָר, איך מוז מר אליין ערקלערען, איך האָב קיינע פריינדע דאָ, און איך האָב מיך ניט מיט וועמען צו בע־ראטהען. אָה, פריילין, גלויבט איהר מיר אם וועניגסטען, דאָס איך וויל האנדלען אלס אָרענטליכער מענש? (זיפצט) הערט, לאָ־מיר זיך זעצען דאָ. דיא נאכט איז אזוי שעהן, דער הימעל אזוי בלוי און פאנטאסטיש. איהר הערט? מיר ווייזט זיך אויס, איך הער וויא דאָס שווארצע מעער רוישט. (זעצען זיך.) איך וואָלט, דאכט זיך, דיא גאנצע נאכט געזעסען דאָ, גערעדט, געהערט וויא איהר בעליידיגט מיך. איין עהרליכער מענש קען ניט בעליידיגען

מיט זיין עהרליבע מיינונג... זיינע רעד זיינען וויא מוזיק, האר־מאָני! זאָגט, איהר האָט ביי אייך אין הויז אַ פּיאנאָ? מיר ווילט זיך יעצט שפּיעלען בעטהאָווען'ס מאָנדשיין טריימעריי. יא, שפּיע־לען, שפּיעלען... אָדער איהר ווייסט וואס? איהר זאָלט ניט זיין מיעד, וואָלט איך אייך פאָרגעלעגט, מיר זאָלען זיך דורכגעהן אין אַלעקסאנדראָווסקע פּארק. מען זאָגט דער פּארק איז יעצט וואונ־דערבאר שעהן...

ס אָ פ י ע. הא? אַלעקסאנדראָווסקע פּארק? איצט? וועז די בוימער שטעהן דאָרט פערטראַכט, בעגאָסען מיט זילבערנע שטראה־לען! איצט אראָבקוקען פון בארג איבער'ן קאראנטין אראָב אויפ'ן מעער? אויף דיא שטערען און מאָנד, וועלכע זיינען אָבגעשפּיעגעלט אין וואסער, אויף דיא שיפען, וועלכע וואַרפען פון זיך גרויסע שווארצע שאָטענס, וויעגען זיך שטיל און דרעמלען? קומט, די נאַכט איז ווירקליך שעהן, און איך האָב שוין לאנג, לאנג ניט געהאט מיט וועמען צו שפּאצירען און מיט וועמען צו רעדען... (דעקלאמירט) „איך וואנדער אליין אין אַן איינזאמע וויסטע, וואו דורך אַ נעבעל ציהט זיך דער גרויער וועג. דיא נאַכט איז שטיל, אויבען וויספּערן דיא שטערן. דיא ערד שלאָפט, בעדעקט מיט דיא הימלען דיא בלויע". עך. גוליאט טאק גוליאט! גיט מיר אייער ארם. מארשאָ! (ביידע אב.)

(פערוואנדלונג.)

(אַ קליינע זאַאַל. זעהר אָריגינעל מעבלירט, בילדער אויף דיא וואנד, בילדער אין יעדען ווינקעלע, זעהר פיעל בלומען. אויף אַ קליין טישעל א לאמפּע מיט א ראָזאָווען אבאזשור, באריס געהט אריין אויף דיא שפּיץ

פינגער און קוקט אריין אין איינע פון דיא אינערסטע טהירען.)

ב א ר י ס. מיט אַ זיסען, רוהיגען, שטארקען שלאָף שלאָפט דאָס ליעבע קינד. זשעניטשקע! ניין, מען דארף זיא ניט וועקען. (זעצט זיך אויף אַ סאָפע, פערזאָרגט.) וואו קען זיא דאָס זיין? איך וויים ניט, אויב איך וועל מיך קענען אויף איהר דערוואַרטען. אמ־וועניגסטענס דיא אַלטע זאָלען קומען. וואוהין האָט עס זיי אוועק־געטראָגען?... (פעררויכערט אַ פּאַפּיראָס.) אָה, ווען איך זאָל האָטש האָבען דאָס רעכט, אָט דאָ עווינ צו זיצען און הערען, וויא זיא און

דאָס קינד אָטהעמען. (ווייט אַ גלעקיל.) אהא, דאָס געהט זיא, דאַכט זיך. (הערט זיך צו.) ניין, פיעלע טריט, ווער קען דאָס געהן אזוי שפּעט?

(מאַטיוס, טשערנע, מאַניטשקע, פראדי קומען אַריין.)

ט ש ע ר נ ע. אה, באַרים איז דאָ? — דאָס קינד שלאָפט? מאַטיוס, וואָס זאָגסטו פאַרט? איך האָב דאָך פערגעסען דאָרט מיין זאַנטיק. טפוי זאָל עס ווערען. זיץ, פראַדי.

מ א ט י ו ס. (בעז.) צום צווייטען מאָל זאָלסטו דאָרט פער־געסען דיין קאָפּ. און אז איך וועל געהן אָבנעהמען דיין קאָפּ, וועל איך שוין אָבנעהמען דיין זאַנטיק אויך. וואו איז דאָס סאָפיע?

מ א נ י ט ש ק ע. האָט מסתמא דערהערט, אז מע געהט, איז זיא שנעל אריינגעלאָפען אין שלאָפציממער און באַרים'ן געלאָזט דאָ אליין.

פ ר א ד י. סאָפיע! וואו ביזט דו דאָרט? פאַר אונז דאַרפסטו דיך ניט בעהאַלטען. ביי אונז איז דאָס קיין נייעס ניט. מיר קענען דיך און קענען באַריסען.

ב א ר י ס. שרייט ניט, איך בעט אייך, דאָ פערקויפט מען ניט קיין פיש. דאָס קינד שלאָפט און סאָפיע איז ניטאָ אין דער היים. מאַשא זאָגט, זי איז נאָך היינט אין דער היים ניט געווען.

ט ש ע ר נ ע. זי איז נאָך ניט געווען?... מאַטיוס, זעה נור.

מ א ט י ו ס. וואָס דאַרפען מיר זעהן? זאָלען אַנדערע זעהן. זיא מאַכט מסתמא פראָמענאַד, אזא שעהנע נאַכט. פאַר יונגע לייט איז דאָך יעצט אַלא גאַריבאַלדי דע פּאַמפּאַדור...

פ ר א ד י. (שטיל צו מאַניטשקען) וואָס האָב איך דיר גע־זאָגט? זיא איז מיט איהם. דאַרף אויף איהר ניט קומען דיא פּאַקלעפּסיע? קום אַהיים.

ט ש ע ר נ ע. שוין! רוהט זיך אָב אַ ביסעל.

מ א נ י ט ש ק ע. מיר האָבען אייך נור בעגלייט אַ ביסעל. אַ שעהנע נאַכט האָבען מיר זיך מיט דער מאַמען געוואָלט אַ ביסעל דורכגעהן. אַ גוטע נאַכט.

פ ר א ד י. (אַפּאַרט.) פון דיא פּראַהולקעס דאַרף מען שוין

מאַכען אַן עק... איהם מאַכען אַ שוואַרצען סוף און שוין חתונה. אַ גוטע נאַכט.

מ א נ י ט ש ק ע. אויב סאָפיע וועט ניט פערגעסען היינט ביי נאַכט צו קומען אהיים, וועט איהר זיא לאָזען גריסען. אַ גוטע נאַכט.

פ ר א ד י. אוי, דער דיכטעריק זאָל איך אַללע דאַ אויסדרי־שען. (לויט.) אַ גוטע נאַכט אייך אַלע. (ביידע אב.)

ט ש ע ר נ ע. וואָס האָב איך געוואָלט זאָגען? זיי מיינען אפנים, אז סאָפיע איז ערגעץ אוועקגעגאַנגען מיט איהם. נו, יא, סאָפיע דארף דאָס האָבען...

ב א ר י ס. מיט וועמען איז דאָס סאָפיע אוועקגעגאַנגען?

מ א ט י ו ס. אזעלכע חזרים. קעפאַלנע איקרא, זאָגט ער, און דאָס יאמאיסקי. און וואָס? טהעע מיט סוכערלעך. איך זאָג דיר, ער פּאַסט אזוי צו מלך שטעמפּעל וויא אַ פינפטער ראָד פּאַסט צו אַ סאָוס מיט פלאָמען. גיב מיר אַ פּאַפּיראָס, דו.

ב א ר י ס. (גיבט איהם.) שווער, פון וועמען רעדט איהר דאָס?

ט ש ע ר נ ע. וואָס הייסט, טאָמער איז אַ ביסעל שטיל גע־וואָרען — דארף זיין נייע סקאַנדאַלען, נייע לייטישע געלעכטער... טפוי זאָל עס ווערען.

מ א ט י ו ס. אויף איהר שריי, ניט אויף מיר! איך בין מאַטיוס פינגערהוט און אויף מיר שרייט מען ניט!

ב א ר י ס. שאַ! שוועהר, איהר האָט מאָרגען ניט וואָס צו טהאָן, וועט איהר אייך מאָרגען קריגען. איהר וועט אויפוועקען זשעניטשקען. (אַ גלעקיל.) דאָס איז סאָפיע, איך דערקען וויא זיא קלינגט.

ט ש ע ר נ ע. איך וועל איהר אודאי אָבשפּיעלען אַ וויאוואַט. וואָס הייסט? אייגענע צי ניין? און פאַר וואָס? טפוי זאָל עס ווערען. (עפענט דיא טהיר, סאָפיע קומט זעהר מיד.)

ס אָ פ י ע. אַ, אזוי שפּעט זיצט מען נאָך ביי אונז. וואָס טהוט איהר דאַ, באַרים? (לויפט צור טהיר.) זשעניטשקע שלאָפט?

אוי ,מיין טייערער ענגעל. (קומט צוריק.) אוי, איך בין מיד שרעקליך. (טהוט אוים איהר הוט.)

ט ש ע ר נ ע. וואס הייסט אזוי שפעט? אוועק מיט איהם, הא? פראדי מיט מאניטשקען האבען איהם דאך שוין דא געזוכט: זעהר שעהן! טפוי זאלסטו ווערען!

ב א ר י ס. ווער איז דאס, סאפיע? וועמען האבען זיי גע־זוכט?

ס א פ י ע. דאס איז זייער זאך. מאמע, דיר איז צייט צו געהן שלאפען.

ב א ר י ס. איך מיין, מיט וועמען, סאפיע, זיינט איהר דאס געגאנגען?

ס א פי ע. דאס איז מיין זאך! איך בין מיעד און וויל בליי־בען אליין. האט א גוטע נאכט אלע. הם... זיי האבען איהם שוין געזוכט? גיך.. יא, בארים, וואס מאכט ליזע?

ב א ר י ס. איך דארף מיט אייך רעדען פריוואט.

מ א ט י ו ס. סאפיע, דו וועסט מארגען אוועקגעהן פריה, און איך פיהל אז איך וועל שלאפען שפעט, און איך וועל דיך ניט זעהן, האב איך געוואלט רעדען מיט דיר פון א קליין געשעפט...

ס א פ י ע. (נעהמט איהר בערזע.) איך האב דריי, פיער גריי־ווינקעס. איז דאס גענוג? נו, האט א גוטע נאכט.

ט ש ע ר נ ע. פיער גריווינקעס, פיער טראקטירען.

מ א ט י ו ס. א גוטע נאכט, איך געה שלאפען. טשערנע, מיר ווילט זיך א טרונק. וועסט מיר דערלאנגען אין בעט אריין א גלאז קאלט וואסער מיט א ביסעל קיזעלנע ווארעניע. (ביידע אב.)

ס א פ י ע. עס איז שפעט, און איך בין מיעד. וואס ווילט איהר זאגען?

ב א ר י ס. מיין פטאגראפיע פאלט מיט יעדען טאג. א מאל איז מיר געוועזן אנגענעהם צו זיצען אין מיין סטודיא...

ס א פ י ע. יא, יעטצט איז אייך אנגענעהם צו זיצען אין וויינקעלערס און קאפעינעס. עס איז ניט מיין יאך צו פרעדיגען. עס איז אבער א רחמנות נעבעך אויף ליזען.

ב א ר י ס. אויב ציינער וועט מיר ניט לייען קיין געלד, וועל איך מוזען פערקויפען דיא פאָטאָגראַפיע.

ס אָ פ י ע. ציינער וועט אייך אויפעסען דיא פאָטאָגראַפיע מיט זיין פראָצענט. איך האָב אייך שוין לאנג געראטהען צו פער־קויפען דיא פאָטאָגראַפיע און ארויס אין א קלענערע שטאָדט. דאָר־טען וועט איהר אייך קענען פיהרען אנשטענדיגער און ליזע וועט לעבען רוהיגער.

ב א ר י ס. ליזע? דער דאָקטאָר זאָגט, אויב זיא וועט ניט ארויספאָהרען וואָס גיכער קיין קרים, וועט זיין זעהר שלעכט.

ס אָ פ י ע. (ערשראָקען.) אזוי? באריס, איהר ווייסט וויא מיר קומט אָן שווער יעדער רובעל. איך האָב אויף מיין פעראַנט־וואָרטליכקייט א גאַנצע פאַמיליע, אָבער איך פערשפּרעך יעדען מאָנאַט ליזען ארויסשיקען 25 רובעל. יעדען מאָנאַט! דאָס איז הייליג. איך וועל נעהמען ביי נאכט אהיים רעטושירען, איך וועל זעהן אָבצושפּאָרען... (געהט אום בעזאָרגט.)

ב א ר י ס. איך ווייס, איהר זייט א זעלטענער מענש. סאָפיע, איך האָב אייך געוואָלט פרעגען, ווער איז דאָס געוועזען מיט אייך? (בעמערקט איהר אונגעדולד.) איהר ווייסט וואָס ציינער האָט היינט געוואָגט צו זאָגען?

ס אָ פ י ע. איהר ווייסט דאָך, מיך אינטערסירט זעהר ווע־ניג, וואָס זאָגען אלע ציינער מיט דיאביינער. אדיע.

ב א ר י ס. א גוטע נאכט. יא, איך מיין, איך וועל ליזען אוועקשיקען און אליין וועל איך דאָ ארבייטען און פערדיענען. איך וועל זעהר ווייניג פערלעבען, איך מיין איך וועל קענען זיין דאָ דיא צייט...

ס אָ פ י ע. ניין, דאָס ניט! איהר פאָהרט בעסער מיט ליזען. דאָ וועט איהר אין יעדען פאַל ניט זיין. דאָ ניט!

ב א ר י ס. וואָס איז, סאָפיע? איהר האָט מורא וואָס מען וועט רעדען?

ס אָ פ י ע. ע, וואָס הארט מיך וואָס זיי ווועלען דאָרט רע־דען? איך וויל ניט איהר זאָלט האָבען א מעגליכקייט נארישקייטען צו רעדען. מאכט אייך ניט צום נארען און געהט אהיים. עס איז

צייט. אייער קראַנק ווייב איז דאָרט אַליין. אַ גוטע נאַכט. (ווייזט אים דיא טהיר.)

ב א ר י ס (וויל עפּעס זאָגען, גיט אַ מאַך מיט דער האַנד, געהט צור טהיר, זאָגט שטיל און טרויריג.) א גוטע נאַכט, סאָפיע. (אב.)

ס אָ פ י ע. (פערשליסט די טהיר.) ער קען זיך ניט ארויס־שלאָגען פון קאָפּ. פוי! אוי, בין איך מיד. (שטעלט זיך אונטער אַ שירמע, טהוט זיך איבער, ציעהט אָן אַ ווייסע בלוזע מיט ברייטע אַר־בעל, קליינע טופלעס, און אין דער צייט רעדט זיא) וואָס האָט ער געקענט מיינען? ער זאָגט, קיין קאָמפּלימענטען וועל איך אייך ניט מאַכען, אָבער אָנשטאָט סאָפיע וועל איך אייך רופען שטענדיג סאַפּפאָה. ער זאָגט, איך בין עהנליך צו דער קלאַסישער גריכישער סאַפּפאָה. וויא זאָגט מאַסיו מאַטיוס. הם! וויא קומט עס? איך האָב נאָך דיא וועלט־געשיכטע, פון וועלכע איך האָב א מאָל שטו־דירט היסטאָריע. מע דאַרף אומיסטען זעהן, ווער איז דאָס דיא סאַפּפאָה? עס איז נאָך גוט אויב זי איז ניט מעהר וויא איין משוגענע. (קומט פון אונטער דער שירמע.) ער און מאַניטשקע? ווי גע־פעלט אייך אזא פּאָאר? מערקווירדיג, די בעשערטע שידוכים זיינען שטענדיג אזוי. אַן עזעל מיט אַ טויב, אַן אָדלער מיט א בהמה, א קלאָץ מיט א בוידעם. (נעמט אַ בוך.) לאָמיר אקערשט זעהן, וואָס זאָגט מען דאָ וועגען דיא גריכישע סאַפּפאָה. (זעצט זיך. מישט.) אהא, דאָס איז עס: סאַפּפאָה: זי איז געווען א זעלטענע שעהנ־הייט און א זעהר בעגאַבטע דיכטערין. האָט געליעבט מוזיק, גע־זאַנג, פערגניגען, זי האָט געלאַכט פון אַלע הערשענדע מיינונ־גען, איז געווען זעהר אונאבהענגיג און האָט געלערנט דיא פרויען צו זיין פריי, זעלבסטשטענדיג. ווען דאָס לעבען איז איהר גע־וואָרען איבערדריסיג, האָט זי זיך פון אַ הויכען פעלז אַרונ־טערגעוואָרפען אין מעער און האָט געזאָגט: איך ברענג מיך פאַר איין אָפּפער צום אַלמעכטיגען אפּאלאָן, דעם גאָט דער שעהנהייט און פּאָעזיע. (שליסט דאָס בוך. טראַכט) הם! איין אָפּפער צו אפּא־לאָן? אפּאלאָן? איך האָף, ניט אפּאלאָן זאָגנענשיין. אוי, אזוי פיעל יאָהר געוועזן א קלוגע און פלוצלונג זאָל זיך אָברייסען דער רוח וויים פון וואַנען א מחותן און זאָל זאָגען: סאָפיע, זיי אַ נאַר...

אוי, איך האָב מורא! איך האָב מורא! ווער וועט זיין שולדיג? מע בעגעגענט צווישען די מעננער אזוי זעלטען עטוואָס רעכטס, עטוואָס אָריגינעלעס. (אַ שוואַכער קלינג.) האַ? מע קלינגט? ווער איז דאָס אזוי שפּעט? (געהט צור טהיר.) ווער זאָל דאָס זיין? געהט מען איהם דאָס ווידער זוכען דאָ? (עפענט.) אפּאלאָן, איהר?! (בלייבט שטעהן ערשטוינט.)

א פּ א ל א ן. יא, דאָס בין איך. ענטשולדיגט, איך האָב מיר ערלויבט... איך בין איצט געקומען צו אייך, וויא איך וואָלט געקו־מען צו מיינעם אַ גוטען קאמעראד, ווען איך וואָלט געפיהלט אזוי וויא איך פיהל היינט. און איך זאָג צו אייך, אזוי וויא איך וואָלט געזאָגט צו מיין קעמעראד: פריינד, איך בין יעצט זעהר ווייט פון אַללעם, וואָס רופט זיך היים, עסען, שלאָפען, זאָרג, קלייניגקייטען, געוועהנליכע אינטערעסען. אין דיזע נאכט וואָלט איך געוואָלט הערען מוזיק, רעדען פון דעם וואָס איז ערהאבען און ריין און ווייט פון דער שמוטציגער ווירקליכקייט, ווייט פון אונזער מיזעראבלען לעבען. איך וואָלט געוואָלט וויינען. קאמעראד, פריינד, טרייבט מיך ניט אַרוים פון דאַנען!...

ס אָ פ י ע. (פערדעקט איהרע נאַקעטע הענד, צייגט איהם ער זאָל זיך זעצען און זעצט זיך אַליין ווייט פון איהם אין אַ ווינקעלע ערשראָ־קען און פערזאָרגט. זי זעצט זיך אַריין אַזוי טיעף אין דעם שטוהל, אז זי ווייזט אוים קליין וויא אַ קינד. פּויזע. עס ווערט אַזוי שטיל, אז מע הערט דעם טיקטאַק פון אַ זייגער.)

אַ ק י נ ד'ס ש ט י מ ע. (פון אַנדערען צימער.) טאַנטע סאָפיע, מיט וועמען ביזטו דאָרט? אוי! איך וויל ניט... קום אַהער!

ס אָ פ י ע. (כאַפּט זיך אויף, שטיל.) דאָס קינד!

(פאָרהאַנג.)

דריטער אקט.

(אַ דאַטשע אויפ'ן גרויסען פאַנטאַן. אין פאָרדערגרונד עטליכע בוימער און בלומען, אין הינטער גרונד א הויז מיט אַ גרויסען באלקאן. אויפ'ן באל־קאָן שטוהלען און אַ טיש. פון שטוב פיהרט א טהיר אויפ'ן באַלקאַן און צוויי גרויסע פענסטער. פון גאַרטען פיהרען אויפ'ן באַלקאַן טרעפּ. טשערנע קומט פון שטוב מיט אַ וויים טישטוך און פאַנגט אָן גרייטען צום טיש.)

ט ש ע ר נ ע. אונז האָט נור געפעהלט א דאטשע צום רומ־פעל. נו, האָבען מיר אַ דאטשע אויפ'ן גרויסען פאנטאן... אז עס געהט אַ רעגען, גיסט, אז עס איז א ווינד, בלאָזט פון אַלע זייטען, אז עס איז היים קען מען זיך קיין אָרט ניט געפינען. נאָר גאָר נישט! אַ דאטשע, טפוי זאָל עס ווערען! (ברענגט געשיר.) באלד דריי אזייגער, זיי וועלען אַלע קומען הונגעריגע ווי וועלף. איהרער וועט מסתמא אויך קומען היינט. אוי, עס איז א וועלטעל געוואָרען, טפוי זאָל עס ווערען! אַ מאמע דארף קוקען און שווייגען, חאָטש ווער צופּלאַצט שווייגענדיג. אַ ברירה האָט מען? מע שווייגט. אָבער דיא וועלט שווייגט ניט. דאָרט אין שטאָדט האָט זיך דאָס אזוי ניט אָנגעזעהן. דאָ האָבען זיי ניט וואָס צו טהאָן, רעדט מען: דאָס איז איהר טאַטע, דאָס איז איהר מאמע, איהר קינד, איהר געליעבטער. זיי נעהמען אַלע געלד ביים פּיאניסט. (קוקט.) אך האָב גאָר ניט פערגעסען? זעה נור, וועמען טאסקעט ער דאָס? (פינגערהוט און ציינער קומען פון גאָרטען.) דער אַלטער פראַנט סמאַליעט דאָ א וועלט, א געבוירענער דאטשניק, טפוי זאָלען זיי אַלע ווערען. אב אין הויז.)

צ י י נ ע ר. נו יא, דאָס זאָג איך דאָך, איהר זייט טאָקע אַ

קלוגער און אויפגעקלעהרטער מענש, מיט אייך קען מען רעדען אפען. וואס איז דער שכל, וואס איז דער תכלית?

פ י נ ג ע ר ה ו ט. יא, איך בין ניט קיין פאנאטיקער, וויא אנדרע פאטערס. מאטיוס פינגערהוט איז איין אדעססער פון נאגעל פון פוס ביז דיא האאר פון קאפ. (גלעט דען פליעד.) הערר ציי־נער, זיי האבען רעכט: אז מע עסט שוין יא חזיר, זאל זיין פעט און זאל רינען איבער דיא מארדע. ביטע, זיצט. (ביידע זעצען זיך אויפ'ן באלקאן.)

צ י י נ ע ר. זי איז א זעלטענע שענהייט. דאס איז היינטיגע צייטען א קאפיטאל וואס קען געבען גוטע פראצענטען? און ער? א פיאניסט, אן ארטיסט, א מוזיקער, א קבצן, גיט שטונדען און האט נאך א יונג ווייב אויך. גאר ניט פראקטיש, הערר פינגערהוט, איהר האט, דאכט זיך, גענומען מיין ציגארענשפיץ? וואס האט ער און וואס קען ער געבען?

מ א ט י ו ס. וואס ער האט שוין? ענטשולדיגט, א קינד אויך פון א 12 וואכען. עס איז טאקע גאר ניט פראקטיש. ביי מיר אייער ציגארענשפיץ, זאגט איהר? (זוכט אין זיין וועסטע און גע־פינט.) הם, וויא קומט עס?

צ י י נ ע ר. היינט זיין שווער מלך שטעמפעל! וויא קומט אזא מענש צו פערשטעהן, וואס איז א סאדערזשאנקע, א מעטרע־סע? ער מיינט דאך געווים, אז דאס איז א שרעקליכע עולה.

מ א ט י ו ס. וויא קומט ער צו פערשטעהן דער חאם! אט איז טאקע אייער ציגארענשפיץ. איהר ווייסט, ער מיינט אז קאר־טען זענען נור בעשאפען געווארען צו שפיעלען אין פופיק און אין 66. פרעגט איהם בחרם וואס איז „וויסט", „שטאס", „באנק", „באקארא"? ער האט דאך אין זיין לעבען אין בילארד ניט גע־שפיעלט. א גראבער יונג! ווילען זיי געניעסען א גלאז טהעע? (שרייט) ע, טשערנע, צוויי פאאר טהעע.

ט ש ע ר נ ע. (אין פענסטער.) וואס שרייסטו? מיינסט ביזט אין א טראקטיר מיט דיינע זשוליקעס? טפוי זאלסטו ווערען. (אב.)

מ א ט י ו ס. ענטשולדיגט, זי איז מלך שטעמפעל'ס שוועס־טער. איך שטאלציר צו זאגען, סאפיע איז צוויי טראפען וואסער

איך.... און אַט קומט טאַקע מיין סאָפיע... שעהן, הא? (סאָפיע און זשעניטשקע פון גארטען, אין שטראָה־היטען.)

זשעניטשקע. טאַנטע סאָפיע, איך וויל ניט. קום צוריק, איך וועל ביים וואסער נאָך עטליכע שטיינדלעך געפינען. (שלעפּט זי צוריק.)

סאָפיע. ניין, זשעניטשקע. איך קען ניט. עס איז שוין שפּעט. אָנקעל אפּאלאָן וועט באלד קומען.

זשעני. איך האָב ניט ליעב אָנקעל אפּאלאָן. אז ער קומט, ביזטו גאָר אַן אנדערע. עס וואָלט געווען אַ סך בעסער ער זאָל גאָר ניט קומען אהער.

סאָפיע. בעסער? יעדער מיינט נור וויא בעסער פאר זיך. און פון מיר דיינקט קיינער ניט. אַזאַ קליין סווינטוס איז שוין אויך אייפערזיכטיג און עגאָאיסטיש. קום, קום, זשעניטשקע. (געהן אויפ'ן באלקאָן.)

מאַטיוס. סאָפיע, איך האָב דיא עהרע פאָרצושטעלען, הערר סאמועל פּאוולאָוויטש ציינער, האָט דאָ אַן אייגענע דאטשע, אַ וויללע...

סאָפיע. וואָס מיינסטו, מיך פרעהט טאַקי זעהר וואָס הערר ציינער האָט אַן אייגענע וויללע.

מאַטיוס. דאָס איז מיין נייער בעקאַנטער. (גלעט דען פּליעך.) אַן עושר, סאָפיע, אָנגעשטאָפּט. דיא גאַנצע וועלט איז איהם שולדיג געלד....

סאָפיע. זעהר שעהן. וועסט האָבען אַ נייען פּאַרטנער מיט וועמען צו שפּיעלען „66".

ציינער. איך האָב פון אייך זעהר פיעל געהערט, פריילין, און איך האָף, מיר וועלען אַ מאָל גוטע פריינד זיין.

סאָפיע. איהר האָפט, ווייל איהר האָט פיעל פון מיר געהערט? איהר זייט אַ געשעפטסמאַן — האָפט ניט אומזאָנסט. דיזע האָפנונגען וועלען אייך קיין פּראָצענט ניט ברענגען.

ציינער. חי! חי! אין דעם פאַל ערוואַרטע איך קיין פּראָפיט... איך ערוואַרטע ניט מען זאָל מיר בעצאָהלען, פערקערט, איך בין אַליין אימשטאַנד צו בעצאהלען ווען מען דאַרף.

מ אַ ט י ו ס. חע! הערר ציינער איז זעהר אַ בראַוועד מאַן. סאַפּיע, ער האָט צוויי הייזער אויף דער מאַלע ארנאוטאַווסקע...

ס אָ פּ י ע. (רוהיג.) אויף דער מאַלע ארנאוטסקי? און איך האָב ניט געוואוסט. הערר ציינער, איהר דאַפט אונז ענטשולדיגען. מיר געהן באַלד מיטטאג עסען. (ווייזט מיט דער האַנד ער זאָל געהן.)

צ י י נ ע ר. אַה, איך וועל געווים ניט שטערען. אדיע, מאַסיו פינגערהוט, אויפּס־ווידערזעהען, פריילין סאָפּיע. (געהט מיט דיא טרעפּ אַראַב. מאַטיוס בעגלייטעט איהם ביז דיא טרעפּ. טשערנע קומט מיט טהעע.)

ז ש ע נ י. טיאַטע סאָפּיע, וואָס האָט ער דיר געזאָגט? עפּים אַ שלעכטע זאַך? (סאָפּיע אומארמט זי.)

מ אַ ט י ו ס. אַט דער יוד, וויא דו זעהסט, איז ווערט 250 מאָל טויזענד.

ט ש ע ר נ ע. און וואָס האָסטו דערפון? האַ? נאַ דיר טהעע.

מ אַ ט י ו ס. וואָס איך האָב דערפון? הם! ווען סאָפּיע זאָל וועלען בערעכענען מיט דיא געהירען... ביי לייטען איז דאָ גליק, אַז מען לאָזט זיך שפּייען אין פּנים אריין, וויים מען פאַר וואָס... עס האָט זיך געטראָפען? נו, עס טרעפט זיך. אָבער וואָס הייסט ליידען אומזיסט? איך פערשטעה, ווען אַ מענש האָט 250 טויזענד, נו.....

ס אָ פּ י ע. ווען אַן אייגענער פאָטער קען דאָס זאָגען, וואָס קען איך ערוואַרטען פון פרעמדע מענשען? וועה, וועה, וועה! (פערדעקט איהר געזיכט.)

ט ש ע ר נ ע. מען קען לייטען ניט פערשטאָפּען דיא מיילער, עס זאָל ניט זיין קיין פּריטשעפּקע, וואָלט מען ניט גערעדט. און אַז מע קלינגט, איז אַ חגא.

ז ש ע נ י ע. זיידע, וואָס האָסטו געזאָגט? טיאַטע סאָפּיע, ער האָט דיך געשאָלטען?

מ אַ ט י ו ס. (בעז.) געה גיב צו פערשטעהן אַ פערד דען טעם פון חרוסת. (געהט.)

ט ש ע ר נ ע. האָסט דאָך געהייסען געבען טהעע, טפוי זאָלסטו ווערען!

מ א ט י ו ס. טהעע וועל איך טרינקען? שטעמפעל'ס משפחה! איך טרינק ניט קיין טהעע! (ראש אב דורכ'ן גארטען. זשעניע שפיעלט מיט א באלל לעבען דיא בוימער.)

ט ש ע ר נ ע. איך ווייס ניט, סאָפיע, וואָס האָט דיך בלינד און טויב געמאכט? איך ווייס? מע טיוקעט דאָך ווען מע געהט ארויס אין גאס. איך בין נעכטען פערבייגעגאנגען, ווייבער זיינען געזעסען, איז געוואָרען א חוכה וטלילא. וואָס האָבען זיי מיר גע־שריען? א קאָפּ... פערגעסען!

ס אָ פ י ע. (געהט צו דער מוטער.) מאמע, דאָס קינד איז דאָ, און איך בעט דיך, רעדט ניט... שש!

ט ש ע ר נ ע. רעד ניט? א גרינגע זאך צו זאָגען „רעד ניט“. (זשעני לויפט אום אין גאָרטען, שפיעלט זיך.) מילא איך ווייס ניט, גאָט זאָל מיך ניט שטראָפען פאר דיא רייד, דיר האָט אָנגעשפּארט דער משוגעת... אָבער וואָס־זשע, עס איז דאָ ווענינ? דוקא ער, דוקא א פערהייראטהער, דוקא אָן אייגענער שוועסטערקינדס א מאַן? איך פערשטעה ניט, עס איז נור דאָ איין זכר אין מאָסקווע? טפוי זאָל עס ווערען?

ס אָ פ י ע. נו, וואָס זאָל איך טהון, מאמע, אז איך בין אזא אונגליקליכע? מיר קומט אוים פערליעבען זיך דוקא אין דעם, אין וועמען מען דארף ניט, און וועמען מען טאָר זיך ניט פערליעבען. (פיר זיך.) ווער ווייס, אפשר איז ליעבע נור דאַן אינטערעסאַנט, ווען מען טאָר ניט, ווען עס איז דאָ הינדערניסע, יסורים, צרות? מאמע, איך האָב גענוג צרות, איך בעט דיך, לאָז דו מיך צורוה. (פערדעקט איהר געזיכט בלייבט זיצען ביים טיש.)

ט ש ע ר נ ע. איך ווייס? מע האָט חתונה, האָט מען צרות, אָבער האָבען צרות אָהן חתונה? נו, א וועלטעל געוואָרען. (אב מיט דיא גלעזער. זשעני קומט צוריק צו סאָפיע.)

ז ש ע נ י. טיאטע סאָפיע, פאר וואָס זיינען אלע שלעכט צו דיר?

ס אָ פ י ע. איך ווייס ניט, קינד.

ז ש ע נ י. דו ביזט גוט צו אלע, און צו דיר זיינען אלע שלעכט. קיינער האָ דיך ניט ליעב, קיינער ניט!

ס אַ פ י ע. האָסטו דען מיך ניט ליעב, זשעניטשקע?

ז ש ע נ י. יא, איך האָב דיך ליעב. אָנקעל בארים זאָל דאָ זיין, וואָלט ער דיר אויך ליעב געהאַט. ער איז אַ גוטער. (פויזע.) פאר וואָס, אז דו געהסט, קרימען זיך אַלע און מאַכען אַט אַזוי מיט דיא ליפּען? דו ביזט דאָך ניט ערגער פון זיי.

ס אַ פ י ע. ניין, זשעניטשקע, אלס מענש און אלס פרוי שטעה איך ניט ניעדריגער פון יעדער איינציגער פון זיי. (פויזע.)

ז ש ע נ י ט ש ק ע. טיאַטע סאָפיע, פאר וואָס ביזטו ניט מיין מאַמע?

ס אַ פ י ע. נארעלע, וואָס איז דען אַ מאַמע? דיא וואָס האָט ליעב אַ קינד, היט עס אָב, ערציעהט עס... בין איך דיר ניט אַזוי וויא אַ מאַמע?

ז ש ע נ י ט ש ק ע. יא! אָבער וואו איז מיין מאַמע? טיאַטע ליזע איז אויך ניט מיין מאַמע?

ס אַ פ י ע. ניין.

ז ש ע נ י ט ש ק ע. וואָס-זשע, אַ חוץ ליזען איז געווען אַן אַנדערע טיאַטע, וועלכע איז געווען מיין מאַמע? אוי, זיי זאָגען, איך האָב ניט קיין טאַטע און ניט קיין מאַמע.

ס אַ פ י ע. (געריהרט.) ווער זאָגט? עס איז ניט וואהר! קינד, איך בין דיין מאַמע, דיא מעכטיגע נאַטור האָט מיר ערלויבט דיין מוטער צו זיין... אָבער וואָס איז דיא גרויסע נאַטור אָהן אַ קאַזיאָנע ראבין? אַ מאַמע אָהן אַ קאַזיאָנע פּעטשאַט איז קיין מאַמע ניט.

ז ש ע נ י ט ש ק ע. טיאַטע סאָפיע, איך פערשטעה ניט וואָס דו זאָגסט.

ס אַ פ י ע. וועסט אויסוואַקסען, זשעניטשקע, וועל איך דיר אַלעס ערצעהלען און אַלעס ערקלערען. (טרערען שטיקען זי.) און דאַן, אויב דו וועסט וועלען, וועל איך זיין דיין מאַמע, און אויב דו וועסט זיך שעהמען וויא אַלע, וועסטו מיך אָבשטויסען פון זיך. (ווישט אָב אַ טרעהר.) אָבער, קינד, ווארום רעדסטו היינט דערפון?

ז ש ע נ י ט ש ק ע. מען לאָזט ניט דיא קינדער שפּיעלען זיך מיט מיר. און דאָס שעהנע אינגעלע, וואָס וואָהנט דאָ אקעגען,

האָט מיר היינט געזאָגט, איך בין געבאָרען געוואָרען אונטער אַ פלויט... זיין מאַמע האָט איהם דערצעהלט. וואָס הייסט אַ פלויט? טיאטע סאָפיע, איך בין דען ניט אַזוי געבוירען געוואָרען, וויא אַנ־דערע קינדער?

ס אָ פ י ע. יאַ! ביזט געבוירען געוואָרען וויא דאָס שעהנע יונגעלע אקעגען, וויא אלע קינדער... אַה, קינד, ארמעס קינד. (דריקט זי צ זיך, וויינט. אפּאלאָן קומט פון גאָרטען, טראָגט אַ שטראָה הוט און זומער פּאַלטאַ אין דער האַנד.)

ז ש ע נ י ט ש ק ע. אָנקעל אפּאלאָן געהט. (אפּארט.) איך וויים, ער האָט מיך ניט ליעב און איך האָב איהם אויך ניט ליעב. (אב אין הויז, סאָפיע ווישט אָב דיא אויגען.)

ס אָ פ י ע. (לויפט וויא אַ משוגענע אראָב דיא טרעפּ.) ענדליך געקומען, געקומען, געקומען! (קושט איהם ליידענשאַפטליך.)

א פּ א ל א ן. ליעבע פּאַפּאָה, זיי ניט אַזוי וואַהנזינניג, האָב גערולד, מע קען זעהן פון דיא אַנדערע דאַטשעס. עס איז ניט שעהן, אַי! זיי פאָרזיכטיג...

ס אָ פ י ע. עס איז אפשר ניט שעהן צו האָבען אַ געליעב־טען, אָבער אַז מע האָט שוין יאַ אַ געליעבטען, איז זעהר שעהן איהם צו קושען. — שלעכטער, איך האָב דיך נעכטען אַ גאַנצען טאָג ערוואַרטעט. זונטאג פלעגסט דו אַ מאָל דען גאַנצען טאָג שענקען מיר.

א פּ א ל א ן. נאַרעלע, זונטאג זיינען דאָ זעהר פיעל מענשען פון שטאָדט. און אויסער דעם, איך קען ניט אַוועק אויף אַ גאַנצען טאָג. פערשטעהסטו מיך? דאָרט אין דער היים — סקאַנדאַלען. איך האָב געמוזט פערשפּרעכען ניט פאָהרען צו דיר.

ס אָ פ י ע. און דו האָסט עס פערשפּראָכען?

א פּ א ל א ן. נאַר, איך האָב מורא, מיין מאַדאַם קען קומען אַהער מיט איהר מאַמאַשאַ און פּאַפּאַשאַ. מע דארף זיך אָבהיטען פון אַן עפפענטליכען סקאַנדאַל.

ס אָ פ י ע. יאַ, מורא האָבען און היטען, אָבהיטען, פערהי־טען, — גענוג! איך וויל ניט הערען און וויל ניט וויסען פון קיין זאַך. רעד ניט! (נעהמט זיין הוט און ראָק, קושט זיין האַנדשוה.)

ערשטענס, דער גרויסער אפּאלאָן וויל געווים עסען. הא? באלד.
(געהט צום פענסטער.)

אפּאלאָן. איך האָב פיינד צו עסען מיט זיי אלע צוזאַמען. מיר וועלען עסען ביידע, אליין, שפּעטער. סאָפיע, דו ווערסט מאגער און בלאס. באַדסט זיך צופיעל?

סאָפיע. יא, איך באַד מיך צופיעל. (זיפצט.) וויפיעל האָב איך נעכטען פערלוירען געזונד דיך ערוואַרטענדיג. און דו האָסט מורא פאר מענשען, הא?

אפּאלאָן. סאָפּפאָה, דו האָסט נשט מורא, ווייל אפשר דו האָסט ווייניג צו פערליערען. מיין נאָמען אָבער און מיין רעפּוטאציע איז אלעס. דו ווייסט, איך גיב שוין קיינע שטונדען ביים באַנקיער האים, זיין מאַדאַם האָט מיך בעגעגענט אין פּאָרדערציּמער ווען איך האָב אַ קלונג געטהאָן, האָט מיר געגעבען 5 רובעל און געזאָגט: הערר פּראָפעסאָר, ניכט מעהר קאָממען.

סאָפיע. ניכט מעהר קאָמען? פע! דאָס איז זעהר מיאוס. (לאַכט.) ווען איך זאָל זאָגען: הערר פּראָפעסאָר, ניכט מעהר קאָמען, וואָלט עס דיך זעהר געפרייט, וואָלסט פּטור געוואָרען פון אַ צרה, געפיהלט זיך פריי.

אפּאלאָן. סאָפּיע, ווען דו וועסט מיר זאָגען „ניכט מעהר קאָממען", וועל איך ניט האָבען אין דער גאַנצער וועלט צו וועמען צו קומען און מיט וועמען צו רעדען איין וואָרט. אז איך וועל פּטור ווערען פון דער צרה, וועל איך ניט האָבען קיין פרייד מעהר. און אז דו וועסט מיך בעפרייען, בלייב איך אַן עוויגער שקלאַף.

סאָפיע. ווארום זאָל איך דאָס טהון? איך האָב דען וואָס צו פערליערען? מיין רעפּוטאציע איז דען אַ וויכטיגע זאַך? חאַ! חאַ! ביי מיר איז דאָך דיא גאַנצע וועלט טרין טראַווא. ע, קום אַהער צו מיר. רעד! דערציייל! זאָג מיר עטוואָס, איך האָב דאָך דיך ניט געזעהען אַ גאַנצע וואָך! זיעבען טעג געווען דאַ אַליין. זיעבען מאָל 24 שעה געוואַרט אויף דיר! דו ביזט געווען פערנומען, האָסט דיך אונטערהאַלטען מיט מאַדאַם זאַננענשיין, האָסט געשמוסט מיט דיין קדיש, האָסט געשפּיעלט פּיאַנאָ, בעגעגענט זיך מיט פריינדע, און איך האָב שרעקליכע, אונענדליך לאַנגע זיעבען

טעג געדענקט נור פון אפּאלאָן זאַננענשיין, ערוואַרטעט אפּאלאָן זאַננענשיין, געבענקט נאָך אפּאלאָן זאַננענשיין, געצעהלט דיא מי־נוטען, ווען וועט קומען אפּאלאָן זאַננענשיין. ענדליך איז דער גרויסער אפּאלאָן זאַננענשיין דאַ, און ער זיטצט מיט איינער „הע־ראבגעלאַזענע נאָזע".

אפּאלאָן. יאַ, מיט איינער הערּאבגעלאַזענע נאָזע. עס איז וואהר, קלוגע, ליעבע, גוטע סאַפּפאַה! פערשטעהסט, אין מיר זיצען צוויי פערשיעדענע פּערזאָנען, צוויי זאַננענשיינען, איינער ליעבט דיך ליידענשאַפטליך, שטרעבט צו דיר, שעצט דיין מוטה און ערגעבענהייט, דער צווייטער אָבער גריבעלט און רעכענט, שטעלט פראַגען, שרעקט מיך מיט דער צוקונפט, דראָהט מיר מיט ראַכע, פערשפּרעכט מיר שאַנדע און שמאַך. מערקווירדיג, פּונקט דיעזער צווייטער זאַננענשיין ערוואַכט אין מיר, ווען איך קום צו דיר וויניגסטענס איינינע מינוטען גליקליך צו זיין.

סאַפּיע. אפּאלאָן, ווען דו פּאַהרסט אַהער, נעהם ניט מיט דיא ביידע זאַננענשיינען. דו צאָהלסט דאָך נור פאַר איין בילעט, וואָרום זאָלסטו פיהרען צוויי פּאַסאַזשירען? דער ערשטער זאַננענשיין איז דאַ ווילקאָממען, דער צווייטער האָט דאַ קיין פּלאַטץ. הערר זאַננענשיין, נומר איינס, קום אהער צו מיר. (געה־ענהט.) שטעל דיך נעבען מיר אויף דיא קניע. (ער קניעט.) קוק אויף מיר מיט דיינע שעהנע אויגען, ברען מיר מיין הארץ מיט דיין ליידענשאַפטליכען בליק! (נעהמט אָרום זיין קאָפּ.) אָה, מיין שעהנער נאָבלער קאָפּ. (קושט זיין שטערן.)

אפּאלאָן. וויא גליקליך דארף זיין דער, וואָס קען דיר זאָגען: סאַפּפאָה, דו ביזט מיין.

סאַפּיע. יאַ, דו קענסט עס זאָגען, דען איך געהער דיר, דיין סאַפּפאָה בין איך און דו ביזט מיין זאַננענשיין, מיין אפּאלאָן! וויא גרויס עס זאָל ניט זיין דער פעלז, וועלכען דיא אומשטענדען שטעללען צווישען אונז, סאַפּאָה וועט פון דיזען פעלז הערונטערצו־שטירצען צו איהר אפּאלאָן אין דעם רוישענדען מעער דעם לעבענס. עס גיבט קיין אָפּפער, וועלכען סאַפּפאָה זאָל איהר אפּאלאָן ניט ברענגען.

אפאלאן. איך פערדיען ניט פון דיר אזוי געליעבט צו זיין. דיין זעלבסט־אויפאָפּפערונג שרעקט מיך. דו ליעבסט וויא איין מעכטיגע געטטין און איך בין איין שוואכער, אויף צווייען צושפּאַלטענער מענש.

סאַפּיע. אפּאלאן, קום מיט מיר צום מעער. דאָס מעער גיט דיר שטענדיג מוטה און קראַפט. קום, ליעבער.

אפּאלאן. (אומארמט זיא.) יא, מיין סאפּפאָה, מיין געטטין, מיין געליעבטע, קום! מיר וועלען זיך זעצען אויפ׳ן בארג נעבען מעער, אויף דיין אויסערוועהלטען פּלאַטץ נעבען לייכטטהורם. מיר וועלען פון דאָרט קוקען וויט אויף דעם גרויסען וואסערפעלד. מיר וועלען זעהען וויא וויט שווימט מאיעסטעטיש א גרויסע דאמפּפשיף, שניידט שטאָלץ דיא וועללען און שיקט א שווארצען וואָלקען פון רויך צו דיא הימלען. מיר וועלען זעהען, וויא א קליין שיפעלע שפּיעלט זיך מיט דעם מעכטיגען וואסערטיטאן און זיינע ווייסע זעגלען פלימערן וויט, וויט...

סאָפּיע. (שליעסט דיא אויגען.) אָה, וויא שעהן, וויא גוט...

אפּאלאן. מיר וועלען הערען, וויא דיא וועללען לויפען צו דער מוטער ערד מיט א מוזיקאלישע ריטמישע בעוועגונג, קושען זי, לויפען פּאָרט און קומען וויעדער. און דיא מוטער ערד וויעגט זיך און טרוימט, און מיר וועלען אויך טרוימען פון גליק, פון הארמאָני, פון זעליגקייט, און אלעם פערגעסען... אלעם פערגעסען... אָה, סאפּפאָה, וויא גליקליך איך בין, ווען איך האב מיט וועמען צו טרוימען. — דו ווייִנסט גאָר?

סאָפּיע. דאָס איז גוטע טרעהרען, אזעלכע טרעהרען מאַכען ניט וועה.

אפּאלאן. (שטעלט זיך הינטער איהר.) גיב, איך וועל מיט מיינע ליפּען אויסזויגען דיינע טרעהרען, איך וועל אויסטרינקען אלעס וואָס פערגיפטעט דיין גוטעס הערץ און דיין מוטהיגע זעעלע, דו זאָלסט קענען נור לוסטיג, פרעהליך און מוטהיג זיין. (קושט זיא.)

סאָפּיע. ליעבער, דו פערגיפטעסט מיך נאָך מעהר. קום,

קום, סאפפאָה וויל זעהן דאָס ווייטע מעער און שרייען און רופען איהר גליק. (כאַפּט זיך אויף.) קום! (גערויש.) אוי! (מאַניטשקעס שטיממע.)

מ א נ י ט ש ק ע. אָט דאָ, זאָגט איהר, איז זייער דאטשע? זיי האָבען א טאָכטער....

ש ט י מ מ ע ן. יאָ, יאָ, מיר וויסען! דאָ איז עס! א טאָכ־טער... חאַ! חאַ! (געשריי.)

ס אָ פ י ע. מאַניטשקעס שטיממע! דיין פרוי!

א פ א ל א ן. איך וויל זי ניט זעהן יעצט. (געהט.) אָט דאָס איז דיא פּאָעזיע פון לעבען. אויף איין מינוט האָסטו דיך פער־געסען, קומט דיא שמוציגע ווירקליכקייט און פאַררדערט איהרע רעכטע. סאָפיע, איך בעט דיך, אָהן סקאַנדאַלען. שיק זיא אהיים. שאַ! איך בין דאָ ניטאָ. (אב אין הויז.)

ס אָ פ י ע. מיין גליק איז א גע'גנב'עטעס, דערפאר מעג יע־דער קומען און צונעהמען עס. מיין גליק מעג יעדער צושטערען, דאָס וואָס איך רעכען הייליג מעג יעדער פערשפּאָטען. דאָס וואָס מיר איז טייער, דארף יעדער מאַכען ביליג און געמיין. אָה, אונ־גליקליכער מענש וואָס איך בין. (מאַניטשקע קומט פון גאָרטען, גע־קליידעט רייך, אָהן געשמאַק.)

מ א נ י ט ש ק ע. (ערדעגט.) יאָ, דאָ איז עס. (געהט אויפ'ן באַלקאָן.) דיא פרייליכע מאמזעל איז דאָ אליין גאָר? וואו איז ער?

ס אָ פ י ע. ערשטענס, אז מען קומט, דארף מען זאָגען: גוט־מאָרגען; נאָכהער דארף מען זיך זעצען, נאָכהער אז מע האָט וואָס צו זאָגען, זאָגט מען. מען דארף ניט זיין גראָב וויא א פּערעקופקע. מיר זיינען ניט אונטער דער עשאָפּע, אויפ'ן אַלטען מאַרק. זיצ.

מ א נ י ט ש ק ע. דער אָרט איז א סך ערגער פון א עשאָפּע און איך בין ניט געקומען אהער לערנען זיך דרך ארץ ביי דיר. אַזאַ פרוי וויא דו איז א סך ערגער פון א פּערעקופקע, א סך ערגער...

ס אָ פ י ע. איך בין זעהר א שלעכטע פרוי?

מ א נ י ט ש ק ע. ניין, דו ביזט זעהר א פיינע פרוי! וואו איז מיין מאַן? איך בין געקומען נעהמען מיין מאַן אהיים.

ס אָ פּ י ע. וואָס הייסט נעהמען? וואָס איז ער א קליי־ נינקער? אז ער וועט וועלען, וועט ער געהן.

מ א נ י ט ש ק ע. ווען ער וועט ניט וועלען, וועט ער אויך געהן. ער איז מיר ניט קיין ליובאָווניק, ער איז מיין מאַן.

ס אָ פּ י ע. (רוהיג.) מאַניטשקע, וואָס שרייסטו אזוי? ווילסט מיך איבערשרעקען?

מ א נ י ט ש ק ע. איך האָב דאָס רעכט דאָ צו שרייען, אויב איך וויל, מעג איך דיך פּאַטשען אויך.

ס אָ פּ י ע. אויב דו ווילסט? טאָמער וויל איך אָבער ניט?

מ א נ י ט ש ק ע. אַלע זאָגען, איך זאָל דיך אפילו שיסען, קומט מיר גאָר ניט דערפאַר, גלייך איך זאָל דערשיסען א הונד, וואָרים איך בין זיין געזעצליכע פרוי.

ס אָ פּ י ע. א געזעצליכע פרוי! אוי, וואָס פאר א שרעקליכע חיה דאָס איז. אָבער, מאַניטשקע, פאר וואָס זאָלסטו מיך שיעסען? דיין מאַן, וועלכער געהערט דיר פּאָ קאָנטראַקטו, געהט אהער? האַלט איהם ביי דער פּאָלע. שטעל דיר פאָר, דו האָסט ליעב דיין פריקאַשציק מיט דיא שוואַרצע אויגען, און דיין מאַן קומט און שיעסט איהם וויא א הונד און דיך שלאָגט ער און בעפעהלט דיר, דו זאָלסט אונבעדינגט ליעבען נאָר איהם, וואָרים ער האָט דרויף א פּאַטענט פון ראַבינער.

מ א נ י ט ש ק ע. וואָס דאַרף איך איצט טראַכטען דערפון? אז עס וואָלט זיך געטראָפען, וואָלט איך דאַמאָלס געזעהן וואָס איך האָב צו טהון. און וויעדער אפשר וואָלט מיין מאַן גאָר קיין מאָל ניט געוואוסט דערפון? וואָס בין איך, א נאַר?

ס אָ פּ י ע. קיין מאָל ניט געוואוסט? יא! ביזט א געזעצלי־ כעס ווייב... זיץ, מאַניטשקע, און מיר וועלען רעדען וויא מענשען: מיינסטו, עס קען אויף דער וועלט זיין אזא געזעץ וואָס זאָל פער־ באָטען אָדער צווינגען צו ליעבען?

מ א נ י ט ש ק ע. איך דאַרף ניט קיין פילאָזאָפיע, און זיצען אין אזא הויז פּאַסט מיר ניט. אזוי זאָגען עלטערע און קליגערע מענשען פון אונז.

ס אָ פּ י ע. אה! איך וויים, מע האָט דיך אָנגעלערנט, דו

זאָלסט קומען אהער, מאַכען אַ סקאַנדאַל, שלאָגען מיך, פּאַטשען מיך! אה! דומהייטען! אויף דער וועלט איז נאָך ניט געבוירען דער מענש וואָס קען וואַגען מיך צו בעריהרען, ניט נור דו, דער שטאַרק־סטער מענש וועט עס ניט דערלעבען. דו זעהסט דאָ אויפ'ן טיש, מעסער, גאָבעל, טעלער! אָה, מען קען שטענדיג געפינען מיט וואָס זיך צו בעשיצען! (רוהיגער.) אָבער זאָל זיין, איך האָב מיך דערשראָקען פאר אזא שרעקליכע בעשעפעניש וויא א גזזעצליכע פרוי, איך שטעה וויא אַ נאַר מיט צונויפגעלעגטע הענד און זאָג: מאַדאַם זאָננענשיין, פּאַטשט! אייער כתובה גיט אייך רעכט צו פּאַטשען אַלע ווייבער פון דער גאַנצער וועלט, וועלכע ליעבען ניט נאָך דיא דינים פון שולחן ערוך. נו, וואָס וועט דערפון אַרויסקו־מען? מע זעהט ניט דו זאָלסט זיך זעהר אונגליקליך פיהלען, נור אויב דו ביזט אונגליקליך, וועט דיך א מיאוסער מארק־סקאַנדאַל גליקליך מאַכען? וועסטו ווערען געליעבט, אויב דו ביזט יעצט ניט געליעבט? וועט מען דיך אַכטען, אויב דו בזט איצט ניט געאַכטעט?

מ א נ י ט ש ק ע. ווער איז ניט געאַכטעט? ווער איז ניט געליעבט? איך? האָסט שכל? ווער האָט עס דיר געזאָגט? ווען עס קומט אויף איהם אַ משוגעת, נעהמט ער דאָך איין דיא כפּרה. ער קושט מיך, ער האַלזט מיך, ער קנייפּט מיך, ער געהט אוים נאָך מיר.

ס אָ פ י ע. (עס רייסט זיך אַרויס פון איהר ברוסט אַ פערשטיק־טער געשריי.) אוי!

מ א נ י ט ש ק ע. נאַכהער אָבער קומט אויף איהם אַ מע־לאַנכאָליע און איהם ציעהט צו דער שעהנער מכשפה. דו זאָלסט אָבער ניט זיין, וואָלט ער קיין אַנדערע ברירה ניט געהאַט.

ס אָ פ י ע. (טרויריג.) יא, איך זאָל ניט זיין, וואָס זאָל איך אָבער טהון, אז איך בין יא דאָ?

מ א נ י ט ש ק ע. איך וויים, ער איז דיר געווען געפעלען נאָך פאַר מיין חתונה, דאַמאָלס האָסטו איהם געקענט צונעמען, איצט איז ער מיין מאַן און איך וויל איהם נעמען אהיים.

ס אָ פ י ע. אַ פרוי דארף ניט שלעפען איהר מאַן אהיים — זיא דארף זעהען אז ער זאָל ניט וועלען פון דער היים אוועקגעהן. מאַניטשקע, דו זאָגסט, מאַנכעס מאָל האָט ער דיך ליעב. (לאַכט און

וויינט.) יא, יא, איך גלויב דיר, דאָס זיינען זיי דיא מעננער... נו, דו זעהסט? ער האָט דיך ליעב, ער איז שטענדיג מיט דיר, דו ביזט זיין געזעצליכע פרוי, דו האָסט אַלע רעכטע, דיא גאַנצע וועלט איז מיט דיר און געגען מיר. אויף איין קאָנצערט, ווען מען אַפּלאָדירט איהם, זאָגט מען: און דאָס איז מאַדאַם זאַננענשיין. מיר קומט גאָר ניט, איך בין א פרעמדע, איך בין נור אבעטלערקע, איך בעטעל אוים דאָס, אויף וואָס איך האָב קיינע רעכטע. נור אַ מאָל, ווען ער, דער עגאָסאַסט און גליקליכער מענש, ווען ער דערמאָנט זיך אָן דער אונגליקליכער סאָפיע... (וויינט, קען ניט רעדען.) יא, איז עס וואהר, איך האָב איהם ליעב געהאַט בעפאָר ער האָט חתונה געהאַט, פון איהם אָבער האָב איך דאָס אָבגעלייקענט, איך האָב דיך גערעכענט פיר צו שוואך איך זאָל קאָנקורירען מיט דיר, איך האָב מורא גע־האַט דיין גליק צו רויבען. איך האָב געדענקט: זיי וועלען היי־ראַטהען, זיין גלקליך, און ער וועט איין מיר פערגעסען. נאָכהער אָבער ווען ער פלעגט קומען איין אונגליקליכער, א פערצווייפעל־טער, ווען ער פלעגט זיך מיר קלאָגען וויא שווער עס איז איהם צו לעבען מיט מענשען, וועלכע פערשטעהען איהם ניט, בעגרייפען ניט זיינע ארטיסטישע שטרעבונגען — איך האָב איהם ליעב געהאַט און האָב איהם געאָפּפערט מיין לעבען. אויף מיין ארמען קאָפּ האָב איך גענומען פלוך, שאַנדע און שפּאָט, און דיר האָב איך געלאָזט אַלע רעכטע. (פויזע. געררויש.) וועה איז מיר, זעה נור, וויא קומט אהער בארים? עטוואָס איז געשעהען. (בארים קומט פון גאָרטען, ער איז בלאָס און אַלט, טראָגט א רייזע טאַש און איין קליינעם טשע־מאָדאַן.) וואָס איז, בארים? ווען זייט איהר געקומען? וואו איז ליזע?

ב א ר י ס. (שטעלט דיא זאַכען אויפ׳ן באַלקאָן.) וואָס מאַכט איהר דאָ, סאָפיע? מאַניטשקע, איהר זייט נאָך אַלץ גוטע פריינד מיט סאָפיען? און איך האָב געהערט... איך האָב געוואוסט עס איז א ליגען — איך בין היינט געקומען מיט קרימסקי פאַראַחאָד. איך האָב איך קוים געפונען.

ס אָ פ י ע. אליין? וואו איז ליזע? געבליעבען דאָרט?

ב א ר י ס. (טרויעריג.) יא, סאָפיע... זי איז געבליבען דאָרט.

ב י י ד ע. וואָס מיינט איהר? וואָס הייסט עס?

ב א ר י ס. סאָפיע, איך האָב אייך געפאָלגט, איהר האָט גע־הייסען איך זאָל זיין מיט איהר, בין איך מיט איהר געפאָהרען קיין קרים. צוויי יאָהר בין איך געווען איהר דינסט, איהר פריינד, איהר קראַנקענוועכטער, איך האָב געטהאָן אלעס וואָס ער וואר נור מעג־ליך איהר לעבען צו פערלענגערן. אָבער, סאָפיע, אלע מיה איז גע־וועז אומזיסט. אונזער ליזע איז מאָנטאַג, דען צוועלפטען מאַי גע־שטאָרבען מיט א רוהיגען שטילען טויט. (פערדעקט זיין געזיכט.)

ס אָ פ י ע. געשטאָרבען? אָה! ליזע, ליזע, ארמע ליזע! וועה איז מיר! וועה! (ביידע פרויען וויינען.) פאר וואָס האָט איהר מיר ניט געשריעבען? טעלעגראפירט? איך וואָלט געקומען.

ב א ר י ס. וואָס וואָלט איהר געהאָלפען. (ווישט די אויגען.)

מ א נ י ט ש ק ע. ארמע ליזע! אזא אונגליק! אזא אונ־גליק! נו, איך מוז געהן! אהער אויפ'ן גרויסען פאנטאָן בין איך געקומען מיט ז'טאטען און מיט דער מאמען... איך וויל ניט זיי זאָלען קומען אהער. עס קען זיין, דאָס וועט איהם זעהר בעז מאַ־כען. נאָך וואָס דארף איך דאָס? א גוטען טאָג, באריס. (געהט אראָב פון דיא טרעפ.) נו, איהר גליק וואָס ליזע איז געשטאָרבען, איך וואָלט זיא היינט גוט דורכגעפאטשט. (אב.)

ז ש ע נ י. (גיט אַ קוק אין פענסטער.) טיאטע סאָפיע, דיא באבע זאָגט... אוי! אָנקעל באריס, אנקעל באריס! (ער נעהמט זי ארויס דורכ'ן פענסטער.) איך האָב נאָך אייך אזוי געבענקט, איהר גוטער אָנקעל. (קושט זי.) איהר זייט קראַנק, אָנקעל באריס?

ב א ר י ס. ניין, זשעניטשקע. איך בין נור אן אונגליקלי־כער. טיאטע ליזע איז געשטאָרבען און איך בין יעצט געבליעבען אליין אויף דער וועלט. (וויינט.)

ס אָ פ י ע. שאַ! זיי דארף מען עס ניט אָנזאָגען באלד. דיא אלטע ארמע מאמע נעבעך. (ווישט דיא אויגען, געהט צו איהם.) וויינט ניט, באריס, און זייט ניט אזוי פערצווייפעלט. איהר זייט ניט אליין, איהר האָט פריינדע, איהר האָט גוטע פריינדע, איהר

ווייסט ניט, וואָס פאַר אַ גוטער פריינד זשענטישקע איז אייך. (זי לעגט איין האַנד אויף באַרים'ס שולטער, די אַנדערע אויף זשעניטשקען. אַפּאַלאָן קוקט אַרויס דורכ'ן פענסטער און בעטראַכט זיי.) איאַ, זשע־ניטשקע?

ז ש ע נ י. איך האָב נאָך פריהער געזאָגט, נור אָנקעל באַרים האָט מיך ליעב און האָט ליעב טיאָטע סאָפיע.

ס אָ פ י ע. נעהם אַזוי אָט, און וויש אויס אָנקעל באַרים זיינע טרעהרען. (גיבט זשעניטשקען איהר טיכעלע.) אָט אַזוי, אָט אַזוי... מע דאַרף נור אַ ביסעלע וויינען, ניט קיין סך. זי פיהרט זשעניטש־קעס האַנד מיט'ן טיכעל איבער זיין געזיכט. באַרים קושט סאָפיע'ס טי־כעל און זשעניטשקעס האַנד.)

א פ א ל א ן (אַריין.) זעהר איין שעהנעס פאַמיליענבילד! שטער איך פיעלייכט?

ס אָ פ י ע. אָה, אַפּאַלאָן...

א פ א ל א ן. איז מאַניטשקע שוין פאָרטגעגאַנגען? איך שטעל מיר פאָר, וויא שווער עס איז איהר געווען. אָרמע יונגע פרוי!

ב א ר י ס. אָה, הערר זאַגנעשיין, איהר אויך דאָ? איך האָב ניט געוואוסט. וויא געהט עס? (גיט איהם די האַנד.)

א פ א ל א ן. (גראָב.) איהר האָט מיך ניט ערוואַרטעט דאָ צו זעהן? ליידער בין איך יעצט דאָ.

ס אָ פ י ע. זשעניטשקע, אָנקעל באַרים איז געווים מיד פון וועג. פיהר איהם צו דער באַבע. דאָרט איז זייף. גיב איהם וואַסער. זאָג דער באַבע, אפשר איז ער הונגעריג.

ב א ר י ס. ניין, ניין, דאַנקע. אָה, מיין זשעניטשקע. (נעהמט זי אויף די הענד, געהט אַב.)

א פ א ל א ן. (ציינט מיט'ן קאָפּ.) אונזער אַלטער בעקאַנ־טער. וואָס־זשע? געקומען צו גאַסט? האַ? יאָ, שוין לאַנג ניט גע־ווען. אָה, איהר האָט געוויינט? געווים, מע זעהט זיך ניט אַזאַ צייט. (נעהמט זיין הוט און ראָק.) זאָל איך אייך פיעלייכט מיט מיין טי־כעל די טרעהרען אָבווישען?

ס אָ פ י ע. אוי, רעד ניט קיין דומהייטען! (ער וויל געהן.) וואוהין, וואוהין ווילסטו געהן?

א פּ א ל א ן. וואוהין? איך פאהר אהיים.

ס אָ פּ י ע. איהר ווילט פאהרען אהיים צוזאמען מיט מאדאם זאננענשיין? איהר וועט נאך האָבען דיא עהרע זיא צו זעהען און צו טרויסטען.

א פּ א ל א ן. עס איז אפשר ניט קיין עהרע צו זעהען מיין פרוי, אָבער קיין שאנדע איז עס געווים ניט. מאדאם, זי איז איין עהרליכע פרוי, און טרויסטען איין יונגע פרוי, וועלכע איז געצוואונ־גען צו זוכען איהר מאן, גאָט וויים וואו, איז אויך ניט קיין גרוים אונרעכט.

ס אָ פּ י ע. רעכט און אונרעכט! אוי, וויפיעל געמיינהייטען זיינען מיט דיזע קלינגענדע ווערטער פערמאסקירט. אפּאלאן, דער מענש האָט מיר ערשט אַ נאכריכט געבראכט.

א פּ א ל א ן. רעד ניט. איך וויל פון איהם ניט הערען. איך האס דען מענשען און זיין קינד!

ס אָ פּ י ע. דו האָסט קיין רעכט זיי צו האסען.

א פּ א ל א ן. האסען איז קיין רעכט, עס איז א געפיהל. ווען איך זעה איהם, דענק איך געגען מיין ווילען, וויא קען מען האָבען צוטרויען צו אַ פרוי, וועלכע האָט אין דער פערגאנגענהייט געהיימ־ניסע? וואָס פיר איין ווערטה האָט איהר ליעבע, ווען זיא האָט שוין פון איין אנדערען מאן איין קינד געהאט? ווען זיא האָט שוין פריהער איינעם געליעבט? איינעם? ווער וויים, פיעלייכט האָט רעכט מיין שוויעגער־מוטער און עס זיינען שוין דאָ פיעלע געליעב־טע געוועזן.

ס אָ פּ י ע. וואהרע ליעבע קוקט ניט אין דער צוקונפט אריין און פרעגט ניט וועגען דער פערגאנגענהייט. וואהרע ליעבע טרויט און פערטרויט. ביסט דו געוועזן ציכטיג, אונשולדיג, ווען דו האָסט מיר דיין ליעבע געבראכט? האָב איך דיך געפרעגט, וויא פיעל געליעבטע דו האָסט געהאט, בעפאָר דו האָסט מיך בעריהרט? ווארום זאָלסטו אָלס מאן האָבען מעהר רעכט פון מיר אלס פרוי? אפּאלאן, מיך האָט איינע אונגליקליכע ליעבע צו מוטער געשאפען. עס וואר איין פעהלער, אָבער עס וואר דאָך איין עהרליכעס, אויפ־ריכטיגעס געפיהל. וויפיעל פרויען אָבער האָסטו געקענט ניט אלס

מענש, נור אַלס ווילדעס טהיר, אָהן ליעבע, אָהן ריינע עהרליכע גע־פיהלע, אָהן אויפריכטיגקייט? דיין ליעבע צו מאַדאַם זאַנגענשיין איז אויך ניט אַזוי אידעאַליסטיש ריין און דאָך ביזטו דער פאַטער פון איהר קינד.

אַ פּ אַ ל אַ ן. אַ, דאָס איז מיין קינד. שרייט.) מיין קינד!

ס אָ פ י ע. שש! (צייגט אויפ'ן פענסטער.) און דאָס איז מיין קינד! וואָס איז דער אונטערשיעד, דו גרויסער ראַדיקאַל, פי־לאָזאָף און פריידענקער? — אָבער, אַפּאַלאַן, איך בעט דיך, זאָל זיין געננוג, איך בעט דיך, האָב דו אַם וויינינגסטען מיטלייד מיט מיר, איך פערצייהע דיר אַלעס, וואָס דו האָסט געזאָגט, דען איך האָב דיך ליעב. נו, ערנידעריג מיך, שלאָג מיך, אויב דו ווילסט, פון דיר וועל איך אַלעס ערטראַגען, ווייל איך ליעב דיך. איך קען דיך, און איך וויים, ווען דיא שלעכטע לוינע וועט פאַראיבערגעהן, וועסטו אַליין בערייען דיינע גרויזאַמע ווערטער. (פינגערהוט קומט פון גאָרטען אונבעמערקט.)

אַ פּ אַ ל אַ ן. ניע וועל איך בערייען דאָס, וואָס איך האָב דיר יעצט געזאָגט.

מ אַ ט י ו ס. זעה נור. ער קאָממאַנדירט דאָ וויא ביי זיין טאַטען אין וויינגאָרטען.

אַ פּ אַ ל אַ ן. (איראָניש.) אָה, אונזער האָכגעשעצטער העהר פינגערהוט. וויא געהטס?

מ אַ ט י ו ס. (גראָב.) וואָס האָט עס צו אייך ווי עס געהט? פינגערהוט מעג זיין האָכגעעהרט אָדער ניט האָכגעהרט, ער קריכט ניט וואוהין מע דאַרף ניט! קריעכען זאָלען זיי שוין ראַטשקעס דיא אַלע שאַרלאַטאַנעס, אַ רוח אין זייער טאַטענס ערד אריין!

אַ פּ אַ ל אַ ן. (אויסער זיך.) וועמען מיינט איהר דאָס? איהר שאַראַמיזשניק! איהר אַלטער לץ איהר! (גלעט דען קאָפּ.)

פ י נ ג ע ר ה ו ט. (קלאַפּט אָן טיש.) ע, טשערנע, עסען! און דערלאַנג דעם גראַפינטשיק בראַנפען. זעה נור וויא ער האָט זיך צופלאַקערט! מיליאָנער מיינער! מיין בלאַהאַרעטעל!

ס אָ פ י ע. (לאָזט ניט אַפּאַלאַן ריידען.) פּאַפּאַ, דו וועסט מעהר ניט רעדען! איין וואָרט ניט! אַ יאָ? ! — מאַמע, גיב זיי

עסען. זשעניטשקע, רוף אָנקעל באַרים עסען. הערר זאָגנענשיין, איך דאַרף מיט אייך רעדען, קומט אַריין אין שטוב אויף אַ מינוט. (שלעפּט איהם.)

אַ פּ אַ ל אָ ן. אַזאַ אַלטער היהנער פּרעסער, אַזאַ אַלטער טויגעניכטס. (סאָפיע פיהרט איהם פאָרט.)

מ אַ ט י ו ס. וואָס? (כאַפּט זיך אויף.) אָט וועל איך דיך באַלד! (זעצט זיך.) האַר אויס, איך וועל דיך אַטוואַדיען פון דאַנען. גאָר ניט, אַזאַ קבצן זאָל זיך ערלויבען. און אַ מכה ווילסטו ניט? (טשערנע קומט מיט זופּ.)

ט ש ע ר נ ע. נאַ, נאַ, עסען. פערשטאָפּ דיא הלאַטקע — ווילסט דעם בראַנפען, וואָס דו האָסט אויסגעטרונקען? קיין נייעם בראַנפען האָט מען נאָך ניט צוגעגרייט, פּראַנט מיינער!

מ אַ ט י ו ס. איך האָב אויסגעטרונקען זאָגסטו? הם, וויא קומט עס?

ט ש ע ר נ ע. דו זעהסט ניט? באַרים איז דאָך געקומען. (באַרים, זשעניטשקע זעצען זיך צום טיש.)

מ אַ ט י ו ס. וואָס מאַכט באַרים עפּעס? איך האָב געוואוסט, דו וועסט קומען. לעבען קען מען נור אין אַדעס. עס איז אַ שטאָדט, וואָס דאָס אויג געליסט. (עסט.) נו, און וואו איז פעפער?

ט ש ע ר נ ע. פעפער? פערגעסען, אַ קאָפּ — טפוי זאָל עס ווערען!

ז ש ע נ י ע. באַלד, באַבעניו. (לויפט, ברייגגט פעפער. אַלע עסען.)

אַ פּ אַ ל אָ ן. (מען הערט זיין שטימע דורכ'ן פענסטער.) ניין, דאָס איז שוין צופיעל! וואָס? יעדער טויגעניכטס, יעדער געמיינער לומפּ זאָל מיך בעליידיגען אויך? וועניג האָב איך צו ערטראָגען? (סאָפיע בערוהיגט איהם.)

מ אַ ט י ו ס. מיר דאַכט זיך, איך וועל געהן, וועל איך איהם!... עס איז אַ זופּ... אַ ציגיינערשע סאָליאַנקע. אָהן זאַלץ, און אָהן פעפער, אָהן טעם און אָהן ריח. (זאַלצט און פעפערט בייז.)

ט ש ע ר נ ע. שאַ! און אויף ליזען האָסטו פערגעסען צו פרעגען? אויך מיר אַ טאַטע, טפוי זאָלסטו ווערען!

מ א ט י ו ס. יא, טאקע, וואָס מאכט ליזע? (שטיממען.) זעה נור בעסער. איך וועל שוין היינט פון עסען קיין הנאה ניט האָבען.

(שטעמפּעל, פּראדי, מאניטשקע קומען פון גאָרטען.)

ש ט ע מ פּ ע ל. (געהט גלייך אויפ'ן באלקאן.) אויב איהר ווילט, מעג זיין אַ גאָט העלף. (צו זשעני.) דו, בעלאריבעצע, דער־לאַנג מיר אַ קענדעל וואסער, איך האָב אויפגעגעסען אַ טאראנקע, ברענט מיר אויפ'ן הארצען. (זי גיבט איהם וואַסער.) ברודער, איך האָב מורא ביי אונז וועט דאָ זיין אַ באַטאַליע. (טרינקט.)

מ אַ ט י ו ס. פערגעס ניט, ביזט ביי מיר אויף מיין דאַטשע.

ט ש ע ר נ ע. (צו דיא פרויען.) וואָס זייט איהר דאָרט גע־בליעבען שטעהען? אָהן אַ גוט מאָרגען, אָהן אַ גוט יאָהר. מענשען! טפוי זאָל עס ווערען!

פ ר אַ ד י. וואָס איז איצט פאר אַ צוגאַסט? אז מע וועט ביי איך דאָ געלעגען ווערען, וועט איהר אונז איינלאַדען צום ברית.

ש ט ע מ פּ ע ל. (שטעלט אוועק דאָס קענדעל.) מיר זיינען גאָר פשוט געקומען נאָך אונזער בחור. וואו איז ער דער אָקון? אפנים אין דיא היצען האַלט איהר איהם דאָ אין אַ לאַחאנקע מיט קאַלט וואַסער און ער צאַפּעלט זיך דאָ ביי איך וויא אַ לעבעדיגער, האַ?

מ א ט י ו ס.איהר מעגט איהם נעמען און איהר מעגט אייך מיט איהם וואַרגען.

ב א ר י ס. איך פערשטעה ניט, וואָס קומט דאָ פאָר? שווער, איך בעט אייך, מאַכט ניט קיין סקאַנדאַלען. (ווינקט אויפ'ן פענס־טער.) וואָס מיינט איהר, איהר קומט צו געזונד דערפון?

פ ר א ד י. (צו באריס.) דו זאָלסט ניט פערשטעהן וואָס דאָ קומט פאָר? עס איז דאָס זעלבע וואָס איז אַ מאָל פאָרגעקומען און וואָס עס וועט נאָך איה"ש פיעל מאָל פאָרקומען.

מ א ט י ו ס. האַלט דיין פיסק! ביי מיר אויף מיין דאַטשע!

פ ר א ד י. איך וועל ביי דיר בעטען אַ ראזשרעשעניע צו רע־דען, טראַקטירנע נאַדזיראַטעל מיינער!

ש ט ע מ פּ ע ל. וואו איז מיין בחור? איך קען דיר אויף דיין דאַטשע געבען אַזאַ חליאַב, אַז עס וועט זיך איבערקעהרען דער גאַנצער טשיהונטשיק מיט דיא פיש! איהר האַלאַדראַנצעס! וואָס

מיינט איהר ? צונעמען ביי א ווייבעל איהר מאן און מאכען דא א גאנצע ריבאלאוסטווא...

ב א ר י ס. הערט אויף, הערט אויף, איך בעט אייך.

מ א ט י ו ס. דו בינדרוזשניק! דו ווילסט דיך אנהויבען מיט מיר, איך וועל דיך. (כאפט זיך אויף, אלע נאך איהם.)

ז ש ע נ י ע. (ערשראקען.) זיידע, זיידע! טיאטע סאפיע! (וויינט.)

ט ש ע ר נ ע. טפוי זאלט איהר ווערען! דיא שכנים וועלען זיך דאך צונויפלויפען אויף אייער בעזען וואונדער.

פ ר א ד י. פאר אונז וועט זיך אננעהמען גאט, פאר אונז וועלען זיך אננעהמען מענשען! (דאטשניקעס קומען פון אלע זייטען און הערען זיך איין נייגריריג.) מיר זיינען ניט געקומען גנב'ענען פרעמדעס, מיר פארהדערען אונזערעס.

מ א ט י ו ס. דיינס! נעהם און העננ איהם אויף דיר אויפ'ן האלז.

ש ט ע מ פ ע ל. איך האב א כאראקטער, איך שוויינ, איך שוויינ, אבער אז מיין גאל פלאצט, ווערט ביטער דיא גאנצע פיש, און, ברודער, עס קען דיר ארויסשפארען די נשמה! זשוליק דו, וואו איז מיין איידעם? (א בעוועגונג צווישען דיא דאטשניקעס. סאפיע, אפאלאן קומען פון שטוב.) אט איז ער דער בחור! אהיים, ברודער! גענוג שפיעלען אויף א פרעמדען פארטעפיאן. האסט אין דער היים אן אייגענעם. קאנצערטען דארף מען געבען אין דער־היים.

מ א נ י ט ש ק ע. פאפא, הער אויף, איך בעט דיך, מאך ניט קיין סקאנדאל, אויב דו ווילסט מיך ניט אונגליקליך מאכען. (צו אפאלאן.) איך בין ניט שולדיג, זיי פיהרען מיך... אך וויים ניט, וואס זאל איך טהון? (וויינט.)

א פ א ל א ן. יא, זעהר שעהן, זעהר שעהן, מען האט עס גע־דארפט ערוואַרטען. מאניטשקע, וויין ניט, איך בעט דיך, קום, דיר פאסט ניט דא צו זיין. (וויל געהן פון דיא טרעפ, בעטראכט דיא פרעמדע מענשען.) אוי, וועלכע שאנדע! סקאנדאל!

ס א פ י ע. (לאזט איהם ניט געהן.) אפאלאן, ניט יעצט

דארפסטו פאָרטגעהן, ניט אזוי דארפסטו מיך יעצט פערלאָזען. בע־רוהיג זי, שיק זי אהיים, דו וועסט קומען אהיים שפּעטער, וועסט קומען באלד. זאָג איין וואָרט.

א פּ א ל א ן. זעה וויפיעל פרעמדע מענשען, איך קען ניט, לאָז מיך.

ס אָ פּ י ע. פיהלסטו דען ניט, דאָס אויב דו געהסט אזוי אוועק, ציינסטו אליין אויף דאָס דו שעהמסט דיך מיט מיר, דאָס מיך רעכענסטו דיא נידריגסטע פון זיי? אָה, אפּאלאן, זיי א מאַן! בערוהיג זיא, און בלייב נור איינינע מינוטען.

א פּ א ל א ן. (בעז.) ע, אונזינן! דיא גאַנצע וועלט ווייסט, זיא איז מיין געזעצליכע פרוי, וויא קען איך זיא איצט שיקען אהיים און אליין בלייבען דאָ? (ראַש אראָב פון דיא טרעפּ.) קום אהיים גיכער. (זי ארמט איהם, ביידע געהן.)

פּ ר א ד י. אָט אזוי, נעהם איהם... עס טרעפט זיך מיט דיא מאַנסביל... אָבער ווען דאָס אמת'ע ווייב נעהמט — געהט מען. יא, אן אייגען ווייב איז ניט קיין פרעמדע. (אפּאלאן אב מיט זיין ווייב.)

ש ט ע מ פּ ע ל. און וו'זנאַק פאמיאטי, דו אלטער זוואָדניק, וועל איך דיר מאַכען דאָ א לימינאַציע! איהר זאָלט דאָ וויסען און געדענקען, וויא צו כאַפּע זאויפ'ן קריוטשאָק פרעמדע פיש אין מוטנע וואַסער. נאַ דיר! (שלעפּט דעם טישטוך און ווארפט אלעס אראָב פון טיש, דאטשניקעס לאַכען.) און דאָס נאַ דיר! (וויל שלאָגען פינ־גערהוט.) איך וועל דיין פליעך ברייטער מאַכען און גלאַנציגער.

ב א ר י ס. איהר זיינט היינט פון זינען אראָב, צי דער רוח ווייס אייך! (ראַנגעלט זיך מיט שטעמפּעל, וויל איהם אומוואַרפען, מאַטיוס לויפט אום, משוגע.)

פּ ר א ד י. גיב איהם, גיב איהם! אָט לאָזט מיך צו'ן איהר, צו דער ליובאָווניצע, וועל איך באלד אויספּאַטשען דיא גאַנצע ליובאָוו פון איהר, לאָזט מיך אקערשט! (לויפט צו סאָפיען. טשערנע לאָזט ניט. זי רייסט דיא טיכעל פון טשערנע'ס קאָפּ, לויפט, נאָך איהר מלך, דיא איבריגע יאָגען זיי נאָך. מע הערט א געפילדער אויפ'ן גאַס. סאָפיע מיט זשעניען בלייבען אליין. סאָפיע געהט לאַנגזאַם צום קינד,

פאַלט לעבען איהר אויף דיא קניע, דריקט זי צו זיך און וויינט ביטער. דאס קינד וויינט אויך. באריס בעטראכט זיי פון דער ווייט, דעם קאָפּ אראָפּגעלאָזען.)

ס אָ פ י ע: אָה, קינד, קינד, קינד!....

(פאָרהאַנג.)

פיערטער אקט.

(סאָפיע׳ס צימער וויא אין צווייטען אקט. א פיאנאָ איז צוגעקומען, אויף דער פיאנא נאָטען, אַלעס אין אונאָרדנונג, אַנגעוואָרפען פאַפּיערען, קליידער, בילדער. סאָפיע פּאַקט פערשיעדענע זאַכען אין איין גרויסען קאָסטען, זשעניטשקע העלפט.)

זשעניטשקע. טיאָטע סאָפיע, ווען וועלען מיר פאָהרען?

סאָפיע. היינט אבענד, זשעניטשקע, 11 אזייגער געהט אָב דאָס שיף, צעהן וועלען מיר שוין דאָרט זיין.

זשעני. וויא אזוי, האָסטו געזאָגט, רופט זיך די שטאָדט?

סאָפיע. סימפעראָפּאָל. מיט׳ן שיף וועלען מיר פאָהרען ביז א גרויסע שטאָדט, וועלכע רופט זיך סעוואסטאָפּאָל, און פון דאָרט מיט׳ן אייזענבאַהן. (פּאַקט.)

זשעני. מיר וועלען שוין קיין מאָל ניט קומען צוריק קיין אדעס?

סאָפיע. איך וויים ניט, קינד, אפשר וועלען מיר שוין קיין מאָל ניט קומען צוריק.

זשעניע. און דער זיידע מיט דער באבע וועלען אלע מאָל דאָ זיין?

סאָפיע. ניין. זיי בלייבען דאָ דערווייל, אָבער שפּעטער ווען איך וועל האָבען געלד, וועל איך זיי אויך נעהמען צו אונז אהין. (פּאַקט.)

זשעניע. (פערטראַכט.) און וואו וועט בלייבען אָנקעל בארים?

סאָפיע. איך וויים ניט. וואו ער וועט וועלען, דאָרט וועט ער זיין. זשעניטשקע, דו פרעגסט מיך צופיעל, איך קען איבער דיר גאָר נישט טהון. (פויזע.)

ז ש ע נ י ע. פאַר וואָס?... ע, ניין, ניין, גאָר נים.

ס אָ פ י ע. וואָס נאָך האָסטו געוואָלט פרעגען, זשעניטשקע?

ז ש ע נ י ע. ניין, מען דאַרף ניט, איך וועל דיך ניט דולען דעם קאָפּ מעהר.

ס אָ פ י ע. וואָס האָסטו דען געוואָלט פרעגען?

ז ש ע נ י ע. פאַר וואָס זיינען מיר אַזוי גיך אַוועק פון גרויסען פאנטאַן? אַלע זיינען דאָך נאָך דאָרט. (פויזע.)

ס אָ פ י ע. אויף אַ דאַטשע וואָהנט מען נור ביז עס קומט דער אומטוטהיגער הערבסט מיט דיא קאַלטע וואָלקענדיגע טעג. אונזער הערבסט איז אַ ביסעל צו גיך געקומען און אונזער דאַטשנע סיזאָן האָט זיך געענדיגט פאַר דער צייט. (קעהרט זיך אָב.)

ז ש ע נ י ע. דו וויינסט, טיאָטע סאָפיע?

ס אָ פ י ע. ניין, זשעניטשקע, הער. באַלד וועלען דיא אַרביי־טער קומען נעהמען דאָס פאָרטאָפּיאַנאָ, געה בעסער אַריין צו דער באַבע.

ז ש ע נ י ע. איך וויים, דו ווילסט דאָ וויינען איך זאָל ניט זעהען. (קוקט סאָפיען אין דיא אויגען.) דו וויינסט היינט צופיעל, טיאָטע סאָפיע. (אַב אין אינערע טהיר.)

ס אָ פ י ע. ניט צופיעל, קינד. טיאָטע סאָפיע וועט נאָך וויי־נען און וויינען. געהט, בעטראַכט דאָס פיאַנאָ.) „מיין סאָפּפּאָהה“, איך וויל ביי דיר זאָל דאָ שטעהען אַ פיאַנאָ, מיין אמת'ע, ריכטיגע שפּראַכע וועסטו הערען נור דאָן, ווען איך וועל דיר מיט בעגייס־טערונג שפּיעלען“. און דיא אָרמע סאָפּפּאָהה האָט מיט צוויי שטונ־דען יעדען טאָג מעהר געאַרבייט און האָט געצאָהלט פאַר אַ פיאַנאָ... עס איז געווען אַ פרעמדע פיאַנאָ, אַ געדונגענע, היינט וועט מען זי צונעהמען אַזוי ווי מען האָט ביי מיר אַלעס צוגענומען. אַה, ווי־פיעל גליקליכע מינוטען איך האָב דאָ איבערגעלעבט! וועלכע גע־פיהלע האָבען געשטורמט אין מיין האַרץ, ווען ער האָט צו מיר גערעדט מיט זיין געטליכע שפּראַכע. אָט דאָ איז ער געזעסען, אָט איבער דיא קלאַווישען זיינע פינגער אומגעלאָפען, ער וועט זיי מעהר ניט בעריהרען. (קושט דיא קלאַווישען קניענד.) אנשווי־גען געוואָרען אויף עוויג, איך וועל שוין דיא זיסע שפּראַך ניט

הערען מעהר — געשטאָרבען. גלייכגילטיגע מענשען וועלען באלד קו־
מען אזוי ווי שמשים פון חברה קדישא און וועלען דיך ארויסטראָגען
וויא א טויטען. (וויינט, גערויש.) אהא, מען געהט: זיינע נאָ־
טען, דאָס לאָז איך מיר. (וויקעלט איין דיא נאָטען, ווישט אויס דיא
אויגען. פינגערהוט, ארבייטער קומען.)

פ י נ ג ע ר ה ו ט. יא, דאָס איז מיין קווארטיר. איך בין דער
הערר מאַטיוס פינגערהוט. דיעזע פיאנא, איך דארף זיא ניט מעהר,
איהר קענט זיא נעמען. (ארבייטער רוקען אָב דיא פיאנא פון וואַנד.)

ס אָ פ י ע. איין מינוט! זאָל עס נאָך איין מינוט בלייבען
אויפ'ן פלאַטץ. אָט אזוי. איין מינוט, און אדיע. (פאַלט צו דער
פיאנא און בלייבט שטיל. דיא ארבייטער שטויבען.)

א ר ב י י ט ע ר. (צו די קאַמעראַדען.) קאַמעדיו לאַמאיעט.

ס אָ פ י ע. (מאַכט צו דאָס דעקעל.) יא, פיניטא לא קאמעדיא,
דיא קאמעדיע האָט זיך געענדיגט. (לאכט און וויינט.) פריינדע,
מיין פאפא דארף ניט מעהר דיא פיאנא, טראָגט זיא אוועק, נעהמט
זיא צו. (דיא ארבייטער טראָגען ארויס די פיאנא. סאָפיע קניעט נעבען
קאַסטען און קוקט אויף דיא נאָטען.) א לעבעדיגע שפּראַך איז דאָס
געוועז, איצט זיינען געבליבען נור טוידטע נאָטען... (קושט דיא
נאָטען, לעגט זיי אין קאַסטען. פינגערהוט האָט זיך געגען שפּיגעל פער־
קעמט.)

מ א ט י ו ס. סאָפיע, דו ביזט זעהר ראַסטראָיעט? איך האָב
געוואָלט רעדען מיט דיר פון געשעפט. (זיא זוכט דיא בערזע.) ניין,
ניין, ניט קיין געלד. (זי גיט איהם א מטבע, ער נעמט צו.) ניט
דאָס. איך האָב געוואָלט רעדען טאקע פון א וויכטיגע זאך. דו ביזט
דאָך יא מיין טאָכטער, ביזט א קלוגע, א געראָטענע, וואָס טהוסטו
דאָס?

ס אָ פ י ע. איך פּאַק איין דיא זאכען.

מ א ט י ו ס. איך פערשטעה, אָבער אזוי אין אַלגעמיין?
דו מאכסט פון דיר א תל. מאַטיוס וועט ניט קענען אויף דער על־
טער ווערן א גראָבער יונג, א שטיוועל פוצער, איך בין דאָך גע־
וואָהנט צו לעבען וויא אַן עדעלמאַן.

ס אָ פ י ע. אי, דאַרפסט זיך ניט זאָרגען. פאר דער קוואר־

טיער איז בי'ן ערשטען בעצאָהלט. איהר וועט דאָס אַלעס פערקויפען און מאַכען צו געלד. און איך האָף, זעהר גיך וועל אייך קענען נעהמען צו זיך.

מ א ט י ו ס. איך ווייס. אָבער דאָס הייסט געמוטשעט זיך, ניט געלעבט. אין אדעס קען מען לעבען אז מע וויל. פערשטעהסטו? חע! איינס, צוויי, און שוין געוואונען דיא פארטיע. שאראם אט בארטא, זשאַלעטעי אוב סרעדינו. אויב עס האָט זיך שוין יע געטראָפען. (גלעט דען פּליעד.) אזא זאך קען מען שוין ניט פערגלעטען. איצט איז דער עיקר געלד.

ס אָ פ י ע. דיך האָט געשיקט צייגער.

מ א ט י ו ס. וואָס איז דער אונטערשיעד? עס איז א געשעפט־זאך און מע דארף זיך איבערלעגען.

ס אָ פ י ע. (בעז.) דו האָסט מיר געשוואָרען קיין מאָל ניט רעדען מיט מיר דערפון, דו האָסט געשוואָרען! האָסט שוין פערגעסען? הא? דו ווילסט עס זאָל געשעהן איין אונגליק?

מ א ט י ו ס. (ערשראָקען.) איך האָב געשוואָרען, זאָגסטו? הם, וויא קומט עס? איך געדענק ניט. אויף מיין וואָרט. אוי, סאָפיע, איך האָב דיך קיינמאָל ניט געקענט פערשטעהן. ביזט גאָר קיין מענש ניט...

ס אָ פ י ע. זאָ לאַנג איהר זייט די מענשען, געוויס, בין איך קיין מענש ניט... אָי! הפנים, ווען איך וועל אפילו שוין ליעגען אין דער ערד, וועט מען אויך קומען טרעטען מיך מיט דיא פיס און שפייען אויף מיין קבר. (פּויזע.)

ט ש ע ר נ ע. (עפענט דיא טהיר.) סאָפיע, אוי וועה איז מיר. (ערשיינט.) זעה וואָס פון איהר איז געוואָרען? סאָפיעלע! וואָס האָב איך דיך געוואָלט פרעגען? איך האָב א קוק געטהאָן אויף דיר און פערגעסען. (ווישט אָ טרעהר.) נו, טפוי זאָל עס ווערען. — פּראָנט מיינער, דו ביזט דאָ? אפשר וואָלסטו עפּיס געהאַלפען? זעה, וואָס עס טהוט זיך אין שטוב.

מ א ט י ו ס. איך קען ניט יעצט... אַ מענש וואָרט אויף מיר ביי פּאַנקאָני'ן. (אב, באַלד צוריק אין טהיר.) אַט געהט באריס, ער וועט דיר העלפען, ער איז ניט חולה. איך האָב אַ געשעפט. א

מענש ווארט אויף מיר... טשערנע, דו האסט מיר נאך אלץ ניט אויסגעפרעסט מיין ווייסען זשילעט? א קאפ, טפוי זאלסטו ווערען. (אב.)

ט ש ע ר נ ע. דער ווייסער זשילעט ליעגט איהם איצט אין זיננען. אוי, וואסערע מענשען עס איז דא אויף דער וועלט. (באריס קומט, נידערגעשלאגען און טרויריג.)

ב א ר י ס. גאט העלף, סאפיע, וואס מאכט איהר, שוויגער?

ט ש ע ר נ ע. (וויינענד.) וואס זאל איך מאכען? אוי, פינס־טער איז מיר. ווען איך גיב א קוק אויף דיר, דערמאן איך מיך אויף אונזערע אונגליקליכע ליזע נעבעך. אזא יונג קינד דארף שטאר־בען, און איך מיט מיין אלטען צודולטען קאפ דארף מיך נאך אומ־שלעפען אויף דער וועלט. איך דארף נאך פרעסען ווייסע זשילע־טען... אוי, רבש"ע, מעגסט דיך איבערנעהמען. גוטע פאריאדקעס ביי דיר. טפוי זאלסטו ווערען. (אב.)

ב א ר י ס. (טרויריג.) אליזא, הייסט עס, איהר פאהרט טאקע היינט?

ס א פ י ע. יא, אונבעדינגט. (פאקט.)

ב א ר י ס. דער שווער האט געזאגט, מע דארף דא עטוואס טהון. קען איך אייך העלפען?

ס א פ י ע. ניין, באריס, דאנקע. איך פאק נור איין דעם קאסטען מיט זאכען, איך נעהם נור וואס עס איז נעטהיג פאר מיר און פאר זשעניטשקען.

ב א ר י ס. (זיפצט.) ווען זשעניטשקע וואלט כאטש דא גע־קענט בלייבען.

ס א פ י ע. סך הכל? אוי ווערה איז מיר! וואס איז דיא ארמע טיאטע סאפיע אהן זשעניטשקען?

ב א ר י ס. יא, עס איז וואהר. איך ווייס, סאפיע, אייך איז יעצט זעהר שווער?

ס א פ י ע. איך האב געוואוסט, איהר וועט היינט קומען רע־דען מיט מיר. איך מוז דאך אייך אויסהערען — איך קען מיר ניט העלפען, אבער דאס דארף איך אייך זאגען, איך וויים פון וואס איהר ווילט רעדען. אייערע אומזיסטע רייד וועלען מיר נור נאך

טיעפער מאַכען מיינע שמערצען, און איך זאָג אייך פריהער, מיין ענטפער וועט זיין: ניין, ניין, ניין! ווילט איהר דאָך רעדען?

ב א ר י ס. יא, סאָפיע, איך בעט אייך, הערט מיך אויס.

ס אָ פ י ע. (זעצט זיך.) רעדט, איך הער!

ב א ר י ס. דאָס וואָס איז געווען דארף אויסגעשטריכען ווערען, איך דארף עס ניט דערמאָנען.

ס אָ פ י ע. אָה, איהר ווילט זיין גרויסמוטהיג געגען מיינע פערגאַנגענע זינד?

ב א ר י ס. געגען אייערע זינד? בעוואהרע גאָט! ניט דאָס מיין איך. איך בין ניט קיין גרויסער פילאָזאָף, אָבער איך פערשטעה, ניט איהר האָט געזינדיגט. איהר האָט געליעבט מיט ריינע, כשרה געפיהלע. מע פערדיענט גאָר ניט אזוי געליעבט צו זיין. ניט איהר, סאָפיע, האָט געזינדיגט, געזינדיגט שווער האָבען דיא וועלכע האָבען אזא עדלעס הערץ צערבראָכען, דיא וועלכע האָבען געקענט אזא סאָפיע פערטוישען אויף א ליזע, אויף א מאַניטשקע. — ניין, איך זאָג, מיינע פערגאַנגענע זינד דאַרפען פערגעסען ווערען. איך בין געווען אונעהרליך, ווייל איך בין געווען לייכטזיניג. סאָפיע, איך האָב דיך שטענדיג געליעבט. מיר, מעננער, קענען נור שעצען דאָס גליק, ווען מיר פערליערען עס. מען אָפפערט אונז דאָס לעבען און מיר מיינען עס דארף אזוי זיין, עס קומט אונז... דיא צייט האָט מיך געלערנט... איך פערשטיי יעצט גאַנץ גוט, מיר קומט גאָר ניט, איך האָב קיינע רעכטע, איך וויל נור פערדיענען דיין פריינדשאַפט. דו ביזט איצט פערלאַסען, ערנידעריגט, ניעדערגעשלאָגען, ערלויב מיר צו זיין דיין פריינד, דיין קנעכט, דיין דיענער.

ס אָ פ י ע. אונמעגליך! איך קען מיך ניט פעראייניגען מיט א מענשען, וועלכען איך האָב ניט ליעב. דאָס איז מיין איבערצייגונג, וועלכע האָט מיך זעהר שווער געקאָסט.

ב א ר י ס. יא, איך וויים, איהר קענט מיך יעצט ניט ליעב האָבען, אָבער איך האָב דיך ליעב, איך אַכטע דיך, איך פערגעטער דיך. עס קען זיין, ביזט גערעכט, מען דארף זיך פעראייניגען נור דורך ליעבע, זעהסט דאָך אבער... דיא נאַטור האָט דיר געשענקט א גאַנצען אוצר מיט ליעבע און דו האָסט עס פערשווענדעט אָהן גליק

פאר זיך. איך פאָרדער פון דיר קיינע ליעבע—איך בעט נור, ערלויב מיר דיך צו ליעבען, איך וועל זעהן אויסצוהיילען די וואונדען פון דיין הארצען, בערוהיגען דיין קראַנקען גייסט, שטילען דיינע ביטערע געפיהלע. (לאָזט אראָב דעו קאָפּ, שווייגט.)

ס אָ פ י ע. אַה, באַרים, וויא פערענדערט איהר זייט געוואָרען.

ב א ר י ס. דער בעסטער רעפאָרמאַטאָר איז דיא צייט.

ס אָ פ י ע. ליידער, יעצט איז שוין צו שפעט.

ב א ר י ס. זאָל זיין פון מיר רעדען און דענקען איז שוין צו שפעט, אָבער דאָס קינד? פערגעסט ניט, דאָס קינד וואקסט אָהן א טאַטען און אָהן א מאמע. פאַר פרעמדע זינד ערוואַרטען זיא אין לעבען פערפאָלגונגען און בעליידיגונגען. איך, איך פערדיען ניט מען זאָל אויף מיר רחמנות האָבען, אויף זיך ווילט איהר אויך קיין רחמנות ניט האָבען, אָבער זשעניטשקע?

ס אָ פ י ע. (רינגט דיא הענד.) הא? זשעניטשקע? זשעניטשקע! (זשעניטשקע לויפט אריין.)

ז ש ע נ יע. טיאָטע סאָפיע, האָסט מיך גערופען? אַ, אָנקעל באַרים? (לויפט צו איהם.) איהר ווייסט, מיר פאָהרען אוועק היינט. איהר וועט בענקען נאָך מיר?

ב א ר י ס. איך וועל זעהר בענקען, איך וועל דאָ בלייבען אליין.

זש ע נ י ע. איהר קענט ניט פאָהרען אהין?

ב א ר י ס. ניין, טיאָטע סאָפיע ערלויבט ניט, ווען זיא זאָל אויף אונז ביידע רחמנות האָבען, וואָלט איך אויך געפאָהרען. איך וואָלט אין סימפעראָפאָל געעפענט א פאָטאָגראַפיע און מיר וואָלטען אַלע געאַרבייט און געלעבט צוזאמען.

ז ש ע נ י ע. אוי, טיאָטע סאָפיע! (בעמערקט איהר בעזע מיענע.) וואָס האָסטו מיך גערופען?

ס אָ פ י ע. דו וועסט געהן מיט אָנקעל באַרים אויפ'ן אלעקסאַנדראָווסקי פּראָספּעקט, איך האָב קיין צייט ניט, איך דאַרף נאָך שרייבען א פּאָאַר בריעף, אָנקעל באַרים וועט דיר קויפען א

וואַרם מאַנטעלע, איך האָב מורא, אויפ׳ן שיף וועט זיין קאַלט.
(נעהמט געלד פון איהר בערזע.)

באַריס. ערלויבט מיר ווענינגסטענס זשעניטשקען אַ מאַנ־טעלע קויפען. קום, זשעניטשקע. (ביידע אב.)

סאָפיע. דאָס קינד? עס וועט אויסוואַקסען אַ שעהן מיי־דעל אין איין גרויסע שטאָדט, אַן אונגעזעצליכעס קינד צווישען אַזעלכע געזעצליכע מענשען וויא מוסיו פינגערהוט און הערר ציי־נער. וואָס ערוואַרטעט זיא?... אָבער ניין, ניין, איך קען יעצט דערפון ניט דענקען, איך וויל ניט און קען ניט דענקען דערפון! איך בין יעצט אַליין, פיעלייכט וועל איך אהם קענען יעצט אָנשריי־בען אַ בריעף; זאָגען איהם מיין לעצטעס וואָרט, מיין לעצטעס „לעבע וואהל" און דאַן פערצייהען און אַלעם פערגעסען. (נעהמט טינט, פעדער שרייבט און לעזט.) „מיין ליעבער, ליעבער אפאלאָן"...
(פאַלט צום טיש, וויינט.)

מלך. (הינטערן טהיר.) שווים, שווים אריין! זיי וועלען דיך ניט אויפעסען. נישקשה. (סאָפיע ווישט אוים דיא טרערען.)
אז מע זוכט געפינט מען... (מלך און מאַניטשקע קומען.)

סאָפיע. (בעז.) וואָס איז? וואָס דאַרפט איהר דאָ? ער איז ניטאָ דאָ! ניטאָ!

מלך. מיר ווייסען, אז ער געהט ניט אהער, מיר קוקען גוט. נישקשה. אָבער וויא זאָגט מען, אז עס איז ניטאָ קיין פיש, איז אַ ראַק אויך אַ ריבע, און אז עס איז ניטאָ קיין גוטע מיטלען, איז אַ באַבסקע זאַך אויך אַ רפואה. (זעצט זיך.) סאָפיע, מיר האָבען מיט׳ן בחור אַ גרויסע מאַראַקע...

מאַניטשקע. דו ביזט בייז אויף מיר, איך וויים, אָבער וואָס בין איך שולדיג? מיינסט מיר איז גוט? ער געהט אום שוואַרץ וויא אַ כמאַרע, רעדט ניט, שפּיעלט ניט, קוקט ניט אויפ׳ן קינד, האָט פערנאַכלעסיגט זיינע אוראָקען. אַ מאָל האָב איך געקענט וועַ־רען גוט מיט איהם דורכ׳ן קינד. דו פערשטעהסט? דאָס קינד גיט אַ שמייכעלע — איצט איז דאָס קינד ביי איהם וויא אַ הינטעל, להבדיל. און מיט׳ן טאַטען וויל ער ניט רעדען.

מלך. יאָ, ער זאָגט, ער האָט ניט קיין אַסאַבעננע סימ־

פּאַיעס צו טשוכאַן. זאָל זיין אַזוי... אָבער אַז מען איז שוין אין פּעסעל, וואָס העלפט דער צאַפּלען זיך, האַ?

מ אַ נ י ט ש ק ע. גאַנץ פריה געהט ער אַוועק און קומט שפּעט אין דער נאַכט. קעהרט זיך אום מיט'ן פּנים צום וואַנד און רעדט ניט אַ וואָרט. אַזוי צוטראָגען, פערזאָרגט, איך ווייס ניט וואָס זאָל איך טהון? (וויינט.)

מ ל ך. איך גלויב ניט אין באַבסקע זאַכען, מען זאָגט דאָס איז אַזאַ וואַראַזשבאַ, אַ אָבגעטאָהנע זאַך. איך ווייס, דו ביזט חלילה ניט קיין וועדמאַ, נור טאָמער האָסטו עפּיס אַ פּרעדסטווא, זיי אַ גוטע און גיב דאָס מאַניטשקען. אוי, איך האָב געוואָלט מיין מיזינקע געבען אַ מאַן, עס זאָל זיין אַ קאַרפּ נאַ אודיוולעניע, און וואָס האָט זי? זי האָט אַליין מורא געהאַט, אפשר דער גרויסער האָס־פּאָדין מיט'ן פליעך, אָדער דו, חלילה, בין איך מיט איהר געקומען. איך בעט דיך, אויב דו האָסט טאַקע אַזאַ וואָלשעבסטווא, גיב דאָס אָב.

ס אָ פ י ע. איך האָב ליידער קיינע מיטלען. אָה, ווען איך זאָל וויסען וואו מען קען אַזאַ מיטעל קריעגען, וואָלט איך אפשר אַליין געגאַנגען. מאַניטשקע, דיא צייט איז דאָס איינציגע מיטעל. (קעהרט זיך אָב.)

מ אַ נ י ט ש ק ע. אוי, סאָפיע, מיר איז אַזוי שווער, דורך מיר איז דאָס קינד קראַנק געוואָרען. (וויינט.)

מ ל ך. זי וויינט — אַ ווייבערישע ספּעציאַלנאָסט. יעדער חיה, יעדער פיש האָט איהרע ספּעצאַלטנאָסט. פּרימערנאַ, אַ קאַרעס האָט ליעב מען זאָל איהם בראָטען אויף אַ סקאָוורעדע אין סמעטענע, אַ העכטעל האָט ליעב מע זאָל איהם צושניידען און אָנ־פּיללען, אַ אידענע האָט ליעב צו וויינען...

ס אָ פ י ע. איהר האָט ליעב געפילטע העכט און געבראָ־טענע קאַרעס, זאָגט איהר, זיי האָבען דאָס ליעב... אַ קאַרעס וויל נעבעך זיין פריי, שווימען אין וואַסער, און איהר בראָט איהם און זאָגט ער האָט ליעב זיך צו בראָטען. איהר מיינט, מיר פרויען האָ־בען ליעב צו וויינען? געווים, אַז...

פ ר א ד י. (דרויסען.) וואָס זייט איהר דאָרט פערפאַלען געוואָרען, וואָס איז דיא גדולה דאָרט אויף אייך?

מ ל ך. קום. דו ווייסט דאָך, אַז ביי דיין מאַמען פּלאַצט זיך דיא טערפּעניע. אלזאָ, סאָפיע, קענסט ניט געבען קיין סאָוועט, וויא אזוי דעם בחור ארויסנעמען צוריק פון דעם כשוף?

מ א נ י ט ש ק ע. סאָפיע, דו קענסט מיר ניט העלפען?

ס אָ פ י ע. איך? איך קען מיר אַליין ניט העלפען.

מ ל ך. זיא האָט מורא, אפשר וועט ער מאַכען א ויברח צו דיר אַהין... ע, איך גלויב ניט, א מוזשטשינע זאָל ניט קענען בערעכענען אז איבער א באַבע איז ניט כדאי אזוי צו מאַראטשען זיך! יע, עס איז אַן אָזערע מיט ראַזנע פיש; איז ניטאָ קיין קערטשער הערינג, עסט מען א סקומבריא, א סקומבריא איז אויך ניט קיין שלעכטער הערינג.

פ ר א ד י. (עפענט די טיר) יא, יא, ניין, ניין! וואָס האָט איהר זיך דאָ אַניעדערגעזעצט טענה'ן מיט איהר? זעה נור וואָס דאָ אין שטוב טהוט זיך? אַזוי וויא איהר האָט צובראָכען פערמדע הערצער, אזוי האָט אייך גאָט צובראָכען און צושטאָכען. אוי, אז צובראָכען און צושטאָכען זאָלט איהר...

מ ל ך. שא, שא, האַלט איין דיא מאַשין!

פ ר א ד י. יא, איך וויים, דו ביזט דאָך אימשטיינס געזאָגט אויף א מאַנסביל, איהר האַלט אַלע אָט מיט אַזעלכע בעסער ווי מיט אונז. א מאָל פלעגט מען אויסשמירען אַזאַ נקבה מיט פעך און מיט סמאָלע, בעוואַרפען מיט פעדערען און פיהרען מיט א באַראַבאַן איבער'ן גאַס, און היינט... (שטעמפּעל וואַרפט זי ארויס. ביידע אב.)

מ א נ י ט ש ק ע. סאָפיע, אויף מיר זיי ניט בעז, איך האָב פריהער אויך ניט קיין סך פערשטאַנען, און איצט האָב איך גאָר קיין שכל ניט... אָבער איך וויים ניט. אפנים עס איז דאָך אַן אָבגעמאַכטע זאַך... דוקא איצט האָב איך איהם אַזוי ליעב, איך שטאַרב... (אב.)

ס אָ פ י ע. (קוקט אויף דיא טהיר.) נאָך א בעליידיגונג פון דער מומע פראַדי. ער בענקט נאָך מיר! ער ליידעט, ער קען מיך ניט פערגעסען. אָה, טייערער! איך וועל איהם ערצעהלען אין מיין בריעף וואָס איך פיהל יעצט, און וואָס איך האָב דיא לעצטע צייט

איבערגעלעבט. (לעזט וואס זי האט געשריבען.) „מיין ליעבער, ליעבער אפאלאן". (שרייבט און לעזט.) „ווען דו, מיין טייערער, זאלסט קענען זעהן יעצט מיין הערץ" — ווארום שרייב איך איהם? האב איך מיך ניט בעשלאסען היינט אוועקצופאהרען און אלעס ענדיגען? איז דאס עהרליך, איהם מיט אזא בריעף צו קרענקען, ערוועקען זיינע געפיהלע, מאכען שטארקער זיינע ליידען? ניין, דאס איז ניט עהרליך. אזוי וועט ער זיך גיכער בערוהיגען און גיכער מיך פערגעסען. און איך? מיר איז דאך שוין אלעס איינס. (געהט צוריק פאקען דיא זאכען.) איינפאקען גיכער דיא איבריגע זאכען און מאכען זיך פערטיג צום וועג. (פאקט איין פערשיעדענע קליידער, פערטראכט זיך און זינגט שטיל די מעלאדיע פון „מאטושקא האלאבושקא" אהן דיא ווערטער, רייסט איבער, פאלט צו מיט'ן קאפ צום קאסטען, און בלייבט זיצען אויף דער ערד. אפאלאן קומט שטיל.)

א פ א ל א ן. (שטיל.) סאפיע, איך בין געקומען צו דיר. איך וויים, וויא ניעדריג, וויא געמיין איך האב געגען דיר געהאנדעלט. איך האב מיך זעהר קליינמוטהיג געגען דיר געצייגט, דו האסט מיך, דו פעראכטעסט מיך, און איך בין דאך געקומען. אה, סאפיע, ווען איך זאל יעצט ניט קומען צו דיר, וואלט איך פון זיננען אראב. איך האב לאנג ניט געוואגט, איך בין טויזענד מאל געגאנגען פער־ביי, איך האב ניט געהאט גענוג מוטה דיין שוועל אריבערצוטרעטען — וועסט מיר גלויבען? איך בין שטונדען לאנג געשטאנען נעבען דיין הויז און האב מיר ניט געקענט ערלויבען צו קומען צו דיר. אליין בין איך דיא טעג געזעסען ביים מעער דארט, נעבען לייכט־טהורם אויפ'ן גרויסען פאנטאן, דארט וואו מיר פלעגעןביידע צו־זאמען זיצען; איך בין אויך געווען דארט... אין יענעם הויז... דיא דאטשע איז פערלאזט, אלעס איז דארט פוסט און לעער וויא ביי מיר אין הארצען — וואס טהוט זיך דא? וואו איז דיא פאנא?

ס א פ י ע. (צווינגט זיך צו זיין רוהיג.) דיא פיאנא האט מען צוגענומען. איך פאהר היינט קיין סימפעראפאל.

א פ א ל א ן. איך האב אלעס דא אין דעם הערליכען נעסט צערבראכען, צערשטערט, פערניכטעט. אה, ווען איך דערמאן מיך אן יענע שענדליכע פצענע! אין דיין הויז האבען זיי א ווילדען פא־

גראָם געמאַכט, און איך האָב קיין מוטה געהאַט דיך צו בעשיצען. זיי האָבען דיך בעליידיגט, ערניעדריגט, און איך בין געלאָפען וויא איין פייגלינג, וויא א פערברעכער.

סאָפיע. (שטעהט אויף.) וואָס זאָל מען טהון? אין לעבען קומען פאָר פיעלע טרויעריגערע פּאַגראָמען, מען בעשמוצט און ערנידעריגט פיעלע הייליגערע זאַכען. וואָס עס איז געשעהן איז געשעהן, עס איז איבריג צו רעדען דערפון. איך פאַהר היינט און אַלעס איז געענדיגט.

אפּאלאָן. דו וועסט אוועקפּאהרען, און וואָס וועט זיין מיט מיר?

סאָפיע. דו ביזט איין אַרטיסט, איין מאַן, איין פּאַטער, דו וועסט זעהן צו טהון דיינע פּפליכטע, בערוהיגען דיך און אַלעס פערגעסען.

אפּאלאָן. ניין. איך וועל ניט פערגעסען. מיין גליק, וועלכעס איך האָב אליין פערניכטעט, איז געוועזען צו גרויס. איך וועל ניט פערגעסען. איך וועל בלייבען אַליין אין דער גרויסער שטאָדט וויא אין א וואַלד. א פרעמדער צווישען פרעמדע, אַן עלענדער... סאָפּפאָה, ווער וועט זיין יעצט מיין פריינד? צו וועמען וועל איך קומען מיט מיין טרויער? וועמען וועל איך ערצעהלען מיינע שמערצען? ווער וועט פערשטעהן מיינע שטרעבונגען? פאַר וועמען וועל איך קענען שפּיעלען מיט ליעבע און בעגייסטערונג? איך וועל דאָס ניט איבערלעבען.

סאָפיע. (רוהיג.) דומהייטען — איהר וועט אייך שפּעטער בערוהיגען.

אפּאלאָן. סאָפּאָה, מיין סאָפּאָה, פערלאָז מיך ניט...

סאָפיע. עס איז בעשלאָסען — איך פאָהר היינט.

אפּאלאָן. דאַן נעהם מיך מיט. איך פערלאָז אַלעס! איך וויל געהן מיט דיר! מיך קען יעצט קיין זאַך צוריקהאַלטען, מיך שרעקען ניט דיא רעזולטאַטען, דיא קוצונפט.

סאָפיע. (מיט א שמייכעל.) ווען איהר זאָלט זאָגאר האָבען דיא בעשלאָסענהייט צו געהן מיט מיר, וועלכען זין האָט אַזא שריט? איהר וועט עס גיך בערייען. אייער גרוידזאמע האנדלונג גע-

גען אייער געזעצליכע פרוי און קינד, וועט אייך פערגיפטען דאָס לעבען. איהר וועט ניט קענען גליקליך און רוהיג זיין. אַנשטאַט צו ליעבען, וועט איהר האַסען דיא, וועלכע איז גע־ וועז דיא אורזאַכע פון אייער אונאַרענטליכע האַנדלונג — און איך? ווען איך זאָל זאָגאר אייך ליעבען, וואָלט איך מיר ניט ערלויבט צוליעב מיין גליק רויבען ביי איין אונשולדיגע פרוי און ביי אַן אונשולדיגען קינד זייער מאַן און פאָטער. ניין, ווען זאָגאר איך וואָלט אייך געליעבט, וואָלט איך אייך ניט ערלויבט צו געהן מיט מיר.

א פ א ל א ן. אָה, איך פערשטעה. דו ליעבסט מיך ניט מעהר. (זעצט זיך צום טיש און זיפצט.) נו, יאָ, דאַן איז געווים איבריג צו רעדען דערפון. (בעמערקט דעם בריעף.) הא, דאָס האָסטו מיר געוואָלט שרייבען, מיר, מיר! (לעזט.) „מיין ליעבער, ליע־ בער אפאלאן, ווען דו מיין טייערער" — איך ווייס, דו האָסט מיך ליעב! דו ווילסט מיט געוואַלד דיך שיידען פון מיר. ווילסט אַליין ליידען און ערטראָגען. ווילסט נאָך איין נאָבלעס אָפּפער ברענגען! ניין, ניין! איך וועל דיך ניט לאָזען. (געהט צו איהר, זי טרעט אב.) דו וועסט בלייבען דאָ! דו וועסט בלייבען מיט מיר! (כאַפּט איהרע הענד.) מיין געליעבטע! מיין סאַפּפאָה! מיין הייליגע מאַדאַננאַ. (קושט איהרע הענד. גערויש.)

ס אַ פ י ע. איך הער מען געהט. (וויל זיך בעפרייען.) עס קען זיין אייערע געהן אַהער. זיי זיינען שוין דאָ געוועזן.

א פ א ל א ן. (לאָזט זי ניט אָב.) עס מעג זיין ווער עס וויל, איך וועל מיך יעצט ניט איבערשרעקען, איך וועל מיך ניט שעמען מיט דיזע געפיהלע, וועלכע געבען גליק און פריידע. עס מעג יעצט קומען דיא גאַנצע וועלט.

ס אַ פ י ע. אָה, אפאלאן ווען דו זאָלסט דאן זאָ וואָס זאָגען...

א פ א ל א ן. איך זאָג עס יעצט און וועל עס ווידערהאָלען ביז מיין טויט.

ס אַ פ י ע. ניין, אפאלאן, יעצט... יעצט איז שוין צו שפּעט.

א פ א ל א ן. שפּעט? ווארום? (זשעניטשקע מיט אַ נייעם מאַנטעלע און באַריס קומען.) אָה, איך פערשטעה! ער, זיי!...

ס אַ פּ י ע. (דריקט מאַניטשקען צו זיך, ביידע מענער קוקען זיך אָן פיינדליך.)

ז ש ע נ י ע. טיאטע. טיאטע סאַפּיע, אַנקעל באַריס האָט מיר געקויפט דאָס שעהנסטע מאַנטעלע וואָס איז געווען אין מאַגאַזין. און ווען ער האָט מיר אָנגעמאָסטען, האָט ער געוויינט.

ב א ר י ס. ווען, זשעניטשקע? דאָס איז ניט וואהר...

ז ש ע נ י ע. יא, אַלע האָבען געזעהען. איך האָב פיינד אַנקעל אפּאַלאָן, ער האָט דיך געמאַכט אונגליקליך. האָסט אַזוי פיעל געוויינט, איז ער ניט געקומען, איצט איז ער דאָ.

ס אַ פּ ע. זשעניטשקע, זשעניטשקע!

ז ש ע נ י ע. טיאטע סאַפּיע, דו מיינסט איך ווייס ניט ווער מיין מאַמע איז און ווער מיין פּאַפּאַ איז? דיא קינדער האָבען מיר שוין לאַנג אַלעס ערצעהלט, איך האָב מיר נור געמאַכט ניט וויסענדיג, ווייל דו האָסט ניט געוואָלט. יא, אַך ווייס שוין לאַנג פאַר וואָס מען רופט מיך ממזר.

ס אַ פּ י ע. אוי! קינד, קינד! (וויינט, דריקט זי צו זיך.) מיין קינד!

מ א ט י ו ס. (דרויסען.) וואָסער קאַרפּ? וואָסער העכט? אז מאַטיוס פינגערהוט זאָגט ניטאָ, איז ניטאָ. (ערשטויגט.) אָה! וויא איך בין אַ איד, דאָ איז דאָך וויעדער אַלאַ גאַריבאַלדי דע פּאַמפּאַדור. (שטעמפּעל, פראדי, מאַניטשקע קומען.)

א פּ א ל א ן. (זעצט זיך ביים טיש און פערדעקט זיין געזיכט.)

פּ ר אַ ד י. אז מאַשע הוזיק זאָגט מיר, אז זי האָט איהם ערשט געזעהן מיט איהרע אויגען געהענדיג אהער, וויל ער מיר איינרעדען פּעגעלעך אין בוזים. זעהסטו, זיי זיצען ביידע אַזוי ווי במחילה.. (טשערנע מיט אַ ווייסען זשילעט.)

ט ש ע ר נ ע. נאַ דיר דיין ווייסען זשילעט, פראַנט מיינער. אפּנים איך וועל דיר וואַשען און פּרעסען ביז וואַנען איך וועל אַ מאָל פאַלען פון דיא פיס און וועל שטאַרבען. אוי! וויעדער דיא שעהנע געסט? נאַ! טפוי זאָל עס ווערען!

מ ל ך. איך וואָלט געוואָלט וויסען איצט, וואָס איז דאָס?

איז דאָס פּרימערנאַ אַ נייע ריבאַלאָווסטוואַ ביי אייך, אָדער אַן אַלטע פּאַדלאָסטש?

אַ פּ אַ ל אַ ן. (קלאַפּט אין טיש) ווער עס וועט וואַגן צו זאָגן דאָ איין גראָב וואָרט, דעם וועל איך מיט מיינע הענד דערשטיקען ווי אַ הונד!

מ אַ נ י ט ש ק ע. אוי! סאָפּיע, זאָג דו מיר וואָס זאָל איך טהון? האָב אויף מיר רחמנות.

פּ ר אַ ד י. זעהסט אַ גזלנות אין איהם! איך פערשטעה, ער פאָהרט מיט זיין ליובאָוניצע!

ס אָ פּ י ע. (שוואַך) זייט רוהיג — ער קען ניט פאָהרען מיט מיר, ער איז אַ פאָטער פון זיין קינד, ער האָט אַ פרוי.... ער האָט געווייסע אויפגאַבען אין זיין לעבען. און איך? עס איז קיין סוד פאַר אייך, איך האָב אויך אַ קינד, איך בין אַ מוטער און איך מוז זעהן דאָס קינד זאָל פאַר דער גאַנצער וועלט וויסען אָפען ווער איהר פאָטער איז. (גיבט באַריסען דיא האַנד, ער קושט זי מיט בעגייסטערונג, זי לאַכט און וויינט.) בעשערט דעם סימפּעראָפּאָלער ראַבינער פערדיענען ביי אונז אַ פאָאַר רובעל פאַר אַ קאַזיניע פּעטשאַט.

מ אַ ט י ו ס. ער גאָר? עס איז ניט אויסצוהאַלטען פון דיא קבצנים, אַ רוח'ן זייער טאַטענס עהר אריין. (פּראַדי רעדט צו מאַניטשקען און מאַכט מיט דיא הענד. מלך גיט באַריסען דיא האַנד.)

ט ש ע ר נ' ע. (געריהרט.) מע קען ניט לעבעדיג מאַכען דיא וואָס ליעגען נעבעך אין קבר, אָבער פאַר וואָס זאָלען ניט לעבען כאָטש וויא אַזוי עס איז דיא, וואָס מוטשען זיך נאָך אויף דער וועלט? טפוי זאָל עס ווערען! (ווישט מיט'ן פאַרטוך די טרעהרען, קושט מאַניטשקען.)

ס אָ פּ י ע. דו פרעגסט וואָס דו זאָלסט טהון? (לאַכט היסטעריש.) האָב איהם ליעב, שטאַרק, שטאַרק, וועט ער דיך מוזען ליעב האָבען. און איצט ענטשולדיג מיר, איך וועל מיר ערלויבען דאָ פאַר אַללע מיט איהם אָבגעזעגנען זיך, פאַר אימער — און עוויג. (געהט צו איהם, קושט לאַנגזאַם זיין שטערן, זאָגט פערשטיקט) לעב וואָהל, אַפּאַלאַן! זיי געזונד! זיי גליקליך!

אַ פ אַ ל אַ ן. און דו, סאָפּיע?... (פּאַלט צום טיש און וויינט פערצווייפעלט.)

ס אָ פּ י ע. איך? פאר מיר, ווי עס זעהט אויס, איז נאָך ניטאָ קיין גליק... אָבער מיין זשעניטשקע... דער דא... (ציינט אויף באַריסען.) דיין מאַניטשקע... דיין קינד... זייט איהר אלע גליקליך, דאָס וועט זיין מיין איינציגע טרויסט... (קעהרט זיך אָב און ווישט אָב איין טרער.)

(פאָרהאַנג פאַלט לאַנגזאַם.)